

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1870. | ΤΕΥΧΟΣ Η.

‘Ο μὴν Ἀπρίλιος.

ΧΑΙΡΕ Ξανθὲ Ἀπρίλιε, ἄγγελε τοῦ ἔαρος, αὐγὴ τοῦ θέρους! Σὺ ἐπαναφέρεις τὸ κυανοῦν εἰς τὸν Οὐρανόν, σὺ στέφεις τὴν γῆν μὲ ρόδα καὶ ἀνθη, σὺ ἐμπνέεις εἰς τὸν γεωργὸν ἐλπίδα ἀφθόνου συγκομιδῆς, καὶ διεγείρεις, ὡς ποτε ὁ Ἰωσήφ, τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἑνδεκα

ἀδελφῶν σου. Ἔστο εὐλογημένος, προσφιλές τέκνον τοῦ ἔτους !

Ἄπο τὸν καιρὸν Νουμᾶ τοῦ Πομπιλίου ὁ Ἀπρίλιος ἔλαβε τὴν τετάρτην θέσιν εἰς τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ, προικισθεὶς κατ' ἀρχὰς μὲν μὲ εἰκοσιεννέα ἡμέρας, ἐπὶ δὲ Ἰουλίου Καίσαρος μὲ τριάκοντα. Εἶνε δὲ οὗτος ὁ μόνος μῆν, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα φανερόνει τὸν χαρακτῆρα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, καθ' ἣν πίπτει, ἐνῶ τῶν ἄλλων μηνῶν τὰ ὀνόματα ἢ παράγονται ἀπὸ ἐθνικῶν θεῶν, ἢ ἀπὸ Ρωμαίουσ ἀυτοκράτορας, ἢ, καθὼς ὁ Σεπτέμβριος, ὁ Ὀκτώβριος, ὁ Νοέμβριος καὶ ὁ Δεκέμβριος, ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὴν εἰς τὸ μηνολόγιον τοποθεσίαν αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὸν Μάρτιον, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τοῦ Ρωμύλου ἦτον ὁ πρῶτος μῆν. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα Ἀπρίλιος (Aprilis) παράγεται ἀπὸ τὸ λατινικὸν ρῆμα aperire ἀνοίγειν, διότι ἡ γῆ ἀνοίγει ἤδη τοὺς γονίμους κόλπους τῆς καὶ μᾶς φανερόνει τὰ τέως ἀπὸ τὸν χειμῶνα κεκρυμμένα κάλλη τῆς ὀημιουργίας, στολίζουσα τὰ φυτὰ πρῶτον μὲ φυλλα, ἔπειτα μὲ ἄνθη πρῶτομα πολλῶν ὠραίων καρπῶν.

Οἱ Ρωμαῖοι ἄρα ἐκάλουν τὸν μῆνα τοῦτον Ἀπρίλιον δι' ὃν λόγον καὶ ἡμεῖς τὸ ἔαρ κοινῶς καλοῦμεν ἄνοιξιν· προσέτι ἐκάλουν αὐτὸν καὶ Ἀφροδίσιον ἐνίοτε, διότι ἦτον ἀφιερωμένος εἰς τὴν θεᾶν Ἀφροδίτην, τὴν ὁποίαν ἀπεκάλουν Mater sacra Cupidinea, ὡς ἀπόγονοι δῆθεν τοῦ Θεοσεβοῦς ἥρωος Αἰνείου, υἱοῦ τοῦ Ἀγχίσιου καὶ τῆς Ἀφροδίτης.

Οἱ ζωγράφοι παριστάνουσι τὸν μῆνα τοῦτον ὡς νεανίσκον μὲ πτέρυγας εἰς τοὺς ὤμους καὶ μὲ πλατὺ πράσινον ἔνδυμα καλλωπισμένον μὲ στεφάνους ἐκ μυρσίνης καὶ λευκάνθης, κρατοῦντα δὲ ἴον εἰς τὰς χεῖρας του, καὶ εἴτε καθήμενον ἐπὶ ταύρου, εἴτε κρατοῦντα αὐτὸν μὲ τὴν μίαν του χεῖρα, πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ ἀστερισμοῦ Ταύρου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμβαίνει ὁ Ἥλιος τὴν 7(19) τοῦ Ἀπριλίου.

Ἡ Ἰταλικὴ φράσις April degli anni καὶ ἡ Γαλλικὴ l'avril de mes jours δεικνύουσιν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ πάντων ὁ Ἀπρίλιος θεωρεῖται τὸ στέμμα τοῦ ἔαρος καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν συναδελφῶν του.

Ἀπρίλης εἶνε γύρου μας, πετοῦν τὰ χελιδόνια
Καὶ δένδρα, κάμποι καὶ βουνὰ ὅλα μοσχαβολᾶνε.

Γλυκὰ λαλοῦν τ' ἀηδόνια
Καὶ ζευγαρόν' ἢ πέρδικα κ' οἱ κοῦκοι κελαῖδᾶνε.

Μελέτη

Γεννηθεὶς ἐν ἀγροτικῇ ἐλευθερίᾳ, μετὰ χαρᾶς ζητῶ τοὺς τόπους ἐκείνους, ἐνθα εὐκολωτέρα καὶ τερπνοτέρα ἀποκαθίσταται ἡ μελέτη, ἐνθα ἐν εἰρηνικῇ ἀσύλῳ ἡ ψυχὴ ζῆ μακρὰν τῶν δελεαστικῶν ματαιοτήτων. Ἐν μέσῳ τῶν φυσικῶν καλλονῶν αἰσθάνομαι τὴν διάνοιάν μου ἐλευθερώτεραν καὶ εὐρίσκω ἐν αὐταῖς τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ βαθύτερον ἐγγαχαγμένην ἢ ἐν ταῖς ἡδοναῖς, αἵτινες καταμαστιζοῦσι τὰς πόλεις. Πανταχοῦ ὑπάρχει ζωὴ, κίνησις καὶ ἐλευθερία, πανταχοῦ ὁ Δημιουργὸς μοὶ δεικνύει τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἔργα, ἀναζωπυρῶν δι' αὐτῶν ἐν τῇ καρδίᾳ μου νέαν ἐλπίδα, πίστιν καὶ χαρὰν· ἐγὼ δὲ πρέπει νὰ παύσω ἀπὸ τὸ νὰ σπουδάζω τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἔργων του ;

Ἡ χελιδὼν, ἥτις, ἅμα ἐλθόντος τοῦ χειμῶνος, εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν ταπεινὴν μου καλύβην, ἐπέστρεψε πρὸ τινῶν ἡμερῶν, ὅπως καθέξη ἐκ νέου τὴν φωλεάν της· θαυμαστὴ ποικιλία χρυσαλλίδων περιπίπτανται ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος καὶ ἐπιδεικνύουσιν ἅπασαν τὴν καλλονὴν τῶν πτερῶν των· τὴν στιγμὴν ταύτην οἱ μεταξοσκώληκες προετοιμάζουσι μεγαλοπρεπὲς ὄωρον· αἱ μέλισσαι πληθύνουσι τὸ παραπλήσιον κυψέλιον, ἢ δὲ λίμνη ἢ περιβρέχουσα τὴν κατοικίαν μου ἐμπεριέχει χιλιάδας ἰχθύων. Ἡ ὄρνις ἐν τῇ ἀγροτικῇ μου αὐλῇ ὀδηγεῖ μεθ' ἑαυτῆς, ὡς καλὴ μήτηρ, τὴν αὔρουσαν οἰκογένειαν τῶν ὀρνιθίων της. Ἄμα γλυκοφέξη, τρέχουσιν ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ ἐκείνου λόφου τὰ ἀρνία· ἐνταῦθα ἀκροάζομαι τὸν μυκηθμὸν τῶν βρῶν, ἐκεῖ δὲ βλέπω ν' ἀναφύωνται φυτὰ, ἄνθη καὶ ὀπῶραι ! . . .

Ἄς λάβωμεν τὴν χρυσαλλίδα . . . μετὰ πόσης ἀκριθείας ἡ φύτις κατεσκεύασε καὶ ἐχρωμάτισε τὰ πτερά της ! Οἱ ὠραιότεροι ἡμῶν ἱματισμοί, παραβαλλόμενοι μὲ τοὺς παρὰ τῆς θείας προνοίας δοθέντας εἰς αὐτὸ τὸ ζωῦριον, εἶνε μηδέν· τὰ δὲ δικτυωτά μας εἶνε πολὺ χονδρότερα τοῦ λεπτοῦ ὑφάσματος τοῦ καλύπτοντος τὰ πτερά τῆς χρυ-

σαλλίδος. Τοιαύτη εἶνε ἡ διαφορὰ τῶν ἔργων τῆς φύσεως ἀπὸ τῶν τῆς τέχνης! . . . Ἄς σφίξωμεν διὰ τῶν δακτύλων τὰ πτερὰ ταύτης τῆς χρυσαλλίδος . . . ἰδοὺ κόνις λεπτοτάτη ἐπαφίνεται ἐπὶ τῶν χειρῶν μου . . . ἄς τὴν παρατηρήσωμεν διὰ τοῦ μικροσκοπίου . . . ἐν αὐτῇ βλέπομεν πλῆθος καινο νικωτάτων μικρῶν πτερῶν μόλις διακρινομένων καὶ προσηρομοσμένων ἐπὶ τινος στερεοῦ καλύμματος. Ἡ κόνις αὕτη ἢ καλύπτουσα τὰ πτερὰ ἄνωθεν καὶ κάτωθεν εἶνε τὸ ἀποτελοῦν αὐτὴν ὥραϊαν καὶ τὸ ἐκπληττον τὴν ὄρασίν μας. Ἄλλὰ τί εἶνε αἱ χρυσαλλίδες τῶν μερῶν μας παραβαλλόμεναι μὲ τὰς τῆς Κίνας καὶ Ἀμερικῆς, τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος καὶ ἡ καλλονὴ διαλάμπει ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Κιτρίνου ποταμοῦ (τοῦ Χοάγγου) ἢ τοῦ Ἀμαζόνος; Τὸ ζωύφιον τοῦτο, ὅπερ ἤδη ἀναπνέει τὸν καθαρῶτερον ἀέρα καὶ τρέφεται μυζῶν (πιπιλίζον) τὰ ἄνθη, ἦτο πρὸ ὀλίγου ἄθλιον ἔντομον ἔρπον ἐπὶ τῆς γῆς. Τίς λοιπὸν τὸ ὑψώσεν ἐκ τῆς γῆς, καὶ κατέστρεψεν αὐτὸ ἱκανὸν νὰ περιίπταται εἰς τὸν ἀέρα; Τίς ἐνέδυσεν αὐτὸ μὲ τὸσαύτας καὶ τηλικαύτας καλλονάς; Ἄ ἢ ὁ Θεὸς βεβραίως ἠθέλησε νὰ μοὶ δώσῃ νὰ ἐννοήσω δι' αὐτοῦ τοῦ ψυχροῦ τὴν προσδοκωμένην μου μεταμόρφωσιν!

Ὁ μεταξοσκώληξ οὗτος—ὅστις πρὸ μικροῦ ἦτον ὡς μικρὸς κόκκος σίτου, νῦν δὲ σκώληξ συγκείμενος ἐκ πολλῶν κινητῶν κρίκων, πλήρης ποδῶν καὶ οὐδύων—ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν προορισμὸν του, μετ' ὀλίγον θὰ κλεισθῇ εἰς τὸν τάφον του, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξέλθῃ ἐν εἴδει χρυσαλλίδος . . . Ἄς τὸν ἐξετάσωμεν κατὰ τὴν τριπλῆν αὐτοῦ μορφὴν . . . Αἱ μεταβολαὶ αὗται τοῦ σχήματος προέρχονται ἐκ τῆς διαδοχικῆς ἀπωλείας πολλῶν περιτυλιγμάτων. Τὸ δίδον εἰς αὐτὸν σχῆμα σκώληκος καλεῖται κέλυψ ἢ προσωπίς, καθότι ὑφ' ἐαυτὸ κρύπτει τὴν χρυσαλλίδα. Μετέπειτα τρεφόμενος ὁ βόμβυξ ἐξαπλοῦται καὶ μεγαλύνεται, ὥστε τὸ πρῶτον αὐτοῦ κάλυμμα μὴ δυνάμενον νὰ τὸν διατηρήσῃ ἐπὶ πλείονα χρόνον διαρρήγνυται καὶ τότε παρίσταται ἐνώπιόν μας ἡ χρυσαλλίς περιβεβλημένη νέον ἱματισμὸν. Ὅταν δὲ τὸ θήλασμα διέλθῃ μέχρι τῶν μελῶν τοῦ ἐντόμου καὶ τῷ προμηθεύσῃ τὴν ἀνάλογον ποσότητα τροφῆς, τὸ τότε περιτύλιγμα ξηραίνεται καὶ ἐξέρχεται ἡ ἵπταμένη χρυσαλλίς· τὰ δὲ πτερὰ τῆς, ἅπανα εὐρίσκοντο περιτυλιγμένα ὑπὸ τὰ

ἐγκαταλειφθέντα περιτυλίγματα, ἐξσπλοῦνται, τὸ ἔντομον ἀποκαθίσταται ἰσχυρὸν καὶ χαρίεν καὶ ἀγάλλεται δι' ὀλίγας ἡμέρας τὰ θέλητρα τοῦ βίου. Μετέπειτα παρακαταθέτει τὰ ὠά του, προετοιμάζον εἰς ἄλλα τὴν τριπλῆν ταύτην μεταβολὴν τῆς ἐξαισίου καὶ ἐνεργητικῆς ὑπάρξεως. Παράδουξον θέαμα! . . .

Ἄς ἐξετάσωμεν τὴν τὰ πλήθη ἐκεῖνα τὰ ἀδιακόπως ἐργαζόμενα μετὰ τῆς μεγαλειτέρας τάξεως, ὅπως προμηθεύσωσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον γλυκεῖαν τροφήν. Ἄπαντα ἢ πληθὺς αὕτη τῶν μελισσῶν ὀδηγεῖται ὑπὸ μιᾶς καὶ μόνης, ἧτις εἶνε ἡ μήτηρ παστῶν τῶν ἄλλων. Τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα χιλιάδες προθύμως ὑπακούουσιν εἰς ἕκαστον αὐτῆς νεῦμα· τινὲς ἐξ αὐτῶν τὴν περιτοιοχοῦσι χάριν σεβασμοῦ, ἄλλαι προσφέρουσιν εἰς αὐτὴν μέλι, καὶ ἄλλαι λούουσι τὰ πτερὰ τῆς ἢ καθαρίζουσιν ἐκ τῆς ἐλαχίστης ρυπαρότητος τὴν ὁδόν, δι' ἧς μέλλει νὰ διέλθῃ πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ ἐμφύχωσιν τῶν τέκνων τῆς . . . Ἐν τούτοις δι' ἐξαισίου ἀρχιτεκτονικῆς προοδεύει τὸ πυρραμοειδὲς οἰκοδόμημα τῶν κυψελίωντων καὶ λύεται ἐξ ἀθρομήτου μηχανισμοῦ τὸ μέγα γεωμετρικὸν πρόβλημα, δηλαδὴ τὸ κατασκευάζειν δι' ὀλιγίστης ὕλης καὶ ἐντὸς μικροτάτου χώρου μέγαν ἀριθμὸν οἰκημάτων. Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι τὸ οἶκημα τῆς μητρὸς, ἢ ὁποῖα ὀνομάζεται καὶ βασίλισσα, δὲν εἶνε ὅμοιον τῶν κοινῶν κυψελίων ἀλλὰ μεγαλοπρεπὲς, ὥραϊον καὶ εὐρύχωρον, πλήρες μελίτος καὶ κηρίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐλαποθέτει τὰ ὠά τῆς. Ἐκ τῶν ὠῶν τούτων μετ' ὀλίγον ἐξέρχονται μικροὶ σκώληκες, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ μέλισσαι προσφέρουσιν τὴν πρώτην τροφήν, μεχριστότου ἐν πλήρει ἡσυχίᾳ μεταμφοθῶσιν εἰς μελίτσας. Τίς δύναται νὰ παρατηρήσῃ μὲ ἀδιάφορον ὄμμα τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἐργασίῶν τῆς φιλαπόνου μοναρχουμένης αὐτῆς κοινότητος; τὴν πτῆσιν ἄλλων μὲν πρὸς ζήτησιν μελίτος ἐκ τῶν ἀνθέων, ἄλλων δὲ πρὸς ἐναποταμίευσιν αὐτοῦ διὰ τὸν μέλλοντα χειμῶνα; Πάντα δὲ ταῦτα γινόμενα ἄνευ προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἄνευ ἀρπαγῆς ἢ βίας, ἀποτελοῦσι συμβίωσιν, τὴν ὑποίαν οὐδέποτε εὐρίσκομεν ἐν ταῖς κοινωνίαις τῶν ἀνθρώπων, ἐνεκα τῆς διαφορᾶς, ἣν παρέχει ὁ πλοῦτος μιᾶς οἰκογενείας καὶ ἡ πενία ἄλλης.

Ἡ ἐνέργεια καὶ φιλοπονία τῶν μικρῶν τούτων ἐντόμων εἶνε μέγα

δι' ἡμᾶς παράδειγμα' εἶνε μάθημα, ὅπερ μᾶς διδάσκει, ὅτι ἐργαζόμενοι ἐν ὁμοιοίᾳ ἄνευ ἰδιοτελοῦς συμφέροντος δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν πολλά πρὸς ἠθικοποίησιν τῆς κοινωνίας. ἐν ᾗ ζῶμεν. Ἄς διδαχθῶσι λοιπὸν οἱ ἰσχυρότεροι τῶν ἀδελφῶν νὰ βυστάζωσι τὸ βάρος τῶν ἀσθενεστέρων καὶ ἄς μὴ προσπαθῶσι νὰ πλουτήσωσιν οἰκειοποιούμενοι καὶ σφετεριζόμενοι τὰ κτήματα τῶν ἄλλων.

Ω! πόσον εὐάρεστον καὶ τερπνὸν εἶνε νὰ ἐγείρεται τις τὴν πρωΐαν μὲ τὰ κελαδοήματα τῶν πτηνῶν! Ταῦτα εἶναι ὁ γλυκὺς χαριετισμὸς, ὃν προσφέρουσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Δημιουργὸς τῆς φύσεως ἐνόμισε τόσον ἀναγκαίαν τὴν μελωδίαν τῶν πτηνῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε πανταχοῦ ἀκροάζεται τις τοὺς γλυκεῖς των λαρυγισμούς. Ἡ ἀκανθὶς (καρδερίνα), τὸ στρουθίον, ἡ κίχλα, ὁ κόσσυφος, τὸ νεροπούλιον καὶ ἡ χελιδὼν κελαδοῦσι μετὰ γλυκύτητος περίε τῆς κλύθης μου, ἡ δὲ φιλέρημος ἀηδὼν ἀνυπομόνως περιμένει νὰ παύσῃ ὁ κελαδισμὸς τῶν ἄλλων ἐλαφρῶν κατοίκων τοῦ ἀέρος, ὅπως θέλῃ τὴν ἀκοήν μου διὰ τῆς γλυκεῖς μελωδίας τῶν ἀτμμάτων τῆς: Ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ ἀτμένως ἀκροάζομαι τοὺς μελωδικούς ὕμνους τῶν πτηνῶν καὶ θαυμάζω τὴν σοφίαν τοῦ ὄντος ἐκείνου τοῦ παρασχόντος εἰς τοὺς μελωδικούς τούτους μουσικούς φύσιν τόσον κατάλληλον, ὥστε ἐν τοσοῦτῳ μικρῷ ὄγκῳ ἄνευ σπουδῆς καὶ διδασκάλου νὰ θαυματουργῶσιν οὕτω! . .

Ἄς στρέψωμεν τὸ ὄμμα ἀλλαχοῦ. Ἴδου ἡ νῆσσα (πάπια) κολυμβᾷ ἐντὸς τοῦ πλησίον ἕλους· ὁ ἀλιεὺς ἰστέμενος ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ πκνούργως ἀπατᾷ τοὺς ἰχθύς, ὁ ταῶς διανοίγει τὰ ὄμματα καὶ ἐξαπλόνει τὸ οὐράνιον τόσον τῶν πτερῶν του, ἡ Ἰνδικὴ ὄρνις τρέχει μὲ τὴν οὐράν τῆς ἀναπεταμένην, τὸ ὀρνιθίδιον τῶν Ἰνδιῶν ἀποκαθιστᾷ τὴν οὐράν του ὡς τροχόν, εἰς δὲ τὰς πτέρυγας τῶν περιστερῶν μου ὁ ἥλιος διαβλάττει ἀκτινάς του! Ὅποια καλλονή! . . Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ τῷ μὴ διορῶντι καὶ ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἀντικειμένοις τὴν σοφίαν τῆς θείας προνοίας! Δυστυχὴς ὁ ἄνθρωπος οὕτινος ἡ καρδία μένει ψυχρὰ καὶ ἀπολελειθωμένη εἰς τὰ ὄωρα τῆς θείας ἀγαθότητος! . . .

Ἄς ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τὰς μικρὰς κατοικίας τῶν πτηνῶν. Μετὰ πόσης κανονικότητος καὶ ἐπιδοξιοτήτος εἰσὶ κατασκευασμένα! Τίς

δίδαξεν αὐτὰ ἄνευ ἄλλου ἐργαλείου ἐκτὸς τοῦ ράμφους καὶ τῶν ποδῶν νὰ ἐνδύωσι τὸ ἐσωτερικὸν τῶν φωλεῶν των μὲ τὸ μαλακώτερον ὀλοσηρικὸν (κατηφὲ, βελιό); Τίς ἐδίδαξεν αὐτὰ νὰ κατασκευάζωσι τὰς φωλεὰς των εἰς μέρη, ἔθθα ἢ βροχή, τὸ ψῦχος καὶ ὁ ἄνεμος δὲν δύνανται νὰ τὰς προσβάλωσιν; Ἐπὶ τέλους τίς ἐδίδαξεν αὐτὰ ὅπως μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἐπιμελείας προμηθεύωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν; . . . Ἡ ἀκανθὶς καθωραίζει τὸ ἐσωτερικὸν τῆς φωλεᾶς τῆς μὲ βαιμβάκιον, στυπίον καὶ μέταξαν, καὶ τὸ χροίει μὲ μυζόντινα πράσινωπὸν ὡς τὸν τοῦ δένδρου, ἐφ' οὗ ἐπαναπαύεται. Ὁ κόσσυφος, ἀφοῦ κατασκευάσῃ τὴν φωλεάν του, τὴν ἀλείφει μ' εἶδος λίπους, ὅπως διατηρηθῇ τὸ χρῶμα αὐτῆς, ἡ δὲ φίλη μου χελιδὼν, οὔτε ξύλων οὔτε νήματος ἔχει ἀνάγκην, ἀλλὰ συναρίζει ἐν εἶδος πηλοῦ ἢ, οὕτως εἰπεῖν, κονιάματος, μετέπειτα διερχομένη ἀπειράκις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς λίμνης βρέχει τὴν κοιλίαν της καὶ ραντίζει τὸν πηλόν· ἀφοῦ δὲ τὸν διαλύσῃ, ἀρχίζει διὰ τοῦ ράμφους τῆς τὴν κατασκευὴν τοῦ εὐρυχώρου καὶ ἀσφαλτοῦς οἰκήματός της!

Ἄλλὰ πῶς τὸ πτηνὸν δύναται νὰ κατορθώσῃ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα θαύματα; πῶς δύναται νὰ προμηθευθῇ πᾶν τὸ ἀναγκαῖον εἰς αὐτὸ καὶ τὴν οἰκογένειάν του χωρὶς νὰ μαθητεύσῃ ἐν τακτικῷ σχολεῖῳ, ἄνευ πείρας καὶ ἀνθρωπίνου λογικοῦ; Τὸ ἐνστικτὸν ὅπερ κατὰ μέγα μέρος διατηρεῖ ἐν τῷ σύμπαντι τὴν ἀκριβῆ ἐκείνην ἀρμονίαν καὶ τάξιν, ἣν ὁ Δημιουργὸς ἐνεχάραξεν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, εἶνε τὸ παρὰ τῆς θείας προνοίας παραχωρηθὲν εἰς αὐτὰ δῶρον! . . Ἄλλ' ἡ χελιδὼν αὕτη ποῦ εὐρίσκετο πρὸ τινων μηνῶν; Ἐκτυποῦσε διὰ τῶν πτερυγῶν τῆς τὸν οὐρανὸν τῆς Ἀραβίας, καὶ ἐσκέπτετο ἐν τοῖς καύμασιν ἐκείνοις τὸν ἐνοχλοῦντα με παγετόν. Θαῦμα! . . Λεγεῶνες πτηνῶν συναθροισθεῖσαι ἀυθορμήτως, αἰετοφυξίδος καὶ γεωγραφικοῦ χάρτου μεταβαίνουν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν πρὸς ζήτησιν τροφῆς καὶ κατοικίας. Τίς ἐδίδαξεν αὐτὰ ὅτι εἰς τόπους τόσον ἀπομακρυσμένους ὑπάρχει τροφή, ἣν, ἢ παγετώδης χεῖρ τοῦ χειμῶνος τοῖς ἀφήρησεν εἰς ἄλλας χώρας; Διατί δὲν ἵπτανται τῆδε καεῖτε, ἀλλ' ἅπαντα ἠνωμένα ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ οἰκογενείᾳ; . . Αὐτὰ εἶνε ἐρωτήσεις, πρὸς τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατον ν' ἀπαντήσῃ· εἶνε φαινόμενα, ἅτινα ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δὲν

δύναται νὰ ἐξηγήσῃ Ὅχι, δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ βλέπωμεν τὴν θείαν Πρόνοιαν τόσον φανερώς ἐκδηλουμένην . . . Μετὰ πόσης στοργῆς ὁ Πλάστης προνοεῖ δι' ὅλα του τὰ πλάσματα ! Ὁ δὲ ἄνθρωπος τὸ ἐντελέστερον πάντων τῶν πλασμάτων τοῦ Δημιουργοῦ, δύναται νὰ φαντασθῇ ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμήν, ὅτι ἐγκατελείφθη παρὰ τοῦ Πλάστου του; Ὅχι, ἀπειράκις ὄχι! . . .

Τελευταῖον ἄς ρίψωμεν ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου ἓν βλέμμα ἄς ἀκολουθήσωμεν τὴν περιστροφὴν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Μέρος αὐτοῦ καταφλέγεται ὑπὸ τῶν διακεκαυμένων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, εἰς ἕτερον δὲ αἰώνιος χειμὼν βασιλεύει· πλήν πανταχοῦ εὐρίσκω πόλεις καὶ χωρία, σημεῖον ἀλάθαστον ὅτι ἄνθρωποι καὶ ζῶα δὲν στεροῦνται τροφῆς! Βεβαίως ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντός διένειμε τὰ πάντα ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς πρὸς ὑψηλὸν τινα σκοπόν ! Ἡ εὐφορία τῆς μιᾶς χώρας καὶ ἡ ἀκαρπία τῆς ἄλλης προτίθενται ὅπως συσχετίσῃσι καὶ συνδέσῃσι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καίτοι ἐκτεταμέναι θάλασσαι καὶ ὠκεανοὶ παρεντίθενται ἐν τῷ μεταξῷ, καὶ ὅπως ἄπαντες σχηματίσῃσι μίαν καὶ μόνην οἰκογένειαν, ὡς υἱοὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς, τρεφόμενοι ὑπὸ τῆς ἰδίας χειρὸς.

Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλάς τοῦ Λωτερβρούννου.

(Συνέχεια σελ. 435 καὶ τέλος).

Ἡ ὁμιλία αὕτη ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν μου ἀπὸ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν. Ἀπεχαιρέτισα τὴν Λαύραν καὶ τὴν κυρίαν Βλανθίλλ, αἱ ὁποῖαι ἐμελλον ν' ἀναχωρήσωσι τὴν ἐπαύριον. Ἀνέμιξα τὰ δάκρυά μου, δάκρυα χαρᾶς μετὰ τῆς Λαύρας, καὶ δὲν ἀφῆκα νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἔκλαιον ὡς αὐτὴ ἀπὸ θλίψιν καὶ λύπην.

Ἡ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκείναι ἄφηναν τὴν κοιλάδα τοῦ Λωτερβρούννου, ἦτο στιγμή καὶ τῆς ἀναχωρήσεώς μου, ἀλλὰ ὁ δρόμος ἦτο ὅλως ἀντίθετος τοῦ δρόμου, τὸν ὅποιον ἐμελλον νὰ κάμωσιν ἐκεῖναι. Ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο τὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Γαλλίαν χωρὶς νὰ διατρέξωσι μεγάλους κινδύνους, ἀπεφάσισαν νὰ διέλθωσι μέρος τῆς Γερμανίας καὶ νὰ ἀποβιβασθῶσιν εἰς ἓνα τῶν

λιμένων τῆς Ὀλλανδίας. Ἀπὸ τὴν πώλησιν τῆς καλύβης καὶ τοῦ ποιμνίου τῶν εἰχόν προμηθευθῆ τὰ διὰ τὸ ταξιδεῖόν των ἀλλαγὰς χρήματα. Τὸ κατ' ἐμὲ ὡς ξένος μὴ ἔχων νὰ φοβηθῶ τι ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐπιθυμῶν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον νὰ φθάσω εἰς τὴν πατρίδα μου, διέβην καὶ πάλιν τὴν Γαλλίαν καὶ ἔφθασα εἰς τὴν Ἀγγλίαν πολὺ προτῆτερα ἀπὸ ἐκεῖνας, περιμένων μὲ ἀνέκφραστον ἀνυπομονησίαν τὴν στιγμήν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔσφιγγον εἰς τὰς ἀγκάλας μου δύο ὄντα τόσον ἀγαπητὰ εἰς ἐμέ.

Ἡμέραν τινὰ κατὰ τὴν ὁποίαν μόνος ἐντὸς τοῦ δωματίου μου ἐσκεπτόμην περὶ τῆς Λαύρας καὶ ἤρχισα νὰ μετανοῶ ζωηρῶς, διότι ὑπερβολὴ τις ἀβροφροσύνης μ' ἐμπόδιζε νὰ τὴν ἀκολουθήσω, ὁ Οὐϊλιάμ παρουσιασθεὶς ἐνώπιόν μου μοι ἀνήγγειλεν, ὅτι δύο ξένοι ἐζήτησαν νὰ μὲ ὁμιλήσωσι, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὰς εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡγέρθην παρευθὺς διὰ νὰ τρέξω πρὸς τὴν Κυρίαν καὶ τὴν δεσποσύνην Βλανθίλλ, ἀλλ' ἤτθάνθην τόσον ζωηρὰν συγκίνησιν, ὥστε τὰ γόνατά μου ἐλύγισαν, ἡ καρδία μου ἐκτύπα δυνατὰ, καὶ ἠναγκάσθην νὰ στηριχθῶ πρὸς στιγμήν ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Οὐϊλιάμ. Ὅταν ἐμβῆκα εἰς τὴν αἴθουσαν, ἡ κυρία Βλανθίλλ καὶ ἡ Λαύρα ἐπλησίασαν πρὸς ἐμέ, μὲ πολλὴν χάριν καὶ εὐγένειαν· ἡ Λαύρα εἶχε χαμηλώσει τοὺς ὀφθαλμούς της μὲ κοσμιότητα καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου της ἐφαίνοντο σημεῖα βαθείας λύπης. Ἡ ταραχὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ κυρία Βλανθίλλ δὲν ἐδύνατο νὰ συνέλθῃ, ἡ διαφορά τῆς ἐνδυμασίας μου, ἡ πολυτέλεια αὕτη τὴν ὁποίαν ἡ περιουσία μου μοι ἐπιτρέπει νὰ ἔχω, ὅλα ταῦτα τὴν ἐμπόδιζον νὰ μὲ ἀναγνωρίσῃ. Ἔθεσε μεταξὺ τῶν χειρῶν μου τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν εἶχε λάθει ἐκ Βέρνης, ἐγὼ δὲ προσποιηθεὶς ὅτι ἀνέγνωσα αὐτὴν τῇ εἶπον· Μάλιστα κυρία, ἐγὼ εἶμαι, ὅστις τολμῶ νὰ σᾶς προσφέρω ἐν ἄσυλον. Ἡ οἰκία μου, ἡ περιουσία μου καὶ ἡ ζωὴ μου καὶ πᾶν ὅτι κατέχω σᾶς ἀνήκουν· ὑπεσχέθην νὰ σᾶς προσφέρω ὅλας τὰς περιποιήσεις καὶ τὸ σέβας, τὰ ὁποῖα υἱὸς προσφέρει εἰς τὴν φιλοστοργότεραν τῶν μητέρων, καὶ θὰ κρατήσω τὸν λόγον μου, ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἡ δεσποσύνη θυγάτηρ σας ἀπεποιήθη νὰ ἐνώσῃ τὴν τύχην της πρὸς τὴν τοῦ πτωχοῦ Τῶμ . . . Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο ἐρύθημα ζωηρὸν ἔβαψε τὰς παρειὰς τῆς Λαύρας, καὶ ὑψώσασα

ἐπ' ἐμοῦ ἐκπεπληγμένους ὀφθαλμούς; ἀνέκραξε. « Μέγιστε Θεέ! εἶται ὁ Τῶμ, αὐτὸς ὁ ἴδιος Τῶμ! » Ἡ ἐκπληξίς της, ἡ ἐκπληξίς της κυρίας Βλανθίλλ. καὶ αἱ παραφοραὶ τῆς χαρᾶς μου δὲν δύνανται νὰ περιγραφῶσι καὶ νομίζω προτιμότερον ν' ἀφήσω εἰς τὴν εὐαισθησίαν σας, ἀγαπητοί μου φίλοι, νὰ μαντεύτητε τὴν εὐτυχίαν μου, παρὰ νὰ προσπαθῆσω ματαίως νὰ σαῶ ζωγραφῆσω διὰ χρωμάτων τὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα οὐδεμία γλῶσσα δύναται νὰ ἐκφράσῃ.

Ἡμέρας τινὰς ἀφοῦ ἔφθασαν εἰς Λονδίον, ἡ Λαύρα ἔγινε κυρία Βεντβόρθ. Πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶμαι ὁ εὐτυχέστερος τῶν συζύγων· τὰ τρυφερώτερα καὶ ζωηρότερα αἰσθήματα ἐγεννήθησαν εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ πιστεύω ὅτι δὲν θὰ ἐκλείψωσι ποτέ. Δύο τέκνα εἶνε ὁ γαρπὸς τόσον ἐπιθυμητῆς ἐνώσεως καὶ σκέπτομαι διὰ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν των σχέδια, τὰ ὁποῖα ἐπιθυμῶ νὰ πραγματοποιήσω. Ἡ ζωὴ μου εἶνε πλήρης ἐλπίδων· τὰ πάντα μοι ὑπόσχονται εὐτυχίαν καὶ χάρις εἰς τὸν σοφὸν ἱατρὸν Ἑλλιώτ, εὐχαριστῶ καθ' ἡμέραν τὸν Θεὸν διότι μοι διεφύλαξε τὴν ζωὴν, τῆς ὁποίας τόρα ἐκτιμῶ ὅλα τὰ θέλητρα. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἀπολαύσεων τοῦ πλοῦτου, οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι ὅτι ἡ λιτότης τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἐργασία μὲ ἐθεράπευσαν ἀπὸ τὴν χειροτέραν τῶν ἀσθενειῶν, ὅσας ἡ κατὰ χρῆσις τοῦ πλοῦτου καὶ ἡ καταστρεπτικὴ ἀργία συνήθως προξενοῦσιν εἰς τοὺς πλουσίους. Δὲν θέλω οὐδὲ μίαν στιγμὴν παύσει τοῦ νὰ μακαρίζω τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους χωρικούς τῆς κοιλάδος τοῦ Λωτερβρούννου καὶ νὰ ζηλεύω αὐτούς· Ἀπολαμβάνουσι τὴν ὠραιότητα τῆς φύσεως καὶ ἀγάλλονται τὴν ἀγαλλίαν τῆς ἀπλότητος καὶ ἀθωότητος, τρώγοντες μετὰ τασαύτης ἡδονῆς τὸν διὰ τοῦ ἰδρωτός τοῦ προσώπου των ἐντίμως κερδαινόμενον ἄρτον, μεθ' ὅσης ἀνορεξίας ἡμεῖς ἀτενίζομεν πολλάκις πρὸς τὴν τράπεζαν, τὴν ὁποῖαν πολυχρόνιος πεῖρα τῶν μαγειρῶν καὶ κανόνες ἀπλήστου λαιμαργίας παρεσκεύασαν. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ εὐχηθῶ φίλον μου εἰλικρινῆ, βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν ἤθελον τῷ εὐχρητῇ καλλιτέραν εὐχὴν, παρὰ εὐχόμενος εἰς αὐτὸν τὴν ἐυθυμίαν καὶ ὄρεξιν τῶν ἀγαθῶν κατοίκων τοῦ Λωτερβρούννου.

Οἱ συνδαιτυμόνες του ἤκουσαν μετὰ πολλῆς συγκινήσεως τὴν

διήγησιν ταύτην καὶ ἐπειδὴ ἠγάπων τὸν Κ. Θωμᾶν, ἔλαβον ἐνδιαφέρον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν συμβάντων του. Αἱ ψυχαὶ των συνεκινήθησαν, ὅταν ὁ κύριος Θωμᾶς παρέστησεν εἰς αὐτοὺς τὰς νέας ἐντυπώσεις ἀνθρώπου, ὅστις παρασυρθεὶς ὑπὸ τῆς ἀηδίας καὶ τῆς θλίψεως εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου καὶ μετοικισθεὶς ὡς νέον ἄνθος ὑπὸ οὐρανὸν διαυγέστερον καὶ εἰς γῆν γονιμωτέραν, ἐπανέρχεται βαθμηδὸν ἐκ τοῦ θανάτου πρὸς τὴν ζωὴν καὶ ἐκ τῆς ἀπελπισίας εἰς τὴν εὐτυχίαν. Ἡ συνομιλία ἐμψυχοῦται, ὁ οἶνος διαχέεται εἰς μεγάλας δόσεις, καὶ αἱ προπόσεις ἀντιποκρίνονται εἰς τὰς προπόσεις. Ἐπιὸν εἰς ὑγείαν τῆς κυρίας Βεντβόρθ, τῆς κυρίας Βλανθίλλ, τοῦ καλοῦ Τῶμ, ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ Λωτερβρούννου καὶ πρὸ πάντων εἰς ὑγείαν τοῦ δόκτορος Ἑλλιώτ. Ὁ περίφημος ἱατρός παρῶν εἰς τὴν τελευτὴν ταύτην, τῆς ὁποίας ἦτο ὁ ἥρωας, ἀσταπεκρίνετο μὲ τόσην χάριν εἰς ὅλας τὰς προπάσεις τῶν συμποτῶν, ὥστε λέγουσιν, ὅτι τὴν ἐκαύριον δὲν ἦτο εἰς κατὰ τισιν νὰ ἐπισκεφθῆ τοὺς ἀσθενεῖς του. (Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ).

Τινὰ περὶ Σύρου.

Ἡ μικρὰ καὶ πετρώδης Σύρος, νῆτος κεντρικὴ τοῦ Αἰγαίου, ἔχει ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως ἰκανὸν πληθυσμὸν, ἀδιακόπως αὐξανόμενον, ὑπὲρ τὰς τρισμυρίας ψυχάς, ὧν μάλιστα τὰ ἑβδόμην εἰσὶν ἑτερόδοξοι, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Ἀκμαζούτα δὲ κατ' ἐμπορίαν, ναυτιλίαν καὶ τέχνας τινὰς (ἐν καὶ αἱ ἄχρι νῦν διοικήσεις τοῦ βασιλείου, ἀνεπιτηδεῖως οἰκονομοῦσαι τὰ κοινὰ, μηδὲν, ἢ πολὺ μικρὸν ἔπραξαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῆς πρωτεύουστος Ἐρμούπολεως, ὅπου συγκεντροῦται πᾶτα σχεδὸν ἡ οὐσία τῆς νήσου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Αἰγαίου), ἔχει οὐκ ὀλίγα καταστήματα βιομηχανικὰ καὶ ἄλλα ἔτι ἀξιόλογα ναυπηγεῖα καὶ τὰ ἀναγκαῖα σχολεῖα καὶ Ὀρφανοτροφεῖα καὶ διαφόρους ἐταιρίας ὠφελίμους. Μικρὰ δὲ εἰσέτι ἡ ἐν τῷ Γυμνασίῳ βιβλιοθήκη, ὅπερ δυσἄρεστον ἀληθῶς.

Ἐχει ἔτι ἡ Ἐρμούπολις Θεάτρον (ὅπου ὁμως παραγκωνίζεται συνεχῶς ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα, ὅπερ μεμπτόν), καλὴν Λέσχην, Ὁρολόγιον μέγα ἐπὶ τῆς κεντρικῆς πλατείας, καὶ

Παντοπωλεῖον καὶ Κρεωπωλεῖον (ἐπίτηδες κτισθέντα, ὡς δημοτικὴ περιουσία) καὶ προσέτι ἰκανὰς ἐφημερίδας. Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τοῦ δήμου τῆς Ἐρμουπόλεως ὑπερβαίνει τὰς 300,000 δραχμῶν.

Ἡ ναυπηγία καὶ ἡ ναυτιλία ὠρελοῦσι πολὺ τὴν νῆσον ταύτην. Κατασκευάζονται νῦν μεγάλα πλοῖα ἐμπορικά, 30—40 χιλιάδων κοιλῶν, καὶ πάντοτε βλέπεις αὐτόθι ἐν τοῖς ναυπηγείοις ἐσχωρημένα 20—30—40 πλοῖα, ἢ καὶ ὀλιγώτερα ἐνίοτε.

Ἡ ἀμαξωτὴ ὁδὸς τῆς Ἐρμουπόλεως, φθάσασα μέχρι τοῦ χωρίου Μάνας, ἐξετάθη ἐσχάτως κατὰ τὸν φυσικὸν αὐτῆς προορισμὸν μέχρι τῆς Ποσειδωνίας, τοῦ πρὸς δυσμὰς λιμένος τῆς νήσου, ὅπου ἐκτίταν οἱ Ἐρμουπολίται τὴν αὐτόθι ἀναγκαιοῦσαν ἐκκλησίαν. Ἡ Ποσειδωνία, κατ' ὀλίγον οἰκισομένη ὑπὸ τῶν Ἐρμουπολιτῶν, ἔσεται καὶ αὐτὴ λιμὴν χρήσιμος πρὸς τοὺς κατ' ἐκείνην τὴν θάλασσαν παραπλέοντας καὶ προσέτι ναυπηγικός (ἐὰν μάλιστα γένηται ἀσφαλέστερος διὰ τινος μώλου), καὶ βιομηχανικός.

Ἐπὶ τῆς νήσου κατὰ τὰ βόρεια μέρη ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος ἱαματικοῦ τῆς δυσουρίας κατὰ τὴν περὶ τούτου ὑπόληψιν τῶν ἐντοπίων. Ἡ πηγὴ αὕτη λέγεται τοῦ Σύριγγος. Ἄν ἡ ποιότης τοῦ ὕδατος τούτου ἔχη ὄντως τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν (περὶ οὗ ἡ δέουσα βεβαίωσις ἀπόκειται εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ τὰς ἐφημερίδας τῆς Ἐρμουπόλεως), γίνεται ἐπικερδὴς ἢ ἐξαγωγή αὐτοῦ.

Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ ἐταιρεία τοῦ βασιλείου ἔχει ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀξιόλογον Σιδηροὺργεῖον καὶ Ἀναβάθραν, ὅπου νεωλοκούμενα, διορθόνονται τὰ πλοῖα. Ἡ ἐταιρεία αὕτη, καλῶς μὲν διευθυνομένη, ἀλλὰ μὴ ἔχουσα εἰσέτι πλείονα συνδρομὴν, χρήζει καὶ ἄλλων ἀτμήρων, καὶ γραμμῶν ἐβδομαδιαίων, ἵνα ὠφελῆται προσηκόντως· διότι τὰ τῆς ἐταιρείας ταύτης παρέχουσι πλείονα εὐκολίαν καὶ εὐχαρίστησιν τοῖς ἐμπόροις καὶ τοῖς ἐπιβάταις, ὧν ὁ πλείστος ἔριθμὸς ὑπάρχει πάντοτε ὁμογενὴς ἐντὸς τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντιδος, τοῦ μεσημβρινοῦ Πόντου καὶ τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου, αὐξανόμενος ἀεὶ βαθμηδόν.

Ἡ Ἐρμούπολις χρειάζεται ἐτι μείζονα καὶ πληρεστέραν Βι-

βλιοθήκην ἐν τῷ Γυμνασίῳ διὰ τὰς μελέτας καὶ τὰς συγγραφὰς τῶν λογίων, καὶ μείζονα Ὀρφανοτροφεῖα τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων, καὶ Γηροκομεῖον τι καὶ Πτωχοδοχεῖον, καὶ Ἐπιμελητήριόν τι καὶ Διδασκῆριον τῶν τέχνων, εἰσακουσμένου καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου παρὰ τοῖς ὑπουργοῖς. Καὶ τὰ Ξενοδοχεῖα ἔστωσαν αὐτοῦ διακριτικώτερα καὶ τινὰ εὐπρεπέστερα.

Ι. Γ. Α.

Ἡ ἠθικὸς κώδηξ τοῦ Φραγκλίνου.

1. Ἐγκράτεια. Μὴ τρώγῃς μέχρι χορτασμοῦ. Μὴ πίνῃς μέχρι ζάλης.
2. Σιωπή. Ἐκεῖνα μόνον λέγε, ὅσα ἐμποροῦν νὰ ὠφελήσωσιν ἢ ἄλλους ἢ τὸν ἑαυτὸν σου.
3. Εὐταξία. Κάθε σου πρᾶγμα ὡς ἔχη ἴδιον αὐτοῦ τόπον, καὶ κάθε σου ἔργον ἴδιον αὐτοῦ καιρόν.
4. Ἀπόφασις. Ἀποφάσισε νὰ ἐκτελῆς πᾶν χρέος, ἐκτέλει δὲ ἀνελλειπῶς πᾶσαν ἀπόφασιν.
5. Λιτότης. Μὴν ἐξοδεύῃς πλὴν διὰ νὰ ὠφελῆς ἢ ἄλλους ἢ τὸν ἑαυτὸν σου.
6. Φιλοπονία. Μὴ χάνῃς καιρόν· ἐνασχολοῦ πάντοτε εἰς τι χρήσιμον. Λεῖπε ἀπὸ περιττὰς πράξεις.
7. Εἰλικρίνεια. Ψεῦδος καὶ ἀπάτην μὴ μεταχειρίζου.
8. Δικαιοσύνη. Μὴ ἀδικῆς οὐδένα, εἴτε κακοποιῶν, εἴτε ἀμελῶν τὰς κατὰ δύναμιν ἀγαθοποιίας.
9. Μετριότης. Φεῦγε τὰς ὑπερβολὰς· πᾶν μέτρον ἄριστον.
10. Καθαριότης. Μὴ ὑποφέρῃς ἀκαθαρσίαν τινὰ εἰς σῶμα φορέματα ἢ κατοικίαν.
11. Ἀταραξία. Μὴ ἀνησυχῆς δι' οὐτιδανότητος, μήτε διὰ συμφορὰς κοινὰς ἢ ἀνσποφεύκτους.
12. Ταπεινοφροσύνη. Μιμοῦ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἡ Διπλῆ Κίνησις

Γ. Θὰ φανῶ ἄραγε ἀδιάκριτος, φίλε Θεόδωρε, ἂν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς σοὶ ἐνθυμίσω τὴν ὑπόσχεσίν σου;

Θ. Ουδόλως, φίλε. Μάλιστα φρονῶ ὅτι ὅστις υπόσχεται καθίσταται χρεώτης καὶ ἐπομένως ἀργὰ ἢ ἄνωγος πρέπει νὰ πληρόνη. Καλλίτερον νὰ μὴ υποσχωμέθα πώποτε, παρὰ νὰ υποσχωμέθα καὶ ἔπειτα νὰ μὴ ἐκτελῶμεν. Ἀλλὰ δὲν ἐπρόκειτο περὶ τῆς Ἀστρολογίας (1) νομίζω ;

Γ. Μάλιστα.

Θ. Ἦτο λοιπὸν ἡ Ἀστρολογία ἀβίτιμος τις ἐπιστήμη, διὰ τῆς ὁποίας προεγνώριζον καὶ προέλεγον τὸ μέλλον, παρατηροῦντες τὰς κινήσεις τῶν ἄστρων. Ἦτο δὲ ἀβίτιμος καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι ἀπεδίδοντο εἰς τοὺς ἀστέρους δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι εἰς αὐτοὺς δὲν ὑπάρχουσι. Περὶ τούτου ὁμοῦς ἀκολούθως· νῦν δὲ ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰς κινήσεις, διότι αὗται, κατὰ τὸ λέγειν τῶν Ἀστρολόγων, εἶνε ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀνεκάλυπτον εἰς τὰ ὄμματά των ὅσα οἱ ἄλλοι δὲν εἶθλεπον, δηλαδή τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν.

Ἐξεύρεις, φίλε, ὅτι ὁ Ἥλιος, τὸ λαμπρότατον τοῦτο τῆς ἡμέρας ἄστρον, ἀνοῖγον καθ' ἑκάστην αὐγὴν τὰς χρυσαῆς τῆς ἀνατολῆς πύλας, ἐξέρχεται μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐξακλουθεῖ τὴν ἡγεμονικὴν αὐτοῦ ὕψωσιν, βαθμηδὸν καὶ κατὰ μικρὸν, ἕωσθ' ἰδέσθαι εἰς τὸ κατὰ τὸ μεσημέριον μεσουράνημά του. Ἀναθὰν ἐκεῖ ουδόλως μὲν σταματᾷ, ἀλλ' ἀμέσως τρέπεται τὴν πρὸς τὰ κάτω ὁδὸν, τὴν ὁποῖαν καὶ μέχρι ἐσπέρας βαδίζει. Τότε, καταντῶν πλέον εἰς τὸ κατὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ μέρος, κρύπτεται ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα διὰ νὰ ἀναφανῆ τὴν ἐπομένην ἐξ ἀνατολῶν πάλιν. Π συνήθεια, φίλε, ἔχει τοιαύτην δύναμιν ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὥστε καὶ τὰ ἐπιληκτικώτατα τῶν θεαμάτων, ἐπαναλαμβάνόμενα πολλάκις, μικρὰν μόνον ἢ μᾶλλον οὐδεμίαν ἐντύπωσιν μᾶς προσενοῦσιν. Ἀλλὰ πρότερον καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐννοήσῃς κατὰ πόσον ὁ ἐσωτερικὸς σκοτισμὸς καταβιβάζει καὶ σχεδὸν ἀποκτηνώνει τοὺς ἀνθρώπους. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου φῶς, παρατιθέμενον μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ἀστέρων, δὲν μᾶς ἀφίνει νὰ βλέπωμεν τὰ ὅσα συμβαίνουσιν εἰς αὐτούς. Τὴν νύκτα ὁμοῦς, ὅτε τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ δι' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχει, ἐλευθέρως παρατηροῦμεν ὅτι καὶ οὗτοι ἅπαντες βαδίζουσι παρόμοιον ὁρό-

(1) Ἴδε σελ. 442.

μον. Ἀνατέλλουσι λοιπὸν καὶ αὐτοὶ ἐξ ἀνατολῶν, ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ μεσουράνημα, τρέπονται πρὸς δυσμὰς, κρύπτονται ὑπὸ τὸν ὀρίζοντα καὶ ἀναφαίνονται τὴν ἐπομένην ἐξ ἀνατολῶν διὰ νὰ διατρέξωσι τὴν ὁδὸν, τὴν ὁποῖαν καὶ τὴν προτεραίαν διέτρεξαν. Ἀλλ' ὁποῖα θαυμάσιος ἀρμονία! Μυριάδες μυριάδων ἀστέρες διατρέχουσι μυρία διαφορετικὰ διαστήματα καὶ ὁμοῦς διατηροῦσι τὴν ἀναμεταξὺ αὐτῶν θέσιν ὡς νὰ μὴ ἐκινουῦντο αὐτοί, ἀλλ' ὡς νὰ ἦσαν καρφωμένοι ἐπὶ μιᾶς ὑπερμεγέθους κρυσταλίνης σφαίρας, ἡ ὁποῖα νὰ ἐστρέφετο περὶ ἡμᾶς ὡς τις τροχὸς περὶ τὸν ἄξονά του! Πόσον μέγα, πόσον ἐξαισιον, πόσον καταπληκτικόν, φίλε, εἶνε τὸ φαινόμενον τοῦτο! Καὶ ὁμοῦς . . . μολονότι ὑψώνει τὸν νοῦν καὶ ἐξευγενίζει τὴν καρδίαν τῶν ἀγαπώντων καὶ θαυμαζόντων αὐτὸ, οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων τὸ θεωροῦσι μὲ ἄκραν ἀπάθειαν καὶ ἀκατονόμαστον ἀδιαφορίαν! Τάχα ὑπὸ τοιαύτης τινὸς ἀδιαφορίας δὲν φαίνονται κατεχόμενα καὶ τὰ ζῶα ὡς πρὸς τὸ θαυμάσιον τοῦτο; Φεῦ! πόσον « ὁ ἀνθρώπος, ὁ ἐν τιμῇ καὶ μὴ ἐννοῶν ὠμοιώθη τοῖς κτήνεσι τοῖς φθειρομένοις »! Ψαλμ. μθ'. 21 Ἄν, φίλε, ἐτίθετο ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν μικρὰ τις καὶ κοινὴ μηχανή, ἡ ὁποῖα νὰ ἐκινεῖτο μὲ τάξιν καὶ ἀκρίθειαν, δὲν ἤθελε, νομίζω, μᾶς ἀφίσει ἀδιαφόρους, ἀλλ' ἤθελε σύρει τὴν προσοχὴν, ἤθελε γαργαλίσει τὴν περιέργειάν μας. Αἱ ταχεῖαι καὶ τακτικαὶ περιστροφαὶ τῶν τροχῶν, αἱ διάφοροι κινήσεις τῶν διαφόρων μοχλῶν, αἱ κλειδώσεις καὶ προσαρμογαὶ τῶν μερῶν, ἡ δύναμις καὶ ὁρμὴ τοῦ ἀτμοῦ καὶ πολλὰ ἄλλα, ἤθελον διεγείρει τὸν θαυμασμόν μας. Ἀλλὰ τί εἶνε ἡ ἐκ τροχῶν καὶ τεμαχιῶν μετάλλου μικρὰ αὕτη καὶ χειροποίητος μηχανὴ παραβαλλομένη πρὸς μέγιστον, πρὸς ἀχειροποίητον, πρὸς ἀπαράστατον δημιουργήμα, τὸ ὁποῖον οὔτε μοχλοὶ, οὔτε τροχοί, οὔτε στρόφιγγες ἀποτελοῦν, τὸ ὁποῖον οὐδεμία φανερά ἀλλ' ἀκατανόητός τις δύναμις κινεῖ καὶ διοικεῖ, καὶ τὸ ὁποῖον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν στρέφεται; . . . Σκέψου, σὲ θερμοπαρακαλῶ, φίλε, σκέψου, τοῦλάχιστον δι' ὀλίγας στιγμὰς, καὶ ἔπειτα ἂν δύναται μὴ ἀναφωνήσῃς τὸ τοῦ προφήτου καὶ ψαλμωδοῦ ἐκεῖνο « Πόσον μέγα εἶνε » τὰ ἔργα σου Κύριε! » καὶ « Πόσον θαυμαστὸν εἶνε τὸ ὄνομά σου! » Τὸ κατ' ἐμέ, τοσαύτην μοὶ ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν, ὥστε μόλις ἐνθυ-

μηθῶ αὐτὸ καὶ θάμβος τι μὲ κατακυριεύει· τότε αἰσθάνομαι τὰς μᾶλλον εὐχαρίστους τῆς ζωῆς μου στίγματος. Ὄταν ὁμως ἐνίοτε στραφῶ μετὰ τὸ θάμβος τοῦτο καὶ ἴδω τὴν ἰδικὴν μας σμικρότητα, πᾶν ἔχοντος ἐγωϊσμοῦ ἐν ἐμοὶ μηδενίζεται, ἡ ὑπερηφανία ἡ ἔμφυτος μὲ ἐγκαταλείπει, ἡ καρδία μου ἐντὸς μου συντρίβεται, καὶ φρίκη μὲ καταλαμβάνει διὰ τὴν ἀκατανόητον ἐπιπολαιότητα, τὴν ὁποῖαν δεικνύομεν προφέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Παντοδυναμοῦ. «Οἱ ἐχθροὶ σου λαμβάνουσι τὸ ὄνομά σου ἐπὶ ματαίῳ» ἔλεγε πρὸς Αὐτὸν ὁ Δαυὶδ ἐν ψαλμῷ ρλθ'. 20. Ἐχθροὶ λοιπὸν τοῦ Ποιοῦντος θαυμάσια εἴμεθα, καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνομεν, οἱ μάταιοι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ! Ἄλλὰ, τί νὰ εἴπωμεν δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι λαμβάνουσιν αὐτὸ ἐπιτηδες διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι ψεύδη; . . . Κύριε, μὴ λογισθῆς ταῦτα εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ ὁδὸς ἡμῖν φρόνησιν καὶ θεράπευτον ἡμῶν τὰς καρδίας.

Ἦδη ἄς στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς ἄλλο τι· ἄς προσπαθήσωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ φαινομένου. Ἄν, ἀγαπητέ μοι Γεώργιε, ὑπεθέτομεν πρᾶγμα τι, οἷον τι σφαῖραν τινος κανονίου, ὅτι ἐξεσφενδονίζετο μὲν ἀπὸ τὴν Γῆν διευθύνετο δέ, μὲ ταχύτητα τὴν μεγίστην, πρὸς ἓν ἀπὸ τὰ πολλὰ τοῦ οὐρανοῦ μέρη, τάχα νομίζεις ὅτι ἡ σφαῖρα αὕτη, ἀπομακρυνομένη ἀδιακόπως ἀπὸ τὴν γῆν καὶ προχωροῦσα πάντοτε πρὸς τὸ αὐτὸ τοῦ οὐρανοῦ σημεῖον, θὰ κατῆντα ποτὲ εἰς μέρος πέραν τοῦ ὁποῖου νὰ μὴ ὑἰάρχη πλέον διάστημα, πέραν τοῦ ὁποῖου νὰ μὴ ὑπάρχη πλέον χώρος ἢ τόπος, ἀλλ' εἰς αὐτὸ νὰ τελειώνη τὸ πᾶν; . . . Μ' ὄλον τὸν περιορισμόν, μ' ὄλην τὴν σμικρότητα τῆς διανοίας ἡμῶν, καθαρῶτα διακρίνομεν τὸ ἀδύνατον τοιοῦτου συμβάντος. Θὰ ἀπεμακρύνετο λοιπὸν αἰωνίως ἡ σφαῖρα ἀπὸ τὴν Γῆν, θὰ ἐπροχώρει αἰωνίως ἐπάνω, πάντοτε ὅμως θὰ εἶχεν ἔμπροσθεν αὐτῆς διάστημα, τὸ ὁποῖον, μὲ ὁστηνδῆποτε ταχύτητα καὶ ἂν ἔτρεχεν, ἀδύνατον ποτὲ νὰ διατρέξῃ. Καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς μίαν μόνον διεύθυνσιν, ἀλλὰ πρὸς ὅποιονδῆποτε μέρος τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ ὁποιονδῆποτε μέρος τῆς Γῆς καὶ ἂν ἐξεσφενδονίζετο ἡ σφαῖρα. Τὸ διάστημα λοιπὸν, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου περικυκλούμεθα, δὲν ἔχει πρὸς καμμίαν διεύθυνσιν τέλος ἀλλ' εἶνε ἀτελεύτητον, εἶνε ἄπειρον. Ἐντὸς τοῦ ἀπείρου τούτου βλέπομεν εὐρισκομένους τοὺς ἀστέρας, οὐχὶ βεβαίως πούθενά καρ-

φωμένους, οὐδὲ κατὰ σειρὰν τοποθετημένους, ἀλλὰ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις διεσπαρμένους, ὡς εἶνε διεσπαρμέναι ἐντὸς τινος δωματίου σμῆνος μυῖων, ὅταν πετῶσιν. Ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἀπείρου, ὡς ὑπ' αὐτοῦ περικυκλουμένη, εὐρίσκεται βεβαίωτα καὶ ἡ γῆ μας, περὶ τοῦ σχήματος τῆς ὁποίας οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁμοιάζει μὲ σφαῖραν. Τῆς σφαίρας ταύτης τὴν ἐπιφάνειαν, τὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τὰς ξηρὰς καὶ θαλάσσας, καθ' ἐκάστην οἱ ἄνθρωποι περιέρχονται, πολλοὶ τῶν ὁποίων μάλιστα καὶ κάμνουσιν αὐτῆς τὸν περίπλου ἢ γύρον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πολλὰ καταβάλλονται προσπάθειαι καὶ καθ' ἐκάστην ἐρευρίσκονται εὐκολίαι. Θὰ ἤκουσες λοιπὸν περὶ τοῦ μεγάλου σιδηροδρόμου, ὁ ὁποῖος ἐσχάτως εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ἐτελείωτε, καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου συνδέεται ὁ Ἀτλαντικὸς μετὰ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ. Διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τούτου καὶ δι' ἀτμοπλοίων δύναται ὅστις θέλει νὰ περιέλθῃ τὴν Γῆν εἰς 80 ἡμέρας. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἡ σφαῖρα αὕτη τῆς προσκαίρου διαμονῆς μας πολλὰ μεγάλη, ἀφοῦ 80 ἡμερῶν δρόμος ἀρκεῖ ὅπως περιέλθωμεν αὐτήν. Ἄλλὰ ἂν παραβάλωμεν αὐτήν πρὸς τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον, . . . ἂν θέσωμεν τὴν 80 ἡμερῶν δρόμου Γῆν μας ταύτην παρά τῷ χώρῳ, ὅστις αἰωνίως δὲν διατρέχεται. . . . τότε ἡ ἀπαράστατος αὐτῆς σμικρότης θέλει βεβαίως μᾶς καταπλήξῃ. Ἄλλὰ ἡ σφαῖρα αὕτη περικυκλοῦται, εἶπομεν, ὑπὸ τοῦ ἀπείρου· ἐπλασε λοιπὸν αὐτήν ὁ Θεὸς νὰ μὴν ἀκουμβᾷ πούποτε, ἀλλὰ νὰ πετᾷ, καὶ χωρὶς πτερὰ σημείωσε, μέσα εἰς τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον, ὅπως ἔκαμε καὶ τὴν μέλισσαν νὰ πετᾷ μέσα εἰς τὸν αἴρα. Ὁ Θεὸς κρεμᾷ τὴν γῆν ἐπὶ τὸ μηδέν. Ἰωβ κς'. 7. Ἦδη ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸν σκοπὸν μας. Εἴμεθα ὑπερβέβαιοι ὅτι τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον καὶ οὐρανὸν ὀνομάζομεν, εἶνε ἀμέτρητον, εἶνε ἄπειρον, δὲν ἔχει πρὸς καμμίαν διεύθυνσιν τέλος. Εἴμεθα ὑπερβέβαιοι ὅτι ἡ Γῆινος σφαῖρά μας δὲν εἶνε ἀμέτρητος, ἀλλὰ μετρημένη· δὲν εἶνε μεγάλη ἀλλὰ σχετικῶς μικροτάτη καὶ κολυμβᾷ, οὕτως εἶπειν, ἐντὸς τοῦ διαστήματος τοῦ ἀπείρου. Λοιπὸν· εἶνε ποτὲ δυνατόν τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον—τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον πρὸς οὐδεμίαν διεύθυνσιν ἔχει τέλος—νὰ λαμβάνῃ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀναριθμήτους ἀστέρας, τοὺς ἐντὸς αὐτοῦ διεσπαρμένους, καὶ νὰ στρέφῃται περὶ

τὴν γῆν ταύτην τὴν μικράν, ἢ ὁποῖα, καὶ αὐτὴ, ἐντὸς αὐτοῦ εἶνε ριμμένη; . . . Εἶνε ποτὲ δυνατὸν ἢ θάλασσα νὰ λαμβάνη μεθ' ἑαυτῆς τὰ πλοῖα, νὰ λαμβάνη μεθ' ἑαυτῆς τοὺς ἰχθύς, τὰ κήτη καὶ ὅλα τὰ θηρία, μικρὰ ἢ μεγάλα, ὅσα ἐντὸς αὐτῆς ζῶσι, καὶ νὰ στρέφηται περὶ ἓν ὄψαριον, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ ἐντὸς αὐτῆς κολουμβᾶ; "Α! τοῦτο φαίνεται καὶ εἶνε ἀδύνατον, φίλε. Ἄλλὰ τὸ ἀδύνατον τοῦτο ἡμεῖς βλέπομεν καθ' ἑκάστην γινόμενον. Ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι ὀλόκληρος ὁ οὐρανός, σύρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Ἥλιον καὶ Σελήνην καὶ ἅπαντας τοὺς ἀστέρας, στρέφεται καὶ στρέφεται ἀδιακόπως περὶ τὴν Γῆν μας. Τί λοιπὸν τρέχει; . . . Ἄν εὐρέθης ποτὲ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πλοίου ἀγκυροβολημένου εἰς τὸν λιμένα, ἀλλὰ τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ καιρὸς ἤλλαζεν, εἶδες βεβαίως καὶ ἐνθυμεῖσαι ἀκόμη, ὅτι καθόσον ἔσπρωχνε τὸ πλοῖον ὁ ἄνεμος, ὀλόκληρος ἢ παραλία μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς πάντων, οἰκιῶν, δένδρων ἢ οἰωνοῦ ποτε ἄλλων σοὶ ἐφαίνετο κινουμένη. Καὶ ὅτι μὲν ἢ ξηρὰ οὐδέποτε στρέφεται, καὶ μάλιστα περὶ πλοῖον, εἶνε φανερόν καὶ βέβαιον· ἀλλ' ἐπίσης βεβαίον εἶνε ὅτι σὺ ἔδλεπες αὐτὴν κινουμένην. Τὴν ἔδλεπες οὐχὶ διότι τῶ ὄντι ἐκείνη ἐστρέφετο, ἀλλὰ διότι στρεφόμενον περὶ τὴν ἀγκυράν του τὸ πλοῖον σὲ ἔκαμε νὰ νομίζης ὅτι ἐκείνη ἤλλαξε θέσιν. Οὕτως· ὅτι μὲν τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ στρέφηται, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Γῆν τὴν μικράν ταύτην, οὐδεμία ἀμφιβολία· οὐδεμία ὁμῶς ἀμφιβολία ὅτι καὶ ἡμεῖς βλέπομεν αὐτὸ στρεφόμενον. Τὸ βλέπομεν λοιπὸν οὐχὶ διότι αὐτὸ πραγματικῶς κινεῖται, ἀλλὰ διότι στρεφόμενη περὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἢ Γῆ (ὡς καὶ περὶ τὴν ἀγκυράν του τὸ πλοῖον), κάμνει ἡμᾶς νὰ νομίζωμεν ὅτι τὸ διάστημα τὸ ἄπειρον ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν στρέφεται! Μέγα πραγματικῶς καὶ ὑπερθαύμαστον τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὡς καὶ ἅπαντα τοῦ Θεοῦ τὰ δημιουργήματα· καὶ ὁμῶς ὁ περίφημος Γαλιλαῖος, ὁ πρῶτος ἐκ τῶν νεωτέρων κηρύξας τοῦτο, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ριφθῆ ζῶν εἰς τὰς φλόγας ἀπὸ τοὺς νομιζομένους τοῦ Θεοῦ ὑπηρέτας, ἀλλὰ σκοτεινοῦς κοσμοκράτορας τῆς ἐποχῆς των! Ἡ βαθεῖα ὁμῶς ἐκείνη ἠθικὴ νύξ, δόξα τῷ Θεῷ, πλέον παρῆλθε καὶ ἤδη ἐλευθέρως κηρύττεται ὅτι ἢ μικρὰ αὕτη τῆς παροικίας ἡμῶν σφαιρῶν,

ἢ ριμμένη ἐντὸς τοῦ διαστήματος τοῦ ἀπείρου, δὲν μένει ἀκίνητος, ἀλλὰ ἀδιακόπως κινεῖται. Κινουμένη λοιπὸν περὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἀκαταπαύστως καὶ ἐκτελοῦσα τελείαν περιστροφὴν εἰς 24 ὥρας, στρέφει καὶ κρύπτει, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη πρὸς τὸν Ἥλιον, κάμνουσα οὕτω τοὺς κατοικοῦντας ταῦτα νὰ ἔχωσιν ἡμέρας καὶ νύκτας ἀλλ' οὐχὶ ταυτοχρόνως. Αὕτη εἶνε ἡ ἡμερησία λεγομένη τῆς Γῆς κίνησις ἢ διακρούσις τὸν χρόνον εἰς ἡμέρας καὶ νύκτας. Ἄν αὕτη ἔλειπε, τὸ μὲν ἡμῖς τῆς Γῆς θὰ εἶχεν αἰώνιον. καὶ ψυχροτάτην νύκτα, τὸ δὲ ἕτερον ἡμέραν αἰώνιον ἀλλὰ κείουσαν. Τότε . . . οὐδὲν ἴχνος ζωῆς ἐπ' αὐτῆς θὰ ὑπῆρχεν. Ὁ μέγας ὁμῶς τοῦ σύμπαντος Ἀρχιτέκτων δὲν ἠθέλησεν ἐντὸς τῶν οὐρανῶν του, οἱ ὁποῖοι διηγοῦνται τὴν δόξαν του, δὲν ἠθέλησε τὴν σφαιρῶν ταύτην νεκρὰν καὶ ἀκίνητον, ἀλλ' ἔδωκεν εἰς αὐτὴν κίνησιν, ἐπέτρεψε αὐτὴν μετὰ ζῶν παντὸς εἶδους καὶ ἔθεσεν ἐπ' αὐτῆς ὡς κροωνίδα, πλάσματα λογικὰ, πλάσματα ἐλεύθερα, καταλλήλους τοῦ οὐρανοῦ πολίτας. Ἄλλὰ φεῦ! τὰ πλάσματα ταῦτα τὰ λογικὰ, τὰ πλάσματα ταῦτα τὰ ἐλεύθερα, παραγνωρίσαντα τὴν θέσιν αὐτῶν, καταχρασθέντα τῆς ἰδίας ἐλευθερίας, ἀπὸ πολίτας τοῦ οὐρανοῦ μετεμόρφωσαν ἑαυτοὺς εἰς ὄντα γῆινα καὶ φθειρόμενα! Βίς τοσοῦτον δὲ σκασισμὸν κατήνησαν ὥστε οὐδὲ τὰ κατὰ χάριν πρὸς παλινορθώσιν προσφερόμενα εἰς αὐτοὺς μέσα θέλουσι νὰ παραδεχθῶσιν! «Πῶς ἡμαυρώθη τὸ χρυσίον! ἠλλοιώθη τὸ χρυσίον τὸ καθαρῶτατον!» Θρῆν. δ'.

Γ. Ὅσον ἀκούω αὐτὰ τὰ ὁποῖα σήμερον πάλιν μοῦ λέγεις, Θεόδωρέ μου, ὄνειρον, σὲ βεβαίως, μοῦ φαίνεται ὅτι βλέπω. Πόσον μέγαλα εἶνε τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἔκαμε, καὶ πόσον ὀλίγον ἐγὼ καταλαμβάνω αὐτὰ!

Θ. Ναί. ἀγαπητέ μου· ὅσα ἐποίησεν εἶνε μέγαλα, εἶνε ὑπερθαύμαστα, καὶ σὲ συμβουλεύω νὰ μελετᾷς αὐτὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Πόσον ὑψόνουσι τὸν νοῦν! πόσον ἐξευγενίζουσι τὴν καρδίαν! . . . Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἐτελειώσαμεν ἀκόμη, διότι ἐκτὸς τῆς ἡμερησίας κινήσεως ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις, τὴν ὁποῖαν διὰ νὰ καταλάβης πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἄνθρωπός τις, σὺ λόγου χάριν, στρέφεις, κατὰ ἀνέφελον τινα νύκτα, μετὰ προσοχῆς πρὸς

τὸν οὐρανὸν τὰ βλέμματά σου. Τὸ τί ἐκ πρώτης ὄψεως θέλεις παρατηρήσει εἶνε τοῦτο. Πολλὰ ἐκ τῶν φωτεινῶν σωμάτων, τὰ ὅποια καταστολίζουσι τὸν οὐρανὸν, φαίνονται μεγαλείτερα καὶ λαμπρότερα ἢ τῶν ἄλλων. Ἐκτὸς τούτου, τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν φαίνονται τοσοῦτον πλησίον ἀλλήλων, ὥστε ἀποτελοῦσιν οἷον μικρότερα ἢ μεγαλείτερα καὶ διαφόρων σχημάτων συμπλέγματα, ἐνῶ ἄλλα ἴστανται σχεδὸν μεμονωμένα. Καὶ ταῦτα ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἄν ὁμως ἐξακολουθήσῃς διὰ τινος νύκτας, μὲ σκοπὸν νὰ ἐξοικειωθῆς πρὸς αὐτά, ἔσο βέβαιος ὅτι, ἐκ τοῦ σχήματος ἐκάστου συμπλέγματος, ἐκ τῆς λαμπρότητος τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ ἀστέρων καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, τοσοῦτον δύνασαι νὰ γνωρίσῃς αὐτά, ὥστε ἐν πάσῃ στιγμῇ νὰ εἴμφορῆς νὰ ἀναγνωρίσῃς πᾶν σύμπλεγμα καὶ ἕκαστον ἀστέρων, εἰς ὅποιανδήποτε θέσιν καὶ ἂν εὑρίσκηται, φθάνει μόνον νὰ ᾔῃ ὁρατός. Τότε, ἂν θέλῃς, δύνασαι ἀκόμη νὰ θέσῃς εἰς αὐτοὺς καὶ ὀνόματα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλοι ἔλαβον τὸν κόπον νὰ πράξωσι τοῦτο, τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ ζητήσῃς τὰ ὀνόματα ταῦτα, καὶ ἐπειδὴ εἶνε ὀνόματα ζῶων καὶ ἄλλων κοινοτάτων πραγμάτων, μὲ ἄκραν εὐκολίαν θὰ ἐκμάθῃς αὐτά. Ἄς ὑποθέσωμεν λοιπὸν ὅτι ἐγνώρισες τοὺς ἀστέρων, ὅτι ἔμαθες τὰ ὀνόματά των, καὶ ὅτι ἀρχίζεις νὰ παρατηρῆς καθ' ἑκάστην ἑσπέραν πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τὸν οὐρανόν. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου θέλεις ἰδεῖ ὅτι οἱ πρὸς τὸ δυτικὸν αὐτοῦ μέρος εὑρισκόμενοι ἀστέρων βαθμηδὸν καὶ σχεδὸν ἀνεπαίσθητως ἐκλείπουσι, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ μετατοπίζονται καὶ λαμβάνουσι θέσεις δυτικωτέρας, ἐνῶ ἄλλοι, πρὶν ἀφανεῖς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἀναφαίνονται ἤδη ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν τοῦ οὐρανοῦ μέρος. Μετὰ ἕξ ἀκριβῶς μῆνας σχεδὸν ὅλοι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους κατὰ πρῶτον ἔβλεπες, ἔγιναν ἀφαντοὶ· ἄλλοι δὲ, ἀόρατοι τότε, στολίζουσι τὴν τῶν τοῦ στερεώματος θόλον. Ἄλλὰ, ὀλίγον ἔτι χρόνον, καὶ θέλεις παρατηρήσει ὅτι, καθόσον καὶ οὗτοι βαθμηδὸν πρὸς δυσμὰς μετατοπίζονται, ἀναφαίνονται ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ προχωροῦσι καὶ πάλιν πρὸς τὴν δύσιν ἀστέρων οὐχὶ πλέον ἄγνωστοι, ἀλλὰ ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἐν ἀρχῇ τῶν παρατηρήσεών σου ἔβλεπες πρὸς δυσμὰς καὶ οἱ ὅποιοι ἀργότεροι τῶν ἄλλων ἐξέλιπον. Μετὰ δὲ ἐν ἀκριβῶς ἔτος, κατὰ

τὴν αὐτὴν ὥραν, ὁ οὐρανὸς θέλει παρουσιασθῆ ἐνώπιόν σου ὁποῖος καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἑσπέραν, παρεκτὸς ὀλίγων τινῶν ἀστέρων, οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται πλανῆται. Φαίνεται λοιπὸν ὁ οὐρανὸς εἰς ἡμᾶς οὐχὶ στρεφόμενος ἀπλῶς περὶ τὴν Γῆν μας, ἀλλὰ σύρων τοὺς μὲν ἐπιλοίπους ἀστέρων ταχύτερον, τὸν δὲ Ἥλιον ὀλίγον ἀργότερον εἰς τὸν τρόπον ὥστε ἐκεῖνοι νὰ ἐκτελῶσι μίαν περιστροφὴν περισσοτέραν ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους. Ἄλλὰ οὐδὲ ὁ Ἥλιος, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, φαίνεται ὅτι μόνος τῶν ἄλλων ἀστέρων μένει ὀπίσω· ἀπ' ἐναντίας, φαίνεται προχωρῶν πρὸς Νότον καὶ ἐπιστρέφων πρὸς Βορρᾶν πάλιν, διαμέων οὕτω ποτὲ μὲν περισσότερον ποτὲ δὲ ὀλιγώτερον ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντός μας. Ἄλλὰ τὰ φαινόμενα ταῦτα κατ' οὐδένα τρόπον εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῶσιν ἀποχρώντως ἐκτὸς μόνον ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ γῆ μας, ἐκτὸς τῆς περὶ ἑαυτὴν κινήσεώς της, στρέφεται καὶ περὶ τὸν Ἥλιον ἀκαταπαύστως καὶ ἐκτελεῖ τὴν περιστροφὴν ταύτην ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους, μὲ διεύθυνσιν ὁμως οὐχὶ ὁμοίαν τῆς πρώτης ἀλλὰ πλαγίαν εἰς ἐκείνην. Ἄν ἡ πλαγιότης αὕτη της δευτέρας κινήσεως πρὸς τὴν πρώτην ἔλειπεν, ὁ Ἥλιος θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ φαίνεται βαδίζων πρὸς Νότον καὶ ἐπανερχόμενος πρὸς Βορρᾶν πάλιν· τότε δὲ οὐδὲ αἱ ἡμέραι καὶ νύκτες θὰ ἦσαν ἄνιστοι, ἀλλὰ πάντοτε καὶ παντοῦ ἴσαι, καὶ οὔτε χειμῶν, οὔτε ἀνοιξίς, οὔτε θέρος, οὔτε φθινόπωρον θὰ ὑπῆρχεν. Ἦ ἄπειρος ὁμως τοῦ Θεοῦ σοφία, παρατήρησε, διὰ μ.ἄ. πλαγίας κινήσεως μόνον καὶ τὴν θαυμαστὴν τοῦ ἔτους διείρεσιν ἐξετέλεσε καὶ τὴν ἀκατάπαυστον τῆς φύσεως ἀνανέωσιν ἠκονόμησε. Κινεῖται λοιπὸν ἡ Γῆ μας οὐχὶ περὶ ἑαυτὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν Ἥλιον, τρέχουσα οὕτως ἀκαταπαύστως ἐντὸς τοῦ ἀπείρου. Ἡ κίνησις αὕτη, ἡ ἀνωτέρα, ὡς διαιροῦσα τὸν χρόνον εἰς ἔτη, ὀνομάζεται ἐ τ η σ ί α. Ἡμεῖς ὁμως οὐδὲ αὐτὴν νὰ αἰσθανθῶμεν δυνάμεθα, ἀλλὰ τὴν μὲν Γῆν μας, νομίζομεν ὅτι μένει ἀκίνητος, πάντα δὲ τὰ ἐκτὸς αὐτῆς ὄντα βλέπομεν ὅτι μεταβάλλουσι θέσιν. Τοῦτο συμβαίνει ἀπαραλλάκτως καὶ εἰς τοὺς ἐπιβαίνοντας πλοίου μεγάλου, μεταβαίνοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Βλέπουσι μὲν καὶ οὗτοι πάντα τὰ ἐκτὸς τοῦ πλοίου, βλέπουσι τὰς παραλίας, τὰ σκάφη καὶ εἴτι ἄλλο, ἀπομακρυνόμενα ἢ πλησιάζοντα

εἰς αὐτούς, τὸ ἐπιβαινόμενον ὁμῶς πλοῖον αἰσθάνονται τόσον ἀκίνητον, ὅσον καὶ μεγαλῆτερον εἶνε. Ἄν λοιπὸν τοῦτο ἦτο τόσον μέγα ὅσον καὶ ἡ Γῆ μας ; . . . βεβαίως δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ πιστεύσωσιν ὅτι αὐτὸ κινεῖται, ἐκτὸς ἂν ἠναγκάζοντο νὰ τὸ παραδεχθῶσι. Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι κατοικοῦμεν ἐπὶ ὄντος ἀκινήτου, πραγματικῶς ὁμῶς ἐπιβαινομεν σφαιρας, ἡ ὁποία ἀκαταπαύστως ἐντὸς τοῦ οὐρανοῦ ταξιθεύει, σύρουσα μεθ' ἑαυτῆς, ὡς ἀχώριστον φίλην ἢ μᾶλλον ὡς ἀκίτιον, τὴν Σελήνην. Πόσον ὑψηλὴ, πόσον μεγάλη εἶνε ἡ γινώσις αὕτη, καὶ πόσον ὑψηλὰ καὶ μεγάλα τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν κατέχουσιν αὐτὴν ψυχὴν παράγει! . . . Τὸ κατ' ἐμέ, μολονότι τὰ φῶτα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἔχω, μοῦ λείπουν, μολονότι ἡ φαντασία μου εἶνε πτωχὴ καὶ ἀδύνατος, ἅμα εἰς τὴν μνήμην μου ἔλθῃ αὕτη, ἅμα ἐνθυμηθῶ ὅτι εὐρίσκομαι ἐπὶ σώματος στρεφόμενου μὲν περὶ ἑαυτό, ταξιθεύοντος δὲ ἀκαταπαύστως ἐντὸς τοῦ διαστήματος τοῦ ἀπείρου—ἅμα, ἐνὶ λόγῳ, ἀναλογισθῶ ὅτι ἵσταμαι ἐπὶ ἐνὸς ἐκ τῶν ἀπειροκρίθμων ἀστέρων—ἐκστατικὸς καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν μου, δὲν εἶμαι πλέον ἐγώ, ὡς οὐδὲ ἐμαυτὸν αἰσθάνομαι πλέον τῆς Γῆς ταύτης τῆς μικρᾶς κάτοικον, ἀλλὰ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἀπείρου πολίτην. Ἐκθαμβος ὑπὸ τοῦ μεγέθους τοιοῦτου ὀράματος, ἔξαλλος, ἐνθουσιῶν, ἐμαυτὸν νὰ κρατήσω πλέον δὲν δύναμαι ἀλλ' ἐκφρωνῶν ἀνακράζω « Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα Σου, καὶ οὐδεὶς λόγος ἀρκέσει πρὸς αἶνον τῶν θαυμασιῶν Σου ! » . . .

Γεωργ. Ἄλλὰ μήπως καὶ ἐγώ, ὁ ἀκούων, δύναμαι νὰ κρατηθῶ πλέον ; . . . Κύριε, « ἤκουσον περὶ σοῦ με τὴν ἀκοὴν τοῦ ὠτίου, ἀλλὰ τώρα ὁ ὀφθαλμὸς μου (1) Σὲ βλέπει. » Ἰωβ. β'. 6.

Θεοδ. Ταῦτα περὶ τῶν κινήσεων τῆς Γῆς μας, φίλε· ἡ ὁποία, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, δὲν εἶνε ἡ μόνη ἐκ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ σωματίων, ἧτις περὶ τὸν Ἥλιον κινεῖται. Περὶ τὸν αὐτὸν τῆς ἡμέρας ἀστέρων στρέφονται καὶ οἱ Πλανῆται, δύο τῶν ὁποίων (ὁ Ἐρμῆς καὶ ἡ Ἀφροδίτη) εὐρισκόμενοι πλησιέστεροι ἢ ἡμεῖς εἰς τὸν Ἥλιον ἐκτελοῦσι καὶ τὰς περιστροφὰς αὐτῶν εἰς ὀλιγώτερον τοῦ ἔτους χρονικὸν διά-

(1) Οὐχὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ τοῦ σώματος, οἱ ὕλικοι, ἀλλ' ὁ ὀφθαλμὸς, ὁ ἐσωτερικὸς, ὁ τοῦ πνεύματος.

στημα, οἱ δὲ λοιποὶ ὄντες ἀτώτεροι ἀπαιτοῦσι καὶ περισσότερον χρόνον. Τοῦτου ἕνεκα οἱ Πλανῆται δὲν φαίνονται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, τὴν ἑποῖαν καὶ πρὸ ἐνὸς ἔτους κατεῖχον.

Αὐταί εἶνε αἱ ἀληθεῖς αἰτίαι τῶν φαινομένων κινήσεων τῶν ἀστέρων, αἵτινες ἐκίνουν τὸν Δαυὶδ νὰ ἀναφωνῇ καὶ νὰ λέγῃ « ὅταν θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς Σου, τὸ ἔργον τῶν δακτύλων Σου, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, τὰ ὁποῖα Σὺ ἐθεμελίωσας, τί εἶνε ὁ ἄνθρωπος ὥστε νὰ ἐνθυμηθῆται αὐτόν, ἢ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὥστε νὰ ἐπισκέπτηται αὐτόν ; » ψαλ. ἡ. Ταύτας οἱ ἀποδίδοντες ἀνυπάρκτους δυνάμεις εἰς τὰ σώματα τὰ οὐράνια οὐ μόνον δὲν ἔβλεπον, ἀλλ' οὔτε ἔαν ὠνειρεύθησαν ποτέ των!—Καὶ ὁμῶς . . . διετείνοντο ὅτι ἀνέγινωσκον τὸν οὐρανὸν ὡς βιβλίον, ὅτι ἐγνώριζον ὅσα οὐδὲ οἱ πεφωτισμένοι ἠδυνήθησαν εἰσεῖν νὰ μάθωσιν ! Ἄλλὰ περὶ τούτου, ἂν ὁ Θεὸς μᾶς χάριση ὑγείαν, ἀκολούθως· νῦν δὲ ἄς καταπαύσωμεν, εὐχόμενοι ὁμῶς ὥστε παντὸς ἐπὶ Γῆς λογικοῦ κτίσματος ὁ ἐσωτερικὸς ὀφθαλμὸς νὰ ἴδῃ Ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν, καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ

Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, Τήνου καὶ Μήλου.

Ὁ Ἱεράρχης οὗτος, τὸ βλάστημα τῆς περιωνύμου πατρίδος τοῦ φιλοσόφου Πυθαγόρου, διὰ τὸν ὁποῖον τὰ μάλιστα σεμνύνεται σήμερον ἡ ὁρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ ὁ ὁποῖος θ' ἀφίση χρυσοῖς ἀνεξαλείπτους γράμμασι γεγραμμένον τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, ἐγεννήθη τῇ 4 Νοεμβρίου 1827 ἐκ πατρὸς τοῦ περιφήμου Λογοθέτου Λυκούργου. Κατὰ τὴν 1848, τελειώσας τὰς γυμνασιακὰς αὐτοῦ σπουδὰς, ἐνεγράφη φοιτητὴς τῆς θεολογικῆς Σχολῆς· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἰδιαιτέρον οὕτως εἶπεῖν διδάσκαλον καὶ ὁδηγὸν ἔσχε τὸν αἰδιδίμον Οἰκονόμον, ἐκ τῶν συναναστρωσῶν καὶ σοφῶν συνδιαλέξεων τοῦ ὁποίου ὠρελήθη μεγίστην ὠφέλειαν. Κατὰ συμβουλήν αὐτοῦ ἐπεδόθη ἐπὶ διετίαν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων συγ-

γραφέων και ιδίως τῶν ἁγίων Πατέρων. Τῷ 1850 ἐθρήνησε τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς του, ὁ ὁποῖος ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις, ὑποστράτηγος ὢν και γεροϋσιαστής. Τῷ 1851, εἰς ἄκρον ζηλωτῆς ὢν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐδημοσίευσεν ἑλεγχον κατὰ τοῦ ἱεραποστόλου Ἰωανᾶ Κίγκ, τῷ δὲ 1852 ἀπεστάλη παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὑπότροφος εἰς Γερμανίαν, ἔνθα διέμεινεν ἑξ ἔτη, διατρίψας τὸ περισσότερον τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος ἐν Λειψία. Ἐκεῖ ἤκουσε πολλοὺς ἐπισήμους καθηγητάς· κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον ἑξάμηνον μεταβὰς εἰς Βερολίνον ἤκουσε και τὸν πολυμαθῆ Στράους, παρὰ τοῦ ὁποῦ ἐγυμνάσθη εἰς τὴν ρητορικὴν τοῦ ἄμβωνος. Ἀπήγγειλε δ' ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς πρακτικῆς ὁμιλητικῆς, τὸ ὅποιον διηύθυνεν ὁ σοφὸς ἐκεῖνος καθηγητῆς και πρῶτος ἱεροκῆρυξ τοῦ βασιλείως τῆς Πρωσίας, τοὺς ἑξῆς λόγους· Περὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν— Περὶ τῆς ζώσης πίστεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας— Περὶ τῆς τελετῆς τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν— Περὶ τῶν συμβολικῶν αὐτῆς βιβλίων. Οἱ λόγοι οὗτοι κατηύφραναν πάντας, μάλιστα δὲ τὸν γηραιὸν καθηγητὴν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῆς ἑδρας αὐτοῦ ἐν τινι τῶν συνεδριάσεων τοῦ φροντιστηρίου εἶπε τὰ ἑξῆς « Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ μὴ συμμερισθῶ μεθ' ὑμῶν τὰς πεποιθήσεις, τὰς ὁποίας διήγειρεν ἐν ἐμοὶ ὁ λόγος τοῦ Κ. Λυκούργου. Τριάκοντα ἑξ ἔτη παρῆλθον ἀφ' ὅτου καθ' ἑβδομάδα συχνάζω εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην· ἐνταῦθα και ἐγὼ αὐτὸς ἔλαβον, οὕτως εἰπεῖν, τὰς πρῶτας πτέρυγας, ἐνταῦθα και ἄλλους διδάσκω πῶς νὰ πετώσιν, ἀλλ' οὐδέποτε ἔσχον τοιαύτας συναισθήσεις, ὁποίας σήμερον. Ὁ θαυμάσιος ὑμῶν λόγος, Κ. Λυκούργε, οὕτως ἐπενήργησεν εἰς ἐμέ, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ κρύψω τὰς λίαν σπουδαίας σκέψεις, εἰς τὰς ὁποίας μ' ἐνέβαλεν. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἶνε ἡ Ἐκκλησία τῶν ὀκτώ αἰώνων τοῦ χριστιανισμοῦ· αὕτη και σήμερον εἶνε Ἐκκλησία τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Πάντα πτυξις αὐτῆς ἐσταμάτησεν ἀπὸ τῆς ἐβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐπομένως αὕτη εἶνε ὁ ΜΟΝΟΣ ΤΥΠΟΣ τῆς ἀρχαίας διδασκαλίας και τῶν ἀρχαίων ἐθίμων.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐγκαταλιμπάνων τὴν Γερμανίαν, ἐπεσκέφθη και διαφόρους ἄλλας πανεπιστημιακὰς πόλεις αὐτῆς, ἔνθα ἐγνωρίσθη μετὰ διαφόρων σοφῶν θεολόγων και ιδίως μετὰ τοῦ ἐν Στρατσβούργῳ περιωνύμου Reuss. Διατρίψας δὲ και τέσσαρας μῆνας ἐν Πάριστις, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας ὀργῶν πρὸς διδασκαλίαν· ἀλλ' ὁ διορισμὸς αὐτοῦ ἀνεστάλη ἐπὶ ἐν και ἡμισυ ἔτος. Τότε ἤρχισε νὰ δημοσιεύῃ τὸν Ἱερομνήμονα, σύγγραμμα ἐπιστημονικὸν θεολογικόν, περιέχον ὕλην ἐκ πάντων τῶν κλάδων τῆς θεολογίας. Τῷ 1860 διωρίσθη

καθηγητῆς τῆς θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ και ἐδίδαξε λίαν εὐδοκίμως μέχρι τοῦ 1866. Τῷ 1861 ἐχειροτονήθη ἐν Ἱεροσολύμοις ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Κυρίλλου ἀλληλοδιὰδόχως Ἱεροδιάκονος, Πρεσβύτερος και Ἀρχιμανδρίτης. Εὐδοκίμησε δὲ και ὡς ρήτωρ τοῦ ἄμβωνος διὰ τε τὴν εὐφράδειαν και τὴν καλὴν ἀπαγγελίαν αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἐκφωνηθέντων λόγων του ἐτυπώθησαν δεκατέσσαρες.

Τῇ 12 Ἰουνίου 1866 ὁ Ἀλέξανδρος Λυκούργος ἐχειροτονήθη Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου Τήνου και Μήλου. Μεθ' ὀπίσθης χαρᾶς ὑπεδέχθη τὸν ποιμένα τοῦτον τὸ ποιμνίον του, ὀπίσθης παρ' αὐτῷ ἀπολαύει ἀγάπης και ὑπολήψεως, ὁποῖαι αἱ ἀρχιερατικαὶ πράξεις του κτλ. εἰσὶ θέματα, περὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἑλληνικὴ δημοσιογραφία ἐν γένει και ιδίως ἡ ἐν Ἑλλάδι κατὰ καιροὺς ἔγραψεν.

Ἰδίως ὁ γεραρὸς οὗτος Μητροπολίτης ἐξετιμῆθη ἀναλόγως τῶν τε φώτων καὶ τῶν περικοσμουσῶν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀρετῶν, οὐχὶ πλεον μεταξύ τῶν ὁμογενῶν ἀλλὰ μεταξύ τῶν περιφανεστέρων θεολόγων καὶ λογίων τῆς Εὐρώπης, κατὰ τὴν ἐσχάτως μετάβασιν αὐτοῦ εἰς Ἀγγλίαν ἵνα ἐπιτελέσῃ τὰ ἐγκαινία τοῦ ἐν Λίβερπουλ ναοῦ τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, τὴν λαμπεροτάτην καὶ περιεργοτάτην τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ἣ ὁποία μέγιστον ἔχει τὸν συμβολικὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ὁποίαν ὁ πολὺς παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς ὄμιλος παντελῶς ἀγνοεῖ. Ἡ εἰς Ἀγγλίαν μετάβασις τοῦ Λυκούργου ὑπῆρξεν ἀληθῆς καὶ μακρὸς θρίαμβος ὀλοκλήρου τοῦ ἀνατολικοῦ Κλήρου ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. Τὸ ταξίδιον τοῦτο τοῦ σεπτοῦ Ἱεράρχου θέλει βεβαίως ἀφήσει τὰς καλλιτέρας ἀναμνήσεις εἰς πάντα ἔλληνα καὶ μικρὰν ἔχοντα αἴσθησιν ἐθνικῆς φιλοτιμίας. Τὸ ἀξιοπρεπὲς τοῦ Λυκούργου καὶ ἡ καθ' ὅλην τὴν ἱεράν τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθίαν εὐλαβῆς συμπεριφορὰ αὐτοῦ καὶ ἡ ἐκπληκτικὴ μεγαλοπρέπεια, ἣν ἡ ὄψις αὐτοῦ προσέλαθε κατὰ τὴν θείαν ἱεραουργίαν, διήγειραν τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ἑτεροδόξων, καὶ μάλιστα τῶν δύο ἐξόχων Ἀρχιεπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, τοῦ τῆς Κανταβρηγίας καὶ τοῦ τῆς Ὑόρκης, οἵτινες ἐν βιβιωτάτῃ σιγῇ καὶ ἱερῷ φόβῳ μετ' ἄλλων πεντακοσίων ἑτεροδόξων ἐθεῶντο μετὰ πλείστης περιεργείας καὶ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τὴν ἀγιωτάτην ἀκολουθίαν, ἣν περ ἔμελλε νὰ τελέσῃ. Μετὰ τὴν Ὑόρκην, Λίβερπουλ καὶ Νοτιγκάμην ὑπεδέχθη αὐτὸν ἡ Μαγκεστρία. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ πόλει ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὴν Α. Π. διάφοροι ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὲρ ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν μεγάλης ἐταιρίας. Εἰς δὲ τούτων ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ ναῷ τῆς πόλεως ἀνέγνω προσφώνησιν πλήρη φιλοφροσύνης, πρὸς τὴν ὃ Ἕλληνας Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησε λίαν καταλλήλως, ἐπευχθεὶς ὅπως ὁ Κύριος συμπληρώσῃ, ὡς αὐτὸς οἶδε, τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας, μέχρι οὗ καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ταῦτα ἐγένοντο ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτῳ. Τὴν δ' ἐπιούσαν Κυριακὴν ὁ Ἕλληνας Ἀρχιεπίσκοπος παρευρέθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ St. Alban εἰς τὸν ἐσπερινόν, περὶ οὗ ἐπιστέλλουσι πρὸς τὴν «Ἡμέραν» τὰ ἐπόμενα:

Ἀμα ὡς ἠγγέλθη ἡ ἀφιξίς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, πάντες οἱ ἱερεῖς ἐξῆλθον, τοῦ χοροῦ ψάλλοντες, εἰς τὴν θύραν πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ. Ἐκεῖ ὁ σεβάσμιος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Dernford προστήνεγεν εἰς τὴν Α. Π. ὀκτάγλωστον Ἀγίαν Γραφὴν χρυσοδεδεμένην, προσφωνήσας γερμανιστὶ τὰ δέοντα. Ἀφοῦ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησε καταλλήλως εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ὡδηγήθη μετὰ τῆς αὐτῆς παρατάξεως εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθέντα θρόνον. Μετὰ τὸν ἐσπερινόν ὁ αὐτὸς γηραιὸς καὶ σεβάσμιος ἀρχιεπίσκοπος Dernford ἐκήρυξε, λαβὼν ὡς θέμα τὸ λόγιον «ἀγίατον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, ὁ σὸς λόγος ἀλήθεια ἐστίν». Ἐν τῇ διδασχῇ του ἀνέφερον ὅτι «οὐδεμία Ἐκκλησία ἐμαρτύρησε τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ οὐδεμία ὑπέστη τοσοῦτον σκληροῦς διωγμοῦς, ὡς ἡ Ἐκκλησία ἡ ἀντιπροσωπεύει ἐπαξίως ὁ σεβάσμιος καὶ εὐγενὴς ἡμῶν ξένος. Ἡμεῖς, χάριτι Θεῶν, ἐγεννήθημεν ἐν γῆ εὐτυχεστέρᾳ. Ἀλλ' ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐβασανίσθη καὶ ἐταλαιπωρήθη παντοειδῶς. Οἱ ἱερεῖς τῆς κατεστράφησαν, οἱ ναοὶ τῆς ἐβεβηλώθησαν, τὸ ποιμνιον αὐτῆς διεσκορπίσθη περίφοβον ἔβην κακεῖθεν, θωπευθὲν ἅμα καὶ προσδοθὲν ὑπὸ τῆς Ῥώμης ἥτις ἀντ' ἀδελφῆς καὶ προστατίδος ὑπῆρξεν ἀπ' ἐναντίας ὁ ἀσπονδότερος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐχθρὸς. Καὶ ὅμως ἐν μέσῳ τοσοῦτων δυσχερειῶν καὶ δοκιμασιῶν, ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἀπηνήθη τὴν πίστιν, ἣν ἔχει κοινὴν μετ' ἡμῶν.» Ἐν τέλει δὲ ἐξέφρασεν, ἐν ὀνόματι πάντων τῶν παρευρισκομένων, τὴν χαρὰν αὐτῶν βλεπόντων Ἀρχιεπίσκοπον τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προσευχόμενον μετ' αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ στραφείς πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ἀπήγγειλεν ἑλληνοιστὶ τὰς ἐξῆς λέξεις: «Μάλα ἄσμενοι ὑποδεχόμεθά σε, Πανιερώτατε, ἐκ τῆς ἐν μέσῳ ἡμῶν παρουσίας σου οὐ μόνον τὴν σὴν εὐνοιαν τεκμαιρόμενοι, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐν τῇ καθολικῇ πίστει καὶ ἀληθείᾳ κοινωνία ἔνωσιν. Πάνυ μὲν ἀσύνετοι καὶ ἀμαθεῖς ἂν εἴημεν τοῦς τῆς πνευματικῆς σοφίας θησαυροῦς ἐν ταῖς τῶν Ἀγίων Πατέρων γραφαῖς ἀποκειμένους οὐκ εἰδότες, πάνυ δὲ ἀχάριστοι οἶα καὶ ὅσα τοῖς Ἑλλησιν ὀφείλομεν μὴ ὁμολογοῦντες. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀγνοοῦμεν ὅτι ἐν πᾶσι καιροῖς οἱ ἐν

τῆ Ἀνατολῆ χριστιανοί, ἄξιοι μάλιστα τοιοῦτου ὀνόματος ὄντες, τοῖς τῶν διωκτῶν αἰκισμοῖς καὶ τῆ τῶν αἰρετικῶν πανουργίᾳ γενναίως ἀντέστησαν, κάλλιστον τῆς ἀνδρίας ὑπογραμμὸν παραδιδόντες, ὥστε ἐν τοσαύταις βρασάνοις τὴν ἐδραίαν τῆς Ἐκκλησίας πίστιν μηδέποτε ἐκλελοιπέναι· οὐδὲ μὴν ἡμᾶς λανθάνει ὅτι τὸ πάλαι, ὡς περ καὶ ἐν τῷ παρόντι, οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προεστῶτες τοῖς ὑπερηφάνοις τοῦ Ῥωμαίου Πατριάρχου προστάγμασιν οὐδὲ πρὸς ἄραν ὑπήκουσαν, τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν αὐτάρκειαν τῶν ὁρθῶς σκεπτομένων ὡς περ καὶ ἡμᾶς ἐκτενεῖς διαφυλάττοντες. Τούτων ἕνεκα τὴν Πανερωτότητά σου καὶ πᾶσαν τὴν μετὰ Σοῦ ἀδελφότητα ἀληθῶς ἅμα καὶ εὐνοϊκῶς ἀσπαζόμεθα, ἐν ταῖς προσευχαῖς ἡμῶν Σοῦ μνημονεύοντες, καὶ παρὰ Θεοῦ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ταύτην τὴν χάριν αἰτοῦντες, ἵνα ἡ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ὁμόνοια, ἐν πάσῃ ἀγάπῃ ἔργῳ τε καὶ λόγῳ φανερωθεῖσα, τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς δόξαν τοῦ Παντελεήμονος ἡμῶν Σωτῆρος πλουσίως ἀποδῶ. » Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱεροτελεστίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὠδηγήθη καὶ πάλιν μέχρι τῆς θύρας μετὰ τῆς αὐτῆς παρατάξεως.

Τὴν 5) 17 Φεβρουαρίου ἐτελέσθη ἐν μέσῳ ἀπειροπληθοῦς ὁμηγύρευς ἐν τῇ ἐν Κανταβουρίᾳ ἀκαδημίᾳ ἡ ἀναγόρευσις τοῦ κ. Λυκούργου ὡς διδάκτορος τῶν νόμων (Doctor legum). Καθηγηταί, λόγοι, τὸ ἄνθος τῆς ἐν Κανταβουρίᾳ κοινωνίας, ὁ κληρὸς σύμπας καὶ πλῆθος ἄπειρον, ὅλον εἰσέτι δὲν ἐνθυμοῦνται, παρῆν ἐν τῇ τελετῇ. Ὅτε ὁ Ἕλληνας ἱεράρχης περιεβλήθη τὸν ἐρυθρὸν ποδῆρη τοῦ ἀξιώματος, καὶ εἰσῆρχετο εἰς τὸ βουλευτήριον τῆς ἀναγορεύσεως, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν προΐσταμένων ἀρχῶν, οἱ μαθηταὶ καὶ σύμπαν τὸ πλῆθος ὑπεδέξαντο αὐτὸν διὰ ζωηροτάτων καὶ παρατεταμένων χειροκροτήσεων· εἶτα ὁ δημόσιος τῆς ἐν Κανταβουρίᾳ ἀκαδημίας ρήτωρ παρελθὼν ἐπὶ τὸ προσηλωμένον μέρος, ἀπήγγειλεν ἑλληνιστὶ λόγον.

Ὁ λόγος οὗτος, ἐν ᾧ διαλάμπει ἀκραιφνῆς φιλελληνισμὸς καὶ ἀγάπη ἔνθερος πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ Ὀμήρου καὶ Πλάτωνος, τοῦ Ἀθνασίου καὶ Χρυσοστόμου, καὶ ἐξ ἧς τοσοῦτοι

προεφάνησαν τῆς καθολικῆς πίστεως ἀρχαῖοι πατέρες καὶ πρόμαχοι, εἶνε ἀρκούντως ἐκφραστικὸς, ὥστε οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν νὰ ἐννοήσωσι μέχρι ποῦ προέβη ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἀνθρώπων τούτων ἅμα τῇ ἐμφανίσει ἐνὸς Ἑλλήνου ἱεράρχου. Ἡ ἀκαδημία τῆς Κανταβουρίας μίαν καὶ μόνην τὴν ὑψίστην τιμὴν ἠδύνατο νὰ χορηγήσῃ, τὴν ἀγόρευσιν διδάκτορος τῶν νόμων, τιμὴν ἧς μόνον ὁ περίφημος δούξ Οὐέλινγκτων ἠξιώθη, καὶ τοῦτον ἡ ὀλομέλεια τῆς ἀκαδημίας ἀπονέμει μάλιστα προθύμως, σκιρτώσῃ καρδίᾳ τῶν κληρικῶν καὶ χειροτονούντων τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ συρρεύσαντος πλήθους.

Ἐκ Κανταβουρίας μετέβη εἰς Ὀξώνιον, τὴν πρώτην πανεπιστημιακὴν πόλιν τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ὑποδοχὴ, ἣν παρεσκεύασαν αὐτῷ πολλὰ ἐπιφανῆ πρόσωπα, οἱ καθηγηταὶ τῆς θεολογίας καὶ ὁ κληρὸς οὐ προΐστατο ὁ διασημότετος τῆς Ἀγγλίας θεολόγος Pusey, ἦτο ἀξιοθαύμαστος. Ὁ κ. Λυκούργος κατέλυσε εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ εἶχε διαμείνει ὁ βασιλεὺς Κάρολος Α', ὅτε ὑποχωρῶν εἰς τὴν ἐν τῷ παρλαμέντῳ ἐξαγριωθεῖσαν κατ' αὐτοῦ ἀντιπολίτευσιν κατέφυγεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ὀξωνίου. Ἐν τῷ ἱστορικῷ τούτῳ δωματίῳ ὁ Ἕλληνας ποιμενάρχος ἐδέξατο τὰς προσφωνήσεις διαφόρων συλλόγων καὶ μαθητῶν διαφόρων σχολῶν, οἵτινες αὐθόρμητοι καὶ πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ προσηγόρευσαν αὐτόν.

Τὴν 9) 21 Φεβρουαρίου ἐδόθη πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Λυκούργου πολυτελέστατον γεῦμα ἐν τῷ κολλεγίῳ τῆς ἀγίας Μαγδαληνῆς. Ἐν τῷ συμποσίῳ τούτῳ παρῆσαν διάφοροι καθηγηταὶ τῆς ἀκαδημίας καὶ ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα· ὁ δὲ διευθυντὴς τοῦ κολλεγίου, ὅστις προΐστατο καὶ τοῦ γεύματος, ἐξεφώνησε λόγον ὠραῖον ὑπὲρ τοῦ ξενιζομένου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, εἰς ὃν ἀνταπήντησεν ἑλληνιστὶ καὶ λίαν καταλλήλως ὁ ξενιζόμενος, ἐκφράσας τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην δι' ὅλας τὰς ἐνδείξεις τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπαθείας, ἃς ἐπεδείξατο αὐτῷ ἢ ἐπὶ σοφίᾳ περικλεεστάτῃ πόλιν τοῦ Ὀξωνίου.

— Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὑπερεβη κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἡ τελετή, καθ' ἣν ἀνηγορεύθη ὁ ἡμέτερος ἱεράρχης διδάκτωρ τῆς θεολογίας. Ὅπως ἐν Κανταβουρίᾳ ὅτε ἐπρόκειτο ν' ἀναγορευθῆ ὑπὸ τῆς ἐκεῖ ἀκαδημίας διδάκτωρ τοῦ δικαίου, οὕτω καὶ ἐν Ὀξωνίῳ κατὰ τὴν ἀπομονὴν τοῦ ὑψίστου ἀξιώματος τὸ βουλευτήριον τῆς ἀναγορεύσεως

ἦτο πλήρες θεατῶν· οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, οἱ μαθηταί, αἱ προϊστάμεναι ἀρχαὶ καὶ ὁ κλῆρος παρῆσαν ἐν τῇ τελετῇ, ἡ δὲ αἶθουσα ἐκοσμεῖτο πολυτελῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς. Ὅτε ὁ κ. Λυκοῦργος ἐνδεδουλευμένος τὴν τήβεννον τοῦ διδάκτορος τῆς θεολογίας καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἶθουσαν τοῦ βουλευτηρίου, τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν θεατῶν ἠγέρθη ὡς διὰ συνθήματος καὶ ἤρξατο χειροκροτοῦν ζωηρῶς καὶ παρατεταμένως. Ὁ δημόσιος ρήτωρ ἀκολούθως παρελθὼν ἐπὶ τὸ προπαρασκευασθὲν ὕψωμα, ἀπήγειλε λόγον ἐν λατινίδι φωνῇ.

Ἄλλ' οὐχ ἤττον ἐκφραστικῆ καὶ ζωηρὸν τὸ πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῆς αἰσθημα ἀποπνεύουσα εἶνε ἡ προσφώνησις, ἣν οἱ Προσβύτεροι καὶ οἱ Διάκονοι οὐ παροικούντες εἰς τὸ Ὄξωνιον, προσεξάρχοντες τοῦ διασημοτάτου παρ' Ἀγγλοῖς θεολόγου Pusey, προσηγόρευσαν τῷ Σ. Ἀρχιεπισκόπῳ κ. Λυκούργῳ. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ εὐπαιδέτου Ἱεράρχου ἀνέμνησεν εἰς τοὺς ψυχροαίμους Ἀγγλοὺς τὰ μεγαλοφυῆ καὶ πλήρη ἕρησκευτικοῦ αἰσθήματος πνεύματα ἐκεῖνα τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα οἱ ἑλληνίδος διαλέκτου ἐπεξέτειναν καὶ ἐνεπέδωσαν τὸν χριστιανισμόν.

Ὁ κ. Λυκοῦργος πρὶν ἢ καταλίπη τὴν περικλεῆ πόλιν τοῦ Ὄξωνίου ἐν ἣ τοσοῦτων ἀπήλαυσε τιμῶν, ἦλθεν εἰς συνδιάλεξιν περὶ τῶν διαφορῶν αἵτινες χωρίζουσι τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς ἀγγλικανῆς μετὰ τοῦ περιωνύμου θεολόγου Pusey καὶ ἐτέρων ἐξ καθηγητῶν τῆς θεολογίας. Ἡ συζήτησις ὑπῆρξε ζωηρὰ καὶ σπουδαία μετὰ τῶν ἀνδρῶν δυναμένων νὰ διερμηνεύσωσι τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας ἣν ἀντεπροσώπευον. Πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ οὐδὲν ἔχουσι κατὰ νοῦν νὰ ἔλθωσιν εἰς ἑνωσιν ὁ γ μ α τ ι κ ῆ ν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξωτερικὴν. Βεβαίως ἡ ἑνωσις, ὡς ἄλλοτε ἐγνωματεύσαμεν, παρουσιάζει πολλὰς τὰς δυσκολίας καὶ ἴσως ἡ πραγματοποίησις αὐτῆς κεῖται εἰς χρόνον μακρὸν ἀφ' ἡμῶν ἀπέχοντα· ἀλλ' ὅπως ἂν ποτε καταδεικνύεται ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν ἑνωσιν ὁ γ μ α τ ι κ ῆ ν καὶ οὐχὶ ἐξωτερικὴν.

Τέλος ἐμελλεν ὁ Ἑλληὴν ἀρχιεπίσκοπος νὰ παρουσιασθῆ καὶ εἰς τὴν Α. Μ. τὴν Βασιλισσαν Βικτωρίαν· περὶ δὲ τῆς ἐν τῷ βασιλικῷ παλατίῳ ἐπισκέψεως τοῦ Κ. Λυκούργου ἐπιφέρει ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Νεολόγου τὰ ἐπόμενα:

Ἐκ τοῦ Ὄξωνίου ὁ κ. Λυκοῦργος μετέβη τὴν 10)22 εἰς wind-

SOR πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπιστομοτάτου τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀπάσης τῆς Εὐρώπης βασιλικῷ παλατίῳ· μόλις ἐξῆλθον τῆς ἀτμαμάξης, ὁ κ. Williams ὅστις συνοδεύει παντοχοῦ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κ. Λυκοῦργον ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κανταβουρίας λαμβάνει ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ πρώτου ἱερέως τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, δι' ἧς ἀνηγγέλλετο ὅτι ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σύρου καὶ Τήνου. Ὁ πρῶτος τῆς βασιλίσσης ἱερεὺς εἶναι ἀνεψιὸς τοῦ περιφανοῦς Οὐελλιγκτῶνος, ὅστις ἀναδειχθεὶς ἐν Ἰσπανίᾳ διὰ μακροχρονίων ἀγώνων πρὸς τοὺς στρατοὺς τοῦ Ναπολέοντος, ἐνίκησεν ἐπὶ τέλους τὸν τέως ἀήττητον στρατηγὸν ἐν Οὐατερλώ, καὶ ἔδωκε πέρασ εἰς τὴν διηνεκτὴ ἐκεῖνην τῆς Εὐρώπης ἀναστάτῳσιν. Ἡ προσκλητήριος τῆς ἀνάσσης Βικτωρίας ἐπιστολὴ ἦτο μετὰ μεγάλης φιλοφροσύνης γεγραμμένη. Ὁ κ. Williams δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιδείξει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ὅτε παραυτίκα ἅμαξα μετὰ μεγαλοπρεπείας ὄντως βασιλικῆς καταφθάνει εἰς τὸ μέρος ἐνθα εἶχον καταλύσει, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ κ. Williams ἐπιθάντες τῆς ἀμάξης μετέβησαν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνο παλάτιον. Ἐξω τοῦ παλατίου συνθεῖτο πλῆθος λαοῦ ὑπὸ μεγάλης ἐπιθυμίας ἐχόμενον τοῦ νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἑλληνα Ἀρχιεπίσκοπον, ἱκανοὶ δὲ στοίχοι στρατιωτῶν ἦσαν παρατεταγμένοι πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ παλατίου. Ἐν γένει ἡ εἴσοδος τοῦ Ἑλλήνος ποιμενάρχου εἰς τὸ παλάτιον ὡμοίαζε κατὰ πολὺ τὰς θριαμβευτικὰς εἰσόδους τῶν ἀρχαίων στρατηγῶν, ἃς παρεσκεύαζεν αὐτοῖς ἡ πολιτεία καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ λαοῦ. Εἰς τὴν θύαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἅπας ἐκεῖνος ὁ σωρὸς τῶν πολιτῶν καὶ ἡ τάξις τοῦ στρατοῦ κλίνει τὴν κεφαλὴν οἰονεὶ ἐκφράζων τὸν βαθὺν αὐταῦ σεβασμόν. Πρὸ τῆς θύρας ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ εἰρημένος τῆς βασιλίσσης ἱερεὺς ὁδηγῆσας αὐτὸν εἰς αἶθουσαν, ἧς ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ὁ στολισμὸς ἐπεσπῶντο τὴν προσοχὴν τοῦ μᾶλλον ἀδιαφύρου περὶ τὰ τοιαῦτα θεατοῦ. Ὁ ἱερεὺς τῆς βασιλίσσης ἐπιδίδει τῷ κ. Λυκούργῳ τεμάχιον χάρτου λέγων· « Ἡ βασίλισσα ἐπιθυμεῖ νὰ θέσῃτε ἐπὶ τοῦ χάρτου τούτου τὴν ὑπογραφὴν ὑμῶν. » Ὁ κ. Λυκοῦργος ἐπιλαμβάνόμενος τοῦ χάρτου καὶ γραφίδος ἐπέγραψε πρῶτον τὸ ψαλμικὸν « Κύριε σῶσον τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν ἣ ἂν ἡμέρα ἐπικαλεσώμεθά σου », καὶ εἶτα ἔθεσε τὴν ὑπογραφὴν, ἧς οἱ ἑντεχνοὶ ἐλιγμοὶ καὶ αἱ ποικίλαι περιστροφαὶ ἐνεποίησαν ζωηρὰν ἐντύπωσιν. Ὁ εἰρημένος ἱερεὺς ἤτησε τότε νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἄλλων τεμαχίων χάρτου διὰ τοὺς πρίγ-

κηπας. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ἔφθασεν εἰς τῶν ὑπασπιστῶν, ἀναγγέλλων ὅτι ἡ βασίλισσα περιμένει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος ὑπὸ τοῦ κ. Williams συνοδευόμενος διηυθύνθη ἀμέσως πρὸς τὸ μέρος τῆς συνεντεύξεως. Ἡ βασίλισσα εἶχε περὶ ἑαυτὴν τρία τῶν τέκνων τῆς, τὴν Λουίζαν, τὴν Βεατρίκην καὶ τὸν Λεοπόλδον. Ἄμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἠγέρθη, προεχώρησε βήματα τινά, καὶ κλίνας ἡρέμα τὴν κεφαλὴν ἐχαιρέτισεν εὐμενέστατα. « Χαίρω, εἶπε γερμανιστί, διότι κάμνω τὴν γνωριμίαν σας » εὐχαριστήσαντα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον διὰ τὴν ὑψηλὴν τιμὴν, ἧς ἤξιωσεν αὐτόν, αὐθόρμητος ἐπινεύσασα νὰ τὸν προσκαλέσῃ, ἠρώτησεν εἶτα εἰς πόσας τῆς Ἀγγλίας πόλεις μετέβη, ἂν ἤρρεσεν αὐτῷ ἡ Ἀγγλία, πόσα ἔτη διέμεινεν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ πόσον χρόνον θὰ διαμείνῃ ἔτι ἐν Ἀγγλίᾳ, ἂν εἶδε τὸν παρὰ τῷ παλατίῳ ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ πλείστας ἄλλας ἐρωτήσεις ἀπέτεινεν αὐτῷ. Ὁ κ. Λυκούργος ἀπήντα εἰς ταῦτα πάντα γερμανιστί. Μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην ἡ βασίλισσα συστήσασα τῷ κ. Λυκούργῳ τὰ τέκνα αὐτῆς, κλίνας καὶ ταῦτα τὴν κεφαλὴν, ἀπεχώρησε μετὰ πολλῆς εὐμενείας καὶ ἐκφράσασα πάλιν τὴν εὐχαρίστησιν διότι γινώρισε τὸν Ἑλληνα Ἱεράρχην.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς βασίλισσας ὁ ἱερεὺς αὐτῆς, ὁ ὑπασπιστῆς καὶ ἄλλοι τοῦ παλατίου ἄνθρωποι ὠδήγησαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὰς διαφόρους αἰθούσας, ὧν ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ καλλονὴ ἐκθαμβοῦσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ θεατοῦ. Πανταχοῦ ρεῖι ὁ πλοῦτος, καὶ κειμήλια σπανιώτατα εἶναι ἐκεῖ ἀποτεθησαυρισμένα. Περιελθόντες τὸ παλάτιον ἐκάθησαν ἐπὶ περικαλλεστῶν ἐδρῶν αἰθούσης τινὸς πρὸς ἀνάπαυσιν, ἐνθα προσήνεγκον αὐτοῖς κοφρὸν καὶ γλυκύσματα ἐντέχνως εἰργασμένα. Εἶτα διηυθύνθησαν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, κτίριον μεγαλοπρεπές, κοσμούμενον διὰ διαφόρων λαμπροτάτων εἰκόνων καὶ ἀξιοθεάτων κειμηλίων. Πρὸ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἴσταντο ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολὰς, οἵτινες ὑπεδέχοντο καὶ ὠδήγησαν αὐτὸν ἐν πρατάξει εἰς τὸ μέρος ἐνθα ἐπρόκειτο νὰ ψαλῆ ἔσπερινός κατ' ἐκείνην τὴν ἔσπεραν. Ἐν τῷ ἔσπερινῷ ἐψάλησαν διάφορα ἄσματα, ἐν οἷς καὶ ὁ ψαλμὸς κατὰ περιέργον σύμπτωσιν, ὁ περιέχων τὸν ψαλμικὸν στίχον ὃν ἔγραψεν ὁ κ. Λυκούργος διὰ τὴν βασίλισσαν τὴν σύμπτωσιν ταύτην οἱ Ἄγγλοι ἱερεῖς ἐθεώρησαν ὡς καλὸν οἰωνόν.

Ἡ «Φιλανατολικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐταιρεία» ἐπέδωκεν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σύρου καὶ Τήνου τὴν κάτωθι προσφώνησιν:

Ἡ «Φιλανατολικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐταιρεία» σύγκειται ἐξ ἐπισκόπων, ἱερέων, διακόνων καὶ λαϊκῶν τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Σκοπὸς αὐτῆς εἶνε ἡ μείζων γινῶσις καὶ ἐκτίμησις μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ἀποκατάστασις φιλικῆς μετὰ τῶν κοινωρίας, ἐκότε δὲ καὶ πρακτικὴ ἐκδήλωσις συμπαθείας πρὸς τοὺς ποιμενάρχας τῆς Ἀνατολῆς δι' ἃς καταβάλλουσι πρὸς παθείας ὅπως προαγάγωσι πνευματικῶς καὶ παιδεύσωσι τὸ ποίμνιον αὐτῶν. Ἐπιδιώκουσα τὸν εἰρηνικὸν τοῦτον σκοπὸν ἡ Ἐταιρεία μεγάλῃν ἠθάνθη ἀγαλλίασιν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἀδελφικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντεβουρίας καὶ ἐκ τῆς ἀφίξεως τῆς Ἰμ. Π. εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡ ὑμετέρα παρουσία θ' ἀναθερμάνῃ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς κρείττονα συνεννόησιν μετὰ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἡμετέρας.

Ἡ Ἐταιρεία, μετ' ἐπισταμένην μελέτην τοῦ ζητήματος, ἔχει τὴν ἐδράσαν πεποιθήσιν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία τηροῦσιν ἀπὸ κοινοῦ τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν πίστιν, συνωδὰ πρὸς τοὺς κανόνας τῶν μεγάλων οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐπομένως, δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Σύνοδον τῆς Καντεβουρίας, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς νὰ συνδέσῃ ἀμέσους καὶ ἐπισήμους σχέσεις μετὰ τῶν Πατριαρχῶν καὶ Μητροπολιτῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀμοιβαίας κοινωρίας, ἧτις ὑπῆρχεν ἐν εὐτυχέστεραῖς ἐποχαῖς μετὰ τῶν διαφόρων ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἀποκατάστασις αὕτη τῶν ἀρχαίων σχέσεων οὐ μόνον ἔσται σύμφωνος πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἡμῶν Κυρίου ἐκφρασθεῖσαν εὐχὴν καὶ θέλησιν, ἀλλὰ καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν μελῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἰδίως δ' ἐκείνων οἵτινες, ἕνεκεν διαφόρων ἀσχυλιῶν ταξιδεύοντες εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἢ εἰς τὴν Δύσιν, ἀστεροῦνται τῶν παραμυθιῶν τοῦ ἰδίου αὐτῶν κλήρου. Ἡ Ἐταιρεία τολμᾷ νὰ καθικετεύσῃ τὴν Ἰμ. Παν. ὅπως, μετὰ τὴν ἐπάνοδον ὑμῶν εἰς τὴν πάτριον χώραν, παραστήσῃτε οὐ μόνον εἰς τοὺς Ἱεράρ-

χας τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας καὶ Μητροπολίτας τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν θεσμῶν, οἵτινες ἄχρι τοῦδε πολλάκις παρενόηθησαν καὶ παρερμηνεύθησαν.

Ἐν τέλει, ἀπευθύνοντες πρὸς τὸν Θεὸν τὰς ταπεινὰς ἡμῶν δεήσεις ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ προόδου τοῦ ποιμνίου, ὃπερ ὁ Χριστὸς ἐνεπιστεύθη τοῖς θεοσεβεστάτοις Ἐπισκόποις τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐξαιτούμεθα ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἔργου τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος.

Τῆ 24 Φεβρουαρίου 1870.

Ὁ γραμματεὺς

« Κόμης τῆς Γλασκώβης. »

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου ἀπήντησεν ὡδὲ πως :

Ἡ σπουδαία προσφώνησις, ἣτις μὲν παρουσιάζεται ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ταύτης, συγκειμένης ἐκ προσώπων νοδιακρινομένων ἐπὶ φιλοθέῳ ζήλῳ καὶ χριστιανικῷ φρονήματι οὐχ ἦτον ἢ ἐπὶ ὑψηλῇ κοινωνικῇ θέσει καὶ φερύτης τὸν ἀπάσιον δι' ἐμὲ τίτλον « Φιλιανατολικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐταιρεία », συγκινεῖ ζωηρῶς τὴν καρδίαν μου καὶ πληροῖ αὐτὴν πνευματικῆς ἀγαλλιήσεως.

Ἐργαζόμενοι ὑπὲρ ἐνισχύσεως τῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς Ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς, ἀρίστην παρέχετε εἰς τὸν χριστιανισμὸν ὑπηρεσίαν. Διότι, ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα, οἱ ἀπειλοῦντες τὴν πίστιν ποικίλοι κίνδυνοι, οὔς γεννᾷ ἡ ἀσυνεσία καὶ ὑπεροψία, ἡ σπαράττουσα νῦν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, μόνον διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν δύναται νὰ διασκεδασθῶσιν. Ναί, αἱ δύο ἡμῶν Ἐκκλησίαι. ἔχουσι ὡς σημαίαν καὶ ὡς γνώμονα τῆς πίστεως ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς Θεοπνεύτους Γραφάς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς ἀρχαιοτάτας παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, ὡς διετηρήθησαν ὑπὸ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῶν Θεοφόρων πατέρων, μὴ καινοτομοῦνται ἀναιρέτως καὶ μὴ θυμαίνονται τὰ ἀγιώτατα πράγματα χάριν ἐγκοσμίων συμφερόντων, δύναται διὰ κοινῆς συμπράξεως νὰ ἐνώσωσιν αὐτὴς τὰ διεστώτα καὶ νὰ ἐνισχύσωσι τὴν πίστιν. Τοῦτου ἕνεκεν πᾶτα προσπάθεια, σκοπὸν ἔχουσα τὴν μείζονα αὐτῶν προσέγγισιν, εἶνε ἱερά καὶ ἀγία.

Τὸ κατ' ἐμὲ, γνωρίσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν Ὑμετέραν Ἐκκλη-

σίαν, δύναμαι νὰ εἶπω μετὰ χαρᾶς ὅτι εὗρον πανταχοῦ τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ ἀκμαῖον καὶ ζωηρὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς σεβασμίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰλικρινῆ καὶ ἀθρόον. Ἐναργὲς τεκμήριον τοῦτου εἶνε ἡ γενομένη μοι εὐμενὴς καὶ ἐγκάρδιος δεξιότης, ἣς ἕνεκεν δύναμι καὶ ἐγὼ νὰ εἶπω μετὰ τοῦ Ἀποστόλου « ἐδέχθητέ με ὡς ἄγγελον τοῦ Θεοῦ. » Ὁφείλω πρὸς τοῦτοις νὰ ὁμολογήσω ὅτι, ἐς ὅσων ἤκουσα παρὰ διαφόρων ἐπιφανῶν κληρικῶν καὶ θεολόγων τῆς χώρας ταύτης, αἱ χωρίζονται τὰς δύο Ἐκκλησίας διαφοραί, ἐξεταζόμεναι ἐν πνεύματι εἰρήνης καὶ ἀληθείας, δύνανται νὰ ἐξομαλυνθῶσιν εὐχερέστερον ἢ ὅ,τι ἐφρόνουσι πρὶν ἐπισκεφθῶ τὴν ὑμετέραν χώραν. Τοῦτο δὲ θ' ἀνακοινώσω οὐ μόνον εἰς τοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην (ὅστις παρέσχεν ἤδη ἑναργὲς τεκμήριον τῆς πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν ἀδελφικῆς ἀγάπης του) καὶ πρὸς ἕτερα πρωτεύοντα μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἱεραρχίας. Οὕτω δ' ἐλπίζω ὅτι καὶ ἐγώ, ὁ ἔσχατος πάντων, θὰ θυνθῶ νὰ συντελέσω εἰς ἐπιτευξίν τῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ ἑτέρων μελῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἱεραρχίας διαπραγματεύσεων περὶ τῶν τοσούτων ἐπαινετῶν προτάσεων, ἃς καθυπεβάλετε εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Καντερβουρίας.

Ἐπὶ τοῦτοις ἐκφράζω ὑμῖν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου ἐπὶ τοῖς αἰσθήμασι τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ συμπαθείας, δι' ἣς τιμᾶτε τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ προσώπῳ μου· προσφέρων δ' ὑμῖν τὸν χαιρετισμὸν τῆς ἀγάπης, ἐπικαλοῦμαι ἐφ' ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ἔργου ὑμῶν τὰς εὐλογίας τοῦ Κυρίου καὶ εὐχομαι τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ τῆς Ἀγγλίας πᾶν ἀγαθόν.

Ἀναγνωστῆριον « ἡ Σ μ ὕ ρ ν η. »

Ἐπὶ τὸν τίτλον τοῦτον ἐστύθη κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα ἀναγνωστῆριον. Σκοπὸς τῶν μελῶν αὐτοῦ εἶνε νὰ συνέρχωνται, ὅπως δαπανῶσι τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτῶν ὅτε μὲν εἰς ἀναγνώσεις διαφόρων ἐφημερίδων, περιοδικῶν καὶ συγγραμμάτων, ὅτε δὲ εἰς ἀκρόασιν ὠφελίμων πραγματειῶν, ἀπαγγελλομένων παρὰ τῶν δυναμένων νὰ συντάττωσι καὶ ἀπαγγέλλωσι τοιαύτας.

Ἐν τοῖς πρώτοις, οἱ ὅποιοι ἔσχον ταύτην τὴν καλοσύνην, εἶνε

καὶ ὁ Διευθυντὴς τῆς καθ' ἡμᾶς Εὐαγγελικῆς σχολῆς κ. Κ. Ξανθόπουλος, τοῦ ὁποίου τὴν ἀγόρευσιν, ὡς ἔχουσιν θέμα τὸν βίον τοῦ Πυθαγόρου, καταχωρίζομεν ἐν τῷ Μέντορι. Ἴδου αὕτη.

Φίλη ὁμήγουρις.

Ἡδέλησά ποτε νὰ φαντασθῶ ἐν εἰκόνι ἡμᾶς τοὺς σημερινούς Ἑλληνας. Παρέβαλον, ὡς ἐνθυμούμαι, τῆ ἀρχαίαν Ἑλλάδα πρὸς ναὸν περικαλλῆ, ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς τέχνης ἀριστούργημα, ὅλον εἰς ἐρείπια καταπεπτωκότα· τὰ δὲ ἐρείπια ταῦτα ἀνηλεῶς ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου καὶ τοῦ ρεύματος τῆς ἱστορίας τῆδε κἀκεῖσε εἰς τεμάχια ἐρριμμένα ἐντὸς καλλίστης κοιλάδος. Ἐφρατζόμην τὴν περίξ φύσιν ἄψυχόν τε καὶ ἔμψυχον συμπαθῶς πως περικυκλοῦσαν τὴν οἰκτρὰν τοῦ θαυμασίου ἐκείνου ἔργου πτώσιν· ἡμᾶς δὲ ποῦ μὲν ἀναισθητῶς περιπατοῦντας ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τούτων, ποῦ δὲ καὶ περιωργεῖα τινὲ φερομένους πρὸς τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ περίξ ἡμῶν, ἐνίους δὲ τινὰς καὶ ἐπιθυμοῦντας εἰ δυνατὸν νὰ συλλέξωσι τὰ τεμάχια ἐκεῖνα καὶ ἀνεγείρωσι τὸν πεσόντα ναόν.

Ἄλλοτε πάλιν παρέβαλέ τις ἡμᾶς πρὸς τέκνα γονέων εὐδαιμόνων, ἀπορφανισθέντα διὰ τὴν ἀμετάτρεπτον τῆς Μοίρας βουλήν καὶ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν. Τέκνα εὐδαίμονος οἴκου, στερηθέντα γονέων, στερημένα ἀγωγῆς καὶ ἀνατροφῆς, ἀπροστάτευτα ὄρφανά, εἰς τοὺς τέσσαρας δρόμους τῆς σκληρᾶς τύχης ἐρριμμένα· πολλαχῶς παραπαίσαντα καὶ πλανηθέντα ἐδέχθη αὐτὰ παρήγορος μητρικὴ ἀγκάλη τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ περιέθαλψε· ἀλλὰ καὶ πάλιν συμφοραὶ κατέλαβαν τὰ ὄρφανά ἐκεῖνα, καὶ ἐπένησαν καὶ ἐκλαυσαν πικρῶς. Τὰ ὄρφανά αὐτὰ μοὶ ἐφάνη, ὅτι εἴμεθα ἡμεῖς οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, οἵτινες ἀκούοντες ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου τοὺς περίξ πεφωτισμένους λαοὺς σφόδρα θαυμάζοντας καὶ ἐξόχως τιμῶντας τὸν ὄλβον καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν πατέρων ὧν ἐστερήθημεν. ἔτι μᾶλλον καταθλιβόμεθα.

Τῇ ἀληθείᾳ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς καὶ οἱ λαοὶ πάντες τοῦ οὐρανοῦ πατρὸς, ὅταν ἐλλαμφθῶσιν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος καὶ τοῦ θείου φωτὸς πρὸς βίον πνευματικὸν καὶ τῷ προορισμῷ τοῦ ἀνθρώπου σύμφωνον, δύνανται βέβαια ἐν αὐτῇ τῇ θείᾳ ἀκτίνι νὰ εὕρωσι τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, ὡς ἄνθρωποι θείας καταγωγῆς καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ

πεπλασμένοι· ἀλλ' ἡμεῖς ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ τούτου προσόντος πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἔχομεν ν' ἀναμνησθῶμεν βίον παρελθόντα τῶν προγόνων ἡμῶν, βίον ἔσοχον καὶ πάντῃ ἀρμονικόν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐβίωσαν καὶ εἰς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ὑπόδειγμα κατέλιπον.

Πόθος λοιπὸν συγγενικός, φίλτρον υἱικὸν συνδέει ἡμᾶς πρὸς τοὺς αἰῶνας ἐκείνους· καὶ τὸν πόθον τούτον δὲν ἠδυνήθησαν ταυτοῖσι χρόνοι δυστυχιῶν νὰ σβέσωσιν.

Ἄλλὰ τίς ἢ ἀκράδαντος μαρτυρία τῆς ἡμετέρας συγγενείας πρὸς τὰς περικλεεῖς ἐκείνας γενεάς; Ἡ γλῶσσα πρὸ πάντων καὶ ἡ λοιπὴ πᾶσα φυσιογνωμία, ἧς κυριώτατον γνώρισμα ἢ φιλομάθεια καὶ φιλοκαλία, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτά.

Διὰ ταῦτα καὶ σπεύδομεν ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου νὰ ρυθμίσωμεν τὸν παρόντα ἡμῶν βίον κατὰ τὸ πάγκαλον ἐκείνων ὑπόδειγμα, ἂν καὶ οὐχὶ πονταχοῦ καὶ πάντοτε ἐν γνώσει, ἀλλ' ὅμως εἴτε ὑπὸ τινος προαισθήματος πρὸς τοῦτο ἀγόμενοι εἴτε καὶ μαντεύοντες τὰ πολλά.

Ἄλλ' ἢ γνώσις τοῦ ἀρχαίου βίου ἢ ἐμβριθῆς, ἧτις θὰ ἦτο δι' ἡμᾶς ἀληθῆς δύναμις, προσκτᾶται κόπῳ καὶ μόχθῳ· καὶ προσκτᾶται διὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς μελέτης τοῦ τε ἰδιωτικοῦ καὶ τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἀρχαίων, τῆς τέχνης καὶ φιλολογίας αὐτῶν. Ἄνευ τοιαύτης ἐπιμελοῦς πάντοτε ἀκροάσεως ἀδύνατον ἦνε ὡς διὰ τινος πανοράματος νὰ ἐμβλέψωμεν εἰς τοὺς ἀρχαίους τῆς Ἑλλάδος χρόνους καὶ λάβωμεν αὐτῶν εὐκρινῆ παράστασιν.

Διὰ ταῦτα ἐὼμιζα ἐπάναγκες εἰς τὰς τοιαύτας ἡμῶν συναθροίσεις, αἵτινες δὲν εἶνε σχολεῖα οὐδὲ ἀκαδημαῖαι, ὅπου νὰ διδάσκηται σύστημά τι γνώσεων, νὰ λαμβάνωνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τούλάχιστον καὶ κυριώτατα ἐκ τοῦ βίου καὶ τῆς ἱστορίας ἐν συνόλῳ τῶν προγόνων ἡμῶν τὰ θέματα τῶν ὁμιλιῶν. Ἐπειδὴ πιστεύω ὅτι τὰ τοιαῦτα μάλιστα ἀκροάματα θὰ εἶχον ἐφ' ἡμᾶς ἀμύθητον ὄσπην δύναμιν. Ἴδου πρὸς τοῖς ἄλλοις τί λέγει ὄχι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ξένος τις σοφός, ὁ Κάρολος Σμίδ, περὶ τῆς τοιαύτης ἐπὶ πᾶσαν ἀνθρώπινην καρδίαν ἐπενεργείας τοῦ βίου ἐν συνόλῳ τῶν ἀρχαίων· « Ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες, λέγει, τοσοῦτον ὑγιῶς καὶ ἐκ βίθους ἐνδοθεν ἐν ἑαυτοῖς τὸ καλὸν ἠσθάνοντο, ἐπειδὴ διὰ τοῦ θαυμασίου αὐτῶν πνεύματος ἐπὶ παντὸς τὴν σφραγιδα καὶ τὸν τύπον τῆς μεγαλοφυΐας των ἐνεχάρατ-

τον καὶ διὰ τῆς ιδέας του ωραίου αὐτὸ ἐξωογόνουν, διὰ τοῦτο ἅμα κοινωνοῦντες πρὸς αὐτοὺς αἰσθανόμεθα μυχιάν τῆς καρδίας εὐχαρίστησιν καὶ δὴ τὰ εὐγενέστερα παντὸς χρόνου καὶ παντὸς ἔθνους πνεύματα ἐτέρφθησαν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ τεταπεινωμένη ἀνθρωπότης ἀνυψώθη εἰς τὰ θεῖα ἐκεῖνα πρωτότυπα τῆς Ἑλλάδος, τὸ σύμπλεγμα τῆς Νιόβης, καὶ τοῦ Λαοκόωντος, τὴν Μηλίαν Ἀφροδίτην, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Βακτανεῦ, τὴν Ὀμηρικὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν Σοφοκλείου καλλοπὴν καὶ ἀρμονίαν, τὸ ὕψος τοῦ Αἰσχύλου, τὸ ὑγιὲς τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Πλάτωνος, τέλος εἰς τὰς λαμπρὰς ἐκείνας τῆς ἀνθρωπότητος γενεάς, αἵτινες ἀμέσως ἀπὸ τῶν σπλάγχων τῆς φύσεως ἀνατείλασαι ἐλαμπροῦθησαν καὶ ωραίσθησαν ὑπὸ τῆς μαγείας τῆς ποιητικῆς, καὶ ὧν ἡ ἱστορία ἀπὸ τοῦ Ἀχιλλέως τοῦ υἱοῦ τοῦ Ποιητοῦ, τοῦ ὀμηρικοῦ νεανίου ἐπὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ἀρχομένη καταλήγει εἰς τὸ πάγκαλον καὶ ἐλευθερώτατον πρόσωπον, τὸν ἱστορικὸν νεανίαν τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον· φέρεται δὲ εἰς τὸν τάφον οὐχὶ ἔνα ἀπολεσθῆ, ἀλλ' ἔνα ἐν τῇ καταστροφῇ πανηγυρισθῆ ἢ ἐν τῷ κόσμῳ νίκη αὐτοῦ.»

Ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῶν τοιούτων λόγων θὰ συναισθάνηται ἐκεῖνος, ὃς τις ἐγκύψῃ ὀπω; δῆποτε εἰς ἀκροάματα τοιαῦτα καὶ ἀντιληφθῆ οἰωδὴ τινα τρόπῳ τοῦ βίου τῶν γενεῶν ἐκείνων.

Σύμφωνα τούτοις ἐξελεξάμην διὰ τὴν σήμερον πρώτην ὀμιλίαν νὰ παραστήσω εἰς ὑμᾶς διὰ τοῦ ἀσθενοῦς μου λόγου ἐν μικρᾷ σκιαγραφίᾳ πρώτης τάξεως πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν μεγαλεῖον τῆς Ἰωνίας κατὰ τὸν ἕκτον π. χ. αἰῶνα, τὸν μέγαν τῆς Σάμου πολίτην, τὸν Πυθαγόρα ν.

Ὁ βίος αὐτοῦ θὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς ἐπίσημον ἤδη ἐποχὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ ζωηρὰν κίνησιν πνευματικὴν καὶ ἀρχὴν τινος ὑγιεῖς πρὸς παιδαγωγῆσιν τῶν λαῶν.

Ὁ Πυθαγόρας ἦτο Σάμιος. Ἴων ἄρα τὴν πατρίδα· τὸ ἦθος ὁμοῦ καὶ τὸ πνεῦμα ἦτο Δωριεῦς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος συνέχεν ἐν ἑαυτῷ τὰς γνώσεις ἀπάσας τῶν τότε σοφῶν, Ἰνδῶν, Βακτριανῶν καὶ Αἰγυπτίων, ὧν οὐχ ἦσαν ἀληθῆς Ἑλληνας. Διαλάμπει δὲ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν αἰώνων ὡς περ ἱεροπράντης τῆς ἀληθείας, ὡς ἦτο καὶ ἐξωτερικῶς τὴν τε στολὴν καὶ τὸ σχῆμα, λευκὸν μὲν ἱμάτιον περιβεβλημένος, βαθύν

δὲ πώγωνα ἔχων, ἐστεμμένος τὴν κεφαλὴν χρυσῷ στεφάνῳ, σοβαρὸς μεθ' ἰλαρότητος, ἀξιοπρεπῆς καὶ ἐπιτακτικός· ἔφερε δ' ἀείποτε διὰ στόματος τὸ ἔπος τὸδε·

Πῆ παρέθην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

Ἡ ἀρχὴ τοῦ βίου αὐτοῦ ὡς πάντων τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν περιβάλλεται μὲ μύθους καὶ ἀσάφειαν. Λέγεται υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος· ὅτι παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ ἔλαβε τὴν μνήμην τοῦ ἀρχίου τοῦ βίου ὡς δῶρον· ὅτι ὁ πατήρ του ἐλθὼν εἰς Δελφοὺς μετὰ τῆς γυναικὸς ἐγκύου οὗτης ἔλαβε χρησμὸν παρὰ τῆς Πυθίας ὅτι θὰ γεννήσῃ υἱόν, ὅστις κατὰ τὴν σοφίαν καὶ τὸ κάλλος πάντας θὰ ὑπερβάλλῃ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ὅτι ἐκ τούτου ὠνομάσθη Πυθαγόρας, τουτέστιν ὑπὸ τῆς Πυθίας ἀναγγελθείς, ἀγορευθείς. Οὗτοι εἶνε οἱ μῦθοι.

Ἐγεννήθη δὲ ὁ Πυθαγόρας ἐν Σάμῳ τῷ 569 π. Χ. ὅπου ὁ πατήρ του Μνήσαρχος ἦτο ἐμποροπλοίαρχος, ἐμπορευόμενος μὲ τὴν Φοινίκην καὶ τὴν Σικελίαν. Πρῶτος διδάσκαλος αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ποιητῶν καὶ τὴν μουσικὴν ὑπῆρξεν ὁ Σάμιος Ἑρμόδαμος· ἀλλ' ἠκροάθη καὶ τοὺς σοφοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνδρας Θαλῆν, Ἀναξίμανδρον καὶ Φερεκύδην.

Δεόντως μορφωθείς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἔτι νέος ἀπεφάσισε κατὰ παρακίνησιν καὶ αὐτῶν νὰ περιέλθῃ ξένας γῶρας καὶ γνωρίσῃ ἄλλων ἔθνων τοὺς σοφοὺς. Ὄθεν ἀπέπλευσε κατ' ἀρχῆς εἰς Φοινίκην, ὅπου ἐν Σιδῶνι ἐγνωρίσθη μὲ τάνγμα τι ἱερέων, παρ' ὧν ἔμαθεν ἀρχαίαν τινὰ περὶ φύσεως θεωρίαν, καὶ ἐπεσκέφθη πάντα τὰ ἐκεῖ τῶν Φοινίκων ἱερά καὶ τὴν λατρείαν αὐτῶν.

Ἐκ Φοινίκης μετέβη εἰς Αἴγυπτον ἤδη εἰκοσιδύο ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ὅπου διέμεινεν ἄλλα εἰκοσιδύο ὅλα ἔτη· ἐκπληρώσας δὲ ἐνωρὶς πάντας τοὺς ἀπαιτούμενους ὅρους παρελήφθη εἰς τὴν χορείαν τῆς ἱερατικῆς τάξεως, καὶ ἐπεδόθη μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τῶν ἱερέων τὴν σοφίαν. Τοσοῦτον δὲ ἠγαπήθη ὑπ' αὐτῶν καὶ τοσοῦτον ἐθαυμάσθη, ὥστε ἐγείνεν οὐ μόνον τῆς τῶν ἱερέων μαθήσεως καὶ ἐπιστήμης κοινωνός, ἢς εὐδεῖς ἐκοινῶναι, ὡς γνωστόν, μὴ ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συμβολικὰς τῶν ἱεροτελεστιῶν παρελαμβάνετο· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων Σόγχις καλούμενος ἦτο αὐτοῦ ὁ διδάσκαλος εἰς πάντα αὐτῶν γνῶσιν καὶ ἐπι-

στήμην, οἷον θεολογίαν, νομικήν, ἰατρικήν, ἀστρονομίαν, ἱστορικάς παρατηρήσεις, καὶ εἴτι ἄλλο στοιχεῖον γνώσεως.

Τοιουτοτρόπως ὅ,τι ἀπὸ χιλιετηρίδων ἦτο κεκτημένον ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ κατείχετο κεκρυμμένον ἐν τῷ ἀποκλειστικῷ πνεύματι τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων ἐκλαμπρυνθὲν διὰ τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἦλθεν εἰς φῶς καὶ μετεδόθη τῷ κόσμῳ πρὸς πνευματικὴν τροφήν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου μετέβη εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ συναναστραφεῖς μὲ τοὺς ἱερεῖς τῶν Χαλδαίων καὶ τῶν Περσῶν, γνωρισθεὶς δὲ καὶ μ' αὐτὸν τὸν Ζωροάστρην, τὸν θεμελιωτὴν τῆς θεωρίας περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ φωτός καὶ τοῦ σκότους (*), τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, εὐρύνας δὲ καὶ που τροποποιήσας τὰς μέχρι τοῦδε ἀποκεκτεμένας γνώσεις καὶ τὰς περὶ Θεοῦ καὶ κόσμου θεωρίας, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα.

Ἄλλ' ἐπανελθὼν μετὰ τὸσαῦτα ἔτη εὗρε τὰ τῆς πατρίδος ἠλλοιωμένα. Οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ὑποκύψαντες εἰς τὸν Περσικὸν ζυγὸν ὑπὸ τοῦ Κύρου, μετὰ τῆς ἐλευθερίας ἔχασαν καὶ τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν πολλὴν φιλομάθειαν.

Βλέπων λοιπὸν ὁ Πυθαγόρας τῶν συμπολιτῶν του τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ὀσσημέραι ἀραίωσιν τῶν μαθητῶν μέχρι ἐνός, μετέβη εἰς τῆς Κάτω Ἰταλίας τὴν Κρότωνα, ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἤδη αὐτοῦ σχολὴ ἰατρική, καὶ ἐπειδὴ αὐτόθι μὲ προθυμίαν πολλὴν ἐκησκεῖτο ἡ γυμναστικὴ τοῦ σώματος κατὰ τὰς παιδαγωγικὰς ἀρχὰς τῶν Δωριέων. Διέπρεπον δὲ τότε τὰ μάλιστα καὶ ἦνθουν αἱ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Ἑλληνικαὶ πόλεις.

Καθ' ὁδὸν ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην καὶ μυθεῖς τὰ ἐκεῖ ἱερὰ μετέβη εἰς Σπάρτην, ὅπου ἐγνώρισε τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου.

Ἐλθὼν εἰς τὴν Κρότωνα μεγίστην ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν καὶ πάντων προσείλκυσε τὸ σέβας, διὰ τε τὰ φυσικὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα καὶ διότι ἀληθῶς πολλῶν ἀνθρώπων εἶδεν ἄττα καὶ νόον ἔγνω. »

Καὶ πρῶτον μὲν συναθροίτας περὶ ἑαυτὸν τὴν νεολαίαν ὠμίλησε

(*) Ὁμοιάσεως ἐλέγετο ὁ θεὸς τοῦ φωτός καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, Ἄρειμάνιος δὲ ὁ τοῦ σκότους καὶ τοῦ κακοῦ.

πρὸς αὐτοὺς ὅτι τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ παλαιότερα ὑπερέχουν τῶν νεωτέρων ἐν πᾶσιν ἐν τε τῇ φύσει καὶ τῷ βίῳ, τῷ κόσμῳ καὶ τῇ πολιτείᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις· κατέδειξεν ἑπόσον ὀφείλουν νὰ σέβωνται τοὺς γονεῖς των καὶ ὀπόσῃν ὀφείλομεν εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτοὺς οὐχὶ μόνον διότι ἐγένοντο τῆς ζωῆς πάροχοι ἀλλὰ καὶ διότι εὐεργετοῦντες ἡμᾶς δὲν παύουσιν, ὥστε ἅπαντα ἡ μετέπειτα εὐδαιμονία, εἶνε ἑμμέσως ἔργον. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα συναρμόσας περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἔλεγε πρὸς μὲν τοὺς φίλους νὰ φέρωνται οὕτω ὥστε ποτὲ νὰ μὴ γαίνωσιν ἐχθροί, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς πάλιν οὕτω ὥστε ταχέως νὰ γαίνωσι φίλοι· τὸ πρὸς τοὺς γονεῖς των σέβας ν' ἀποδειξῶσι διὰ τῆς προσφερομένης πρὸς τοὺς γέροντας τιμῆς, τὴν δὲ φιλαδελφίαν των διὰ τῆς φιλανθρωπίας.

Προτρέπων δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὴν πνευματικὴν των ἀνάπτυξιν, ἔλεγεν ὅτι εἶνε ἀντίφασιν τὴν μὲν σοφίαν καὶ τὴν μάθησιν τιμιώτατον πάντων νὰ νομίζῃ τις, πρὸς ἀπόκτησιν δὲ αὐτῆς μήτε χρόνον μήτε κόπους νὰ κατεβάλλῃ. Ἐπιγνώσας καὶ τὰ φῶτα εἶνε, ἔλεγε, τὸ μόνον ὅπερ λαμβάνει τις παρ' ἄλλου χωρὶς ποτε ὁδοῦ· νὰ στερηθῇ τὸ διδόμενον. Ὑπερέχει δὲ τῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς τοῦ πνεύματος μορφώσεως.

Οἱ νέοι τῆς Κρότωνος ἀπὸ τῶν τοιούτων λόγων ἐνθουσιάστησαν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας.

Ἡ ὠραία αὐτοῦ ἀνδρική μορφή, ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ὁ ἠθικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ καὶ αἱ παντοῖαι γνώσεις μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος αὐτῷ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ προσείλκυσαν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς πλείστους μαθητὰς καὶ θαυμαστάς τοῦ ξένου τούτου.

Ἡ Βουλὴ τῶν χιλίων παρατηρήσασα τὴν ἐπενέργειαν τῶν λόγων του ἐπὶ τὴν νεολαίαν, ἐπήνεσε καὶ εὐχαρίστησε θερμῶς αὐτὸν καὶ παρεκάλεσεν ὅ,τι ἀκόμη ἔχει νὰ εἴπῃ δημοσίᾳ πρὸς πάντας τοὺς πολίτας κοινῶς νὰ ὀμιλήσῃ.

Προσελθὼν λοιπὸν ὁ Πυθαγόρας εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ δήμου ὠμίλησε πολλὰ πρόφορα, εἰς τὴν πολιτείαν ἀναφερόμενα καὶ τὰ πολιτικὰ ἐκάστου πολίτου καθήκοντα, ἰδίᾳ δὲ περὶ τῶν οἰκογενειακῶν αὐτῶν χρεῶν, ὅτι ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες νὰ ἦνε πρὸ πάντων πιστοὶ πρὸς τὰς γυναῖκάς των, θεωροῦντες παντὸς ἄλλου συμβολαίου

ἰερώτερον τὸν τοῦ γάμου ὡς κυρουμένου διὰ τῶν τέκνων. Κατόπιν ἰδιαιτέρως ἐν τῷ ναῶ τῆς Ἥρας ὠμίλητε καὶ πρὸς τὰς γυναῖκας. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπήνεσε τὴν χαρακτηρίζουσαν ἐν γένει αὐτὰς εὐτέθειαν· εἶτα παρήνεσε νὰ τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσι τοὺς ἄνδρας τῶν καὶ αὐτῶν τῶν γονέων πλειότερον, νὰ μὴ τοὺς πικραίνωσι δι' ἀντιλογίας, ἀλλὰ διὰ φρονίμου ὑποχωρήσεως νὰ ζητῶσι νὰ τιμηθῶσιν, ἐπιδιώκονται τὸν πολυτιμότεον τῆς γυναικείας ἀρετῆς στέφανον, τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ ἰλαρότητα, τὴν μόνην ἀληθῆ τῶν γυναικῶν δύναμιν. Ἡ γυναικὴ ὀφείλει, ἔλεγε, νὰ ἦνε ἡ ἱέρεια τοῦ οἴκου καὶ ἐκπληροῦτα τὰ καθήκοντα αὐτῆς ὡς σύζυγος, ὡς μήτηρ, καὶ ὡς οἰκοδέσποινα μετ' εὐλαθείας νὰ τρέφῃ καὶ ἀνυψῶι πρὸς τὸ Θεῖον τὸ αἴσθημα τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ γυναικὴ πρέπει νὰ ἐπιζητῇ τὴν φήμην τῆς πρὸς τὸν ἄνδρα πίστει, τὴν φήμην, τὴν ὁποίαν ὁ Ὀδυσσεὺς κέκτηται ὅτι κατεφρόνησεν ἢ ἡ Καλυψὼ τοῦ προσέφερον Ἀθανασίαν, διὰ νὰ μένῃ πιστὴ εἰς τὴν Πηνελόπην.

Μετὰ τὴν τοιαύτην ὁμιλίαν αἱ γυναῖκες, ὡς λέγεται, δὲν ἠθέλησαν πλέον νὰ φρωσι τὰ πολυτιμὰ τῶν ἐδύματα· πλεῖστα δὲ ἀφιέρωσαν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἥρας· Τοσοῦτον ἐπενήργησε καὶ ἐπ' αὐτὰς ὁ λόγος τοῦ Πυθαγόρου.

Τελευταῖον ὠμίλητε καὶ πρὸς τὰ παιδία ἐν τῷ ναῶ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀκούσατε, εἶπε· τὰ κλοαναθηρεμμένα παιδία ἔχουσι τρόπους καλοῦς, ἀποφεύγουσι ἀπρεπεῖς καὶ ὑβριστικὰς λέξεις· δὲν ἐνοχλοῦν μὲ κένενα τρόπον τοῦς ὁμήλικας τῶν. Τιμῶσι καὶ σέβονται τοὺς γονεῖς τῶν καθῶς καὶ τοὺς μεγαλειτέρους τῶν ἐν γένει· διότι ὅσον τὸ παιδίον τιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς, τοσοῦτον μᾶλλον εὐχρεστεῖ εἰς τὸν Θεὸν καὶ δύναται νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ εἰστακούσῃ αὐτῷ αἱ προσευχαί του. (ἀκολουθεῖ).

Ἄερόλιθοι.

Πολλάκις εἰς τὸν οὐρανὸν φέρονται σφαῖραι· τινες πεπεραστωμέναι. Αἱ σφαῖραι αὗται ἔχουσι οὐρανὸν φωτεινὴν καὶ ἐκπέμπουσι κηπνὸν καὶ φλόγας· ἀφοῦ δὲ μετὰ μεγίστης ταχύτητος διατρέξωσι μεγάλα διαστήματα, διαρρηγνύονται μὲ βροντώδη κρότον εἰς πολλὰ τεμάχια, τὰ ὁποῖα πίπτουσι ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ

τότην ὁρμήν, ὥστε χώνονται εἰς βάθος πολλῶν ποδῶν, ἐὰν τύχῃ νὰ πέσωσιν ἐπὶ μαλακοῦ ἐδάφους.

Αἱ σφαῖραι αὗται ὀνομάζονται βολίδες ἢ πύρινα· σφαῖραι ἢ καὶ πετώμενα· δράκαινα· διὰ τὴν οὐράν, τὴν ὁποίαν συνήθως σύρουσιν, ὡς εἴπομεν, κατόπιν τῶν· τὰδε καταπίπτοντα συντρίμματα αὐτῶν λέγονται ἄερόλιθοι.

Οἱ ἀερόλιθοι κυρίως μὲν εἶνε συντεθειμένοι ἀπὸ σίδηρον καὶ νικελον, ἐνίοτε ὁμῶς ἐμπεριέχουσι καὶ μαγγανήσιον, θεῖον, χρώμιον καὶ πολλάκις τὰ 2)3 ὄλων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἀπλῶν ὀσιῶν.

Πόθεν αἱ πύρινα αὗται σφαῖραι καταπίπτουσι; Περὶ τούτου διαφωνοῦσιν εἰσέτι πολὺ οἱ φυσιογράφοι. Ἄλλοι λέγουσι ὅτι ἐκσφενδονίζονται ἀπὸ τὰ ἠραιότερα ὄρη τῆς σελήνης—ἄλλοι ὅτι εἶνε τεμάχια ἀστέρων, τὰ ὁποῖα ἀποσπῶνται ἀπὸ αὐτοῦς—ἄλλοι ὅτι εἶνε μικρότατοι ἀστέρες, οἱ ὁποῖοι ἐνῶ περιφέρονται εἰς τὸν οὐρανὸν, πλησιάζουσιν εἰς τὴν γῆν πολὺ, ὥστε ἔλκονται ὑπ' αὐτῆς μὲ ἀσύγκριτον δύναμιν, ὁρμῶσι πρὸς ἡμᾶς καὶ διέρχονται τὴν ἀτμοσφαιραν μὲ τὴν μεγίστην ἐκείνην ταχύτητα, ἡ ὁποῖα τοὺς κάμνει νὰ ἀναφλέγωνται.

Ἔτι λέγουσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα καταγινομένοι, διὰ νὰ ἐξέλθῃ τι ἀπὸ τὴν σφαιραν τῆς ἑλξείως τῆς σελήνης, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τῆς γῆς καὶ νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἀρκεῖ νὰ ἐκσφενδονισθῇ ἀπὸ ἠραιότερον τῆς σελήνης μὲ δύναμιν διπλασίαν μόνον τῆς δυνάμεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐκσφενδονίζεται σφαῖρα σιδηρᾷ ἐκ καλοῦ τηλεθάλου.

Αὗται εἶνε αἱ κυριώτεραι περὶ τῶν ἀερόλιθων ὑπάρχουσαι γνώμαι, πιθαναὶ μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἀποδεδειγμένα· ὥστε περὶ τῆς φύσεως τῶν περιέργων τούτων μετεώρων οὐδὲν εἰσέτι θετικὴν γνωρίζομεν. Τοῦτο μόνον τὸ κέρδος προέκυψεν ἐκ τῶν ἐρευνῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμαν περὶ αὐτῶν, ὅτι ἔπαυσε πλέον ὁ δεισιδαίμων φόβος τῶν παλαιότερων, οἵτινες ἐθεώρουσαν τὰ φαινόμενα ταῦτα ὡς σημεῖα θείας ὀργῆς ἢ προμηνύματα μεγάλης τιμῆς συμφορᾶς.

Τῇ 18 Φεβρουαρίου 1830 εἰς Λαῦστον τῆς ἐπαρχίας Ὁξφόρδης ἐν Ἀγγλίᾳ ἐράνη εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν βολὴς ὄχι μικρά, ἧτις ἐκραγεῖσα μὲ σφοδρὸν κρότον κατέπεσεν εἰς συντρίμματα ἐπὶ

της γης με τόσο ηρμήν, ώστε τα τεμάχια έδωθήσθησαν εις τὸ ἔδαφος ὑπὲρ τὸν ἕνα πόδα. Εἰς τὸ Μουρζούκιον δὲ τῆς Βαρβαρίας ἑσγάτως ἤδη, τὴν 21 Δεκεμβρίου (ε. ν.) 1869, κατέπεσεν εἰς ἀερολίθος, περὶ τοῦ ὁποίου ἀνγινώσκωμεν ἔν τινι εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι τὰ ἀκόλουθα :

« Ο κ. Καραβελᾶς, διευθυντῆς τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τῆς Τριπόλεως, Σατραπείας ἐν τῇ Ἀφρικανικῇ Τουρκίᾳ, ἔπεμψε πρὸς τὴν ἐν Παισιίσις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τὴν κάτωθι ἐπιστολήν, ἀναγνωσθεῖσαν ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 21 Μαρτίου 1870.

« Τρίπολις (1) 2 Φεβρουαρίου 1870.

« Ο Μουτεσσαρίφης Μουρζουκίου (πρωτεύουστος τῆς ἐπαρχίας Φεζζάν), κειμένου κατὰ τὴν 26^ο Βορείου πλάτους καὶ 12^ο μήκους Ἀνατολικῆς (ἀπὸ τὸν μεσημβρινὸν Παισιίων), ἐγνωστοποίησεν ἡμῖν ὅτι κατὰ τὴν 21 Δεκεμβρίου ἔπεσε, πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ταύτης, περὶ τὴν ἑσπέραν, ὀγκώδης πυρίνη σφαιρα, ἐνδὸς περίπου μέτρου διάμετρον ἔχουσα, ἕξ ἤς, ἅμα ἐγγισάσης τὸ ἔδαφος, ἀπεσπάσθησαν σπινθῆρες μεγάλοι, οἵτινες, ἀποσπώμενοι, ἐκρότουν ὡς βολαὶ πιστολίου καὶ ἀνέδειδον ὀσμὴν μὴ διευκρινισθεῖσαν. Εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ ἀερολίθου ἀπόστασιν, ἦσαν συνηθροισμένοι Ἀραβῆς τινες, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὕρισκετο καὶ ὁ Σεῖχ-Ἐλβερέδ τοῦ Μουρζουκίου. Τοσοῦτος δὲ τρόμος κατέλαβεν αὐτούς, ὥστε ἀμέσως ἐξεκένωσαν τὰ ὄπλα των κατὰ τοῦ ἀκταλήπτου τέρατος.

« Ἡ Α. Ε. Ἀλῆ-Ριζᾶ πρὸς αὐτὸν ἔγραψεν εἰς Μουρζούκιον, διατάττων ἵνα μετακομισθῇ ὁ ἀερολίθος οὗτος ἐνταῦθα. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν εὐρεθῆ πολὺ βαρὺς, πρόκειται νὰ θραυσθῇ εἰς τεμάχια, τὰ ὁποῖα ἅπαντα θέλομεν σᾶς ἀποστείλει. Ἡ ἀπόστασις ἐντεῦθεν μέχρι Μουρζουκίου εἶνε 30 ἡμερῶν ὁδός, ὥστε μετὰ οὐο σχεδὸν μῆνας θά δυναθῶμεν νὰ σᾶς ἀποστειλωμεν αὐτόν.

« Γνωστοποιῶ ὑμῖν προσέτι ὅτι, μετὰ λεπτομερεῖς ἐρωτήσεις πρὸς ταξιδιώτας τινὰς τοῦ Οὐαδάη (2), ἔμαθα περ' αὐτῶν ὅτι ὁ

(1) Τρίπολις ὀνομάζεται καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Σατραπείας.

(2). Τὸ ἀνατολικώτατον ἐκ τῶν 12 βασιλείων τῆς Μεσσίας Νιγηρίας ἐν Ἀφρικῇ, κατοικούμενον τὸ πλεστον ὑπὸ Ἀράβων, Δαρ-Σαλεῖχ καλουμένων, καὶ διοικούμενον ὑφ' ἐνδὸς ἐγγχωρίου σουλτάνου ἐδρεύοντος ἐν τῇ πόλει Οὐάρα.

Σουλτάνος τοῦ βασιλείου ἐκείνου, καὶ πάντες οἱ μεγιστάνες τῆς αὐτῆς αὐτοῦ ἔχουσιν ἐγχειρίδια, μαχαίρας καὶ λόγχας, κατεσκευασμένας ἐκ σιδήρου πεσόντος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ (ἀερολίθου), καὶ ὅτι παλυάριθμοι τοιοῦτοι πίπτουσιν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον».

« Υ. Γ. Νομίζω ἀναγκαῖον νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι, ἅμα μαθὼν τοῦτο ἡ Α. Υ. ὁ Μέγας Βεζύρης διέταξεν ἀμέσως διὰ τοῦ τηλεγράφου τοὺς ἐν Τριπόλει ἵνα λάβωσι πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὅπως ὁ ἀερολίθος φθάσῃ ἀβλαβῆς μέχρις ἡμῶν ».

Ἡ ἀνισότης καὶ μέχρι τοῦ τάφου.

Θλιβερός καὶ ἀνήσυχος διαλογισμὸς καταλαμβάνει ἐνίοτε τὸν ὀλιγαρκῆ γεωργὸν ἐπιστρέφοντα ἐκ τῶν ἀγρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνυψοῦντα τὸ βλέμμα πρὸς τὰς λευκὰς σκιάς (*), αἵτινες διαφαίνονται ἐν μέσῳ τῶν βιθυσκίων τοῦ νεκροταφείου κήπων.

Κατηφῆς πολλάκις — ὅτε ἡ διάνοια αὐτοῦ, ἀνυψουμένη ἐκ τῆς ταπεινῆς γλῶσσης πρὸς τὸν ἄγνωστον Διευθέτην τοῦ παντός, διακρίνει τὴν ἀνισότητα τοῦ βίου μεταξὺ τῆς ἐνεργείας καὶ τῶν ἀπολαύσεων, τῶν μόχθων καὶ τῆς ἀνταμοιβῆς, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀκηδείας—ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν αὐτοῦ φαιδρότητα καὶ ἐπανευρίσκει τὸ διακτεπὲν αὐτοῦ ἄσπρα ἐκ τοῦ συνηθεστέρου διαλογισμοῦ τὸν ὁποῖον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα κάμνει περὶ τοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος φαίνεται κατευνάζων τὰ ταραχώδη φάσματα, ἅτινα ἡ ἀνισότης αὐτοῦ ἀνυψοῖ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ, πρὶν ρίψῃ κατὰ γῆς ἀδημονῶν τὸν κοσμοτρόφον λίσγον του, ἀναλαμβάνει νέον θάρρος καὶ κινῶν τὴν κεφαλὴν ψιθυρίζει:

— Ἴδου ἐκεῖ ὑπὸ τὸ χῶμα ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ὑπῆκοος, ὁ δοῦλος καὶ ὁ δεσπότης, ὁ πένης καὶ ὁ πολυτέλαντος . . . ἀληθῆς δημοκρατία ἡ τοῦ Θανάτου ! μάτην, ὦ λαοί, ζητεῖτε ταύτην ἐπὶ τῆς γῆς ! Δὲν εἶνε ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν γῆν, κεκρυμμένη ἐν ὄλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, ἐν ὄλῃ τῇ ὑπερηφανίᾳ τῆς.

Ἀλλὰ τότε ἡ κορυφὴ ἐπιτυμβίου στήλης ἀνυψοῦται ἀγερόχως

(*) Τὰ ἐκ λευκῶν μαρμάρων δηλ. μνήματα τῶν πλουσίων.

ὑπεράνω τῶν ἀπλῶν καὶ ταπεινῶν σταυρῶν, οἵτινες διακνύουσι τὴν πληθὺν τῶν κεκοιμημένων πενήτων . . .

Λοιπὸν εἶνε ψεῦδος ὅτι ὁ θάνατος ἐξισώνει τὴν ἀνθρωπότητα ; μέχρι λοιπὸν καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀσύλου τῆς δυστυχίας ἐτόλμησαν νὰ στῆσωσι τὰ διακριτικὰ σημεῖα τῆς παρνομίου ἰσχύος των ; πλάνη !

Ἰπαγε, γεωργέ, τὸν δρόμον σου πορεύθητι ἐν εἰρήνῃ τὴν χλοηφόρον στενωπὸν σου ἄφες αὐτοὺς πλανωμένους ἐντὸς τοῦ σурφетоῦ ἐκείνου τῶν λαθυρίθων, ἔθθα καταναλίσκονται ἐν τῇ δυστυχίᾳ ζητοῦντες τὴν εὐδαιμονίαν· μὴ ἀδύμονήσῃς δέ, ἀλλ' ἀρκέστητι εἰς οἰκτιροῦ μείδιμα, ὁπότεν ὠχρὸν τι πτώμα φερόμενον πρὸς τὸν τάφον διέβη ἐνώπιόν σου ἐν μεγαλοπρεπεῖ πομπῇ, περιβεβλημένον τὴν πολυτέλειαν τῆς ζωῆς καὶ τὰ σήματα τῶν ἀξιομάτων τοῦ βίου. Σὺ ἄφες νὰ σὲ καταχώσωσιν εἰς τὸν ἀπλοῦν ἐκ χῶματος λάκκον· ἄφες νὰ σὲ καλύψῃ τὸ γῶμα, ὅπερ σὺ περιεποιήθης· ἄφες νὰ θέσωσιν ἐπὶ σοῦ ἓνα σταυρὸν ἐκ μελανοῦ ξύλου· ἄφες νὰ φουτρώσῃ ἐπὶ σοῦ ἡ γλόη καὶ ἐν ἄνθος, ἐν ταπεινὸν λευκάνθεμον, νὰ μαρτυρήσῃ τὸν ἀπλοῦν, τὸν εἰλικρινῆ, τὸν ρωμαλαῖον, τὸν εὐθυμον καὶ εὐτυχῆ γεωργόν.

Ταλαίπωρος ἀθροπίνη καρδιά ! προώρισται νὰ φέρῃς τὸ θῆρος τῆς ἀδυναμίας σου καὶ μέχρι τοῦ τάφου, μὴ ἐγκαταλείπουσα αὐτὴν ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν χειλέων του, ἀλλὰ συμπαρασύρουσα ὑπὸ τὴν πλάκα του, διὰ νὰ μὴν εἴπη τις :

« Ἴδου ὁ ἄνθρωπος, ὅστις κατενόησε τὸν ἄνθρωπον »

Ἡμέραν τινὰ ἀπῆντησα καθ' ὁδὸν πληθῆος λαοῦ συνοδεύον γυναῖκα νεκρὰν καὶ εἰσέτι ὠραίαν· ἔφερεν αὐτὴ τὰ γαμήλια στέφανα, τὴν νυμφικὴν ἐσθῆτα, τοῦ ἀρραβῶνος τὰ δῶρα, τὰ πολυτελῆ κοσμήματα τοῦ χρυσοῦ, τοὺς ἀνθηροῦς στεφάνους τῆς ἀνοίξεως, τ' ἀνωφελῆ τῶν φίλων δάκρυα, τοὺς ὀδυροὺς τῶν συγγενῶν, ἔφερεν . . . ἔφερεν . . . πτωχὸν δέμας ! δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ μείδιάσω εἰς τὴν θλιβεράν ταύτην κωμωδίαν τοῦ θανάτου. Εἰρωνεύοντο ἄρα γε εἰς τὴν καταστροφὴν ; ἐπαιζον εἰς τὴν συμφορὰν ; ὑπεκρίνοντο εἰς τὴν ματαιότητα ; ὄχι ! ὑπήκουον εἰς τὸν ἄνθρωπον !

Μετὰ ἐν ἔτος διαβαίνων εἶδα μακρόθεν ὀλίγους τινάς, οἱ ὁποῖοι ἔσκειον ἐσχυμμένοι ἐπὶ ἑνὸς τῶν μεγαλοπρεπῶν μνημείων, ἅτινα ὡς

ἐπὶ τὸ πολὺ μολύνουσι τὴν ἱερότητα τῶν Κοιμητηρίων, ἐπὶ ἑνὸς τῶν πολυτελῶν ἐκείνων μωρμάρων, ἅτινα ἀνυψοῦνται ἀναιδῶς ὑπεράνω καὶ τοῦ ἀσημοτέρου, τοῦ ἀδικωτέρου, τοῦ μηδαμινωτέρου πλουσίου.

Ἐπλησίασα ἐν περιεργείᾳ. Γέρων τις ἀπαθής, ὁ ἀγλήης νεκροθάπτης, ἤνοιγε τὸ μνημα· παρατήρησα ἐντὸς αὐτοῦ ἀμαυρὰ ὄστᾶ καὶ σεσηπὸτα ράκη· οὐδὲ εἰς σκώληξ, οὐδὲ εἰς μῦς, οὐδὲ ἐν ἔντομον· παντελῆς ἐγκυτάλειψις !

Ποῦ λοιπὸν ἡ πομπὴ καὶ τὰ κοσμήματα καὶ πᾶτα ἡ ἐπιτάφιος ἐκείνη πολυτέλεια ; καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου ὄνομα, καὶ τοῖς χρυσοῖς γράμμασι γυγλυμμένον, ἢ ὑπ' οὐδενὸς προφέρεται ἢ προφερόμενον διακρίνει ἄττημον καὶ ἄγνωστον.

Αἱ μεγάλοι μόνον πράξεις διαχαράττουσι τὸ ὄνομά μας αἰώνιον καὶ ἐπὶ τῆς ἀπλουστερίας πλάκός.

Ἰπαγε λοιπὸν, γεωργέ, τὸν δρόμον σου καὶ πῶποτε μὴ σὲ διαταράξῃ ὁ πικρὸς αὐτὸς διαλογισμὸς. Ναί, ὁ θάνατος ἐξισώνει τὴν ἀνθρωπότητα· ὑπὸ τοὺς τάφους ὑπάρχει τὸ ἀληθὲς αὐτῆς καὶ Θεῖον πολιτεύμα. Ἐκεῖ τὸ μέγα μάθημα τὸ ἀτελεύτητον, τὸ θλιβερὸν τοῖς μεγάλοις καὶ παρήγορον τοῖς ταπεινοῖς.

Ὅποτεν διέροχσαι, ὦ γεωργέ, τὴν ὁδὸν τοῦ Νεκροταφείου, μὴ διακόπτῃς τὸ φαεινὸν ἄσμα σου, ἀλλὰ πρόσθεσ καὶ τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ ἰδικοῦ μου.

Γελασκλήρᾳ κ' ὁ θάνατος κ' ἐκείνος περιπλάττει
τὸ πλούσιον κ' ἀνωφύλευτο τοῦ τάφου μας τραπέζι.

Ἐπαρε τὸ δικέλι μου ἐποῦ σκαρτα καὶ σκάψε
καὶ σ' εἶα λάκκον δίπλα σου κ' ἐμένα τώρα θίψε·

Καὶ μὴν ἔχῃς παράπονον γὰρ τὰ φτωχὰ μου ρούχα,
αὐτὰ γὰρ μόνο, θάνατε, κ' ἤλθα μ' ἐκεῖνα ποῦ γὰρ·

Ὅτι κ' ἀβίλωθᾶ γινῶσιν αὐτοῦ σιμὰ σου σκόνη·
λοιπὸν τί θέλω τὸ πλατὺ τὸ κάτασπρο σεντόνι ;

Γδυμνὸ καὶ μνημα καὶ κορμί, μόνο τὸ γῶμα ἀνάριον,
νὰ ξεφυτρώνῃ ἢ ἀνοιξί μεθαύριο χαρτάριον·

Σ' τὸ παγωμένον μάρμαρον ποτὲ δὲν ξεφυτρώνει
τοῦ Μίτι' ὁ ἀγοιόκρινος, τ' Ἀπρίλη τὸ μυρόνι.

Ἐφευρέσεις.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, εὐφυεῖς ὄντες καὶ ἀγχίνοες καὶ μεγάλοφρονες, εἶχον. ὡς πασίγνωστον, νοῦν πολὺ ἐφρευρετικόν, ὅπερ ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς σωζομένης ἐργασίας αὐτῶν. Δύνανται καὶ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, νοήμονες ὄντες καὶ φιλότιμοι, νὰ ἐπινοήσωσι, καὶ ἐφεύρωσι πολλὰ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι καὶ ταῖς τέχναις, ἀφοῦ κανονίσωσι βέλτιον τὴν μάθησιν, τὴν διαγωγήν καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν, προκόποντες ἐν παντί.

Καυχῶνται οἱ νεώτεροι Εὐρωπαῖοι διὰ τὴν ἀτμοπλοίην καὶ τὰς ἀτμομηχανάς. Ἀλλὰ τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐργασιῶν ἐνόησαν ἀρχῆθεν καὶ οἱ Ἕλληνες. Κατὰ τοῦτο ἀληθεύει ἡ παλαιὰ παροιμία ἢ λέγουσα Οὐδὲν καὶ νὸν ὑπ' οὐρανόν, ὅπερ παλαιὸς τις Βρεττανὸς ποιητὴς εἶπεν, οὐδὲν καὶ νὸν εἰ μὴ τὸ παλαιὸν ἐν.

Ἦρων, ὁ Ἀλεξανδρινὸς Μαθηματικὸς, ἐπενόησε τὴν χρῆσιν τοῦ ἀτμοῦ εἰς παίγνιά τινα καὶ Ἀνθέμιος ὁ Τραλλιανὸς ἀρχιτέκτων, ὁ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ κτίσας τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, ἐπετίθει σείσμον ἐν τινὶ οἰκίᾳ διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Κύριος οἶδε πόσοι ἄλλοι Ἕλληνες ἐγίνωσκον τὴν δύναμιν τοῦ ἀτμοῦ, μὴ προχωρήσαντες ὁμῶς εἰς τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῆς ναυτιλίας, ὅπερ ἴσως ἐγένετο, ἐὰν οἱ βυρβυρικοὶ πόλεμοι δὲν ἐπῆρχοντο σχεδὸν ἀδιακόπως, ἐμποδίζοντες καὶ σχεδὸν παύοντες πᾶσαν μάθησιν ἐν τοῖς Ἕλλησιν.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐγίνωσκον καὶ τὰ μεταλλικὰ γράμματα καὶ τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ Προδότου καὶ ἄλλων παλαιῶν συγγραφέων, ἀλλὰ δὲν προεχώρησαν εἰς τὴν τυπογραφικὴν τέχνην, ὅπερ ἐγένετο ἴσως διὰ χρόνου, ἐὰν τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἔμεινεν ἡτυχὸν ἀπὸ περισπασμῶν παντοίων, προσελθόντων ἐκ τῆς γεωγραφικῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ θέσεως ἐν μέσῳ τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Τύτους διχόρους διὰ μετάλλων ἐποίησαν πάντοτε.

Ἀρχύτας ὁ σοφὸς Ταραντῖνος, τοῦ Πυθαγόρου μαθητῆς, κατασκεύασε περιστῆραν πετῶσαν, ὡς ἀναφέρουσιν οἱ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς καὶ τοῦτο προδήλως ἐστὶ τὸ ἀρχαιότερον ἀερόστατον.

Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ.

Ἡ φωτογραφία ἐπενοήθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ζωγράφων, ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ Πανσελήνου, μεγάλου ζωγράφου, ἀσκήσαντος ἐν Ἀθῶνι, ὡς εἶπον τινές.

Οἱ μυθικοὶ χρόνοι τῶν Ἑλλήνων ἀναφέρουσι τὸν Σαλμονέα, τῆς Θεσσαλίας ἡγεμόνα, μιμούμενον τὰς θροντάς (διὰ πυροτεχνημάτων ἀναμφιβόλως) καὶ ἀμαξεύοντα ἐπὶ χαλκοδρόμου. Ἐντεῦθεν καὶ ἐξ ἄλλων ἀρχαίων παραδόσεων φαίνεται ὅτι καὶ κατασκευὴ τις πυρίτιδος ἦτο γνωστὴ, ὡς καὶ ἡ ἰδέα τῶν σιδηροδρόμων, μὴ συνειθισθέντων ὁμῶς.

Τὴν ἠλεκτρικὴν τοῦ ἡλίου δύναμιν, τὰ πάντα ζωογονοῦντος δι' ἑλκυσμοῦ τινός, ἐγίνωσκον οἱ σοφοὶ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων καὶ

Ρωμαίων καὶ δι' αὐτοῦ ἐξήγουν τὸν κεραυνόν, ἀλλὰ δὲν ἐφήρ-
μοσαν τὸν ἠλεκτρισμὸν ἐπὶ τῶν τηλεγράφων, ὡς νῦν, ὅπερ ὄντως
ἀξιόλογον καὶ θαυμάσιον ἐπινόημα τῶν Ἀμερικανῶν.

Οἱ παλαιοὶ τῶν μυστηρίων ἐργάται ἐγίνωσκον ἔτι νὰ προλαμ-
βάνωσι τοὺς κεραυνούς διὰ τινῶν μηχανημάτων ἀγνώπτων ἡμῖν
σήμερον.

Κατὰ τὴν πέμπτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ὁ Ἀθηναῖος
Μέτων, Μαθηματικὸς καὶ Ἀστρονόμος, ἐπενόησε καὶ ἔθεσεν εἰς τὴν
ἀγορὰν τῶν Ἀθηνῶν τὸ Ἡλιοτρόπιον, ὄργανον, δι' οὗ πα-
ρετηροῦντο αἱ τοῦ Ἡλίου τροπαί, ἀγνωστον παρὰ τοῖς νῦν Ἀστρο-
νόμοις.

Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἐξέφρασαν τὸ σφαιρικὸν εἰς τὴν κυκλοφο-
ρίαν τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος,
καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς καυχῶνται σήμερον οἱ νεώτεροι.

Οἱ αὐτοὶ ἐγίνωσκον καὶ μετεχειρίζοντο μεθόδους μηχανικὰς πρὸς
κίνησιν μεγάλων θάρεων, ἀγνώστους νῦν παρὰ τοῖς Μηχανικοῖς.

* Ἀγνωστα καὶ τὸ ἐλληρικὸν πῦρ τῶν Βυζαντιῶν, καὶ ὁ ἀρχι-
μήδειος καθρέπτῆς καὶ τόσα ἄλλα τῶν παλαιῶν ἐφευρήματα....

I. Γ. Λ.

Εὐγενὲς παιγνίδιον διὰ τοὺς φιλανθρώπους.

Τὸ παιγνίδιον τοῦτο παίζεται ἀπὸ τριακόσια ἄτομα, ἕκαστος δὲ
τῶν συμπαικτόρων καταβάλλει ἡμίσειαν λίραν ὀθωμ. καὶ κερδαίνει,
ἐὰν κερδήσῃ, πεντήκοντα λίρας χρυσᾶς ὀθωμ.

— Πῶς παίζεται ;

— Ἴδου πῶς. Εἷς διορίζεται ταμίας καὶ συνάξει δι' ὑπαλλήλου
του τὰς καταβολὰς τῶν ἄλλων συμπαικτόρων, πρὸς τοὺς ὁποίους δί-
δονται ἀποδείξεις παραλαβῆς ἐσπραγισμένα. Ἀφοῦ εἰσπραχθῶσιν
αἱ ἑκατὸν πεντήκοντα λίραι, συνέρχονται τὴν τελευταίαν Κυρια-
κὴν τοῦ μηνὸς ὅλοι οἱ συμπαίκτορες εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον, ὅπου ὁ
ταμίας θὰ ἔχῃ κάλπην (κιβώτιον) ἐμπεριέχουσαν τριακοσίους κλή-
ρους ἡριθμημένους ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 300, καὶ ἀφοῦ ἡ κάλπη
ἀνακατωθῆ καλῶς, ἐν ὄρφανὸν οἰονδήποτε ἐξάγει ἕνα κλήρον· ὁ δὲ
κρατῶν τὸν ἀριθμὸν, τὸν ἐγγεγραμμένον ἐπὶ τούτου τοῦ κλήρου,

ἐκέρδησε τὰς πεντήκοντα λίρας. Ἀκολούθως ἐπαναλαμβάνονται τὰ
αὐτὰ διὰ τὸν δεῦτερον μῆνα καὶ οὕτω καθέξῃς.

— Ἀλλ' αἱ ἑκατὸν λίραι, αἱ ὁποῖαι θὰ μένωσι κῆθε μῆνα τί θὰ
γίνωνται ;

— Ἐδῶ ἴσα ἴσα συνίσταται ὄλη ἡ εὐγένεια τοῦ παιγνιδίου. Αἱ
ἑκατὸν ἐκεῖναι λίραι θὰ καταθέτωνται εἰς μέρος ἀσφαλέστατον καὶ
θὰ τοκίζωνται, ὅπως ἀπαρτίσωσι ποσόν τι πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ὄρ-
φανοτροφείου.

— Ταῦτα ἔγρουσι καλῶς· ἀλλὰ ἐντὸς τριακοσίων ἀριθμῶν ποῦ
θὰ τύχῃ ἴσα ἴσα ὁ ἰδικὸς μου ; Νὰ ἐξοδεύω ἐγὼ κάθε μῆνα μιτὴν
λίραν καὶ νὰ κερδαίνουν ἄλλοι πεντηκοντάδας λιρῶν ; τοῦτο μό-
νον δὲν γίνεται.

— Γίνεται πολὺ καλὰ. Διότι πρῶτον ὁ εἰς αὐτὸς ἀριθμὸς πολὺ πι-
θανὸν νὰ ἦνε ὁ ἰδικὸς σας. Δεῦτερον καὶ ἂν ποτὲ δὲν κερδήσητε, πάλ-
ιν δὲν χάνετε, φίλε, τὰ χρήματά σας, διότι μὲ τὴν ἡμίσειαν λίραν
σας θὰ συντελέσητε ν' ἀνεγερθῆ ἐν τῇ πατρίδι ὑμῶν τὸ ἀναγκαϊό-
τερον φιλανθρωπικὸν καθίδρυμα, ἦτοι τὸ ἄσυλον κατὰ τοῦ βορβόρου
τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀναποφεύκτου ἀπωλείας πολλῶν συμπο-
λιτῶν, τοὺς ὁποίους θὰ ἀποδώσητε εἰς τὴν πατρίδα ἀνθρώπους
χρηστούς· ἄλλως τε θρησκεία κα θάρα ἐστὶν ἀνατρέφειν
τὰ ὄρφανὰ κατὰ τὸν Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. —
Ἔστε καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν οὔτε μίαν φράν (ὃ μὴ γένοιτο)
δὲν ἠθέλετε κερδήσει, θὰ δύνασθε μετ' ἄκρας ἀγαλλιᾶσεως θεωροῦν-
τες τοὺς τοσοῦτους εὐγνώμονας υἱούς σας, νὰ εἴπητε «σιμὰ τῶν το-
σοῦτων ἐξόδων μου ἐξώδευα ἀκόμη 76 παράδες καθ' ἐκάστην διὰ
τὴν ἀνέγερσιν ὄρφανοτροφείου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνατρέφονται καὶ
ἐκπαιδεύονται τοσαῦτα ὄφρανά ! »

— Καὶ θ' ἀπαρτίσθῃ διὰ τοῦ παιγνιδίου τούτου τοσοῦτον ποσόν,
ὅσον χρειάζεται πρὸς ἀνέγερσιν ὄρφανοτροφείου ;

— Ναί, διότι τὸ «ἀρχὴ ἡμισυ τοῦ παντός» ἀνεδείχθη πάντοτε
ἀλήθεια ἀλάνθαστος. Ὅταν ἀπαξ γίνῃ μία καλὴ ἀρχὴ νὰ κα-
ταθέτωνται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χρήματα, μὴ ἀμφιβάλλετε
ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο μῆνα μὲ τὸν μῆνα θὰ αὐξάνῃ· ἄλλως τε πό-
σοι ἄλλοι εὐγενεῖς καὶ φιλάνθρωποι δὲν θὰ σπεύδωσιν εἰς τὸ νὰ
συμπράττωσι διὰ διαφόρων ἄλλων μέσων πρὸς τοῦτο !

— Ἄλλα τίς θά ἦνε ὁ ταμίας τοῦ παιγνιδίου ;

— Ὁ ταμίας τῆς Ἐφορίας τοῦ ὀρφανοτροφείου.

— Καί πιστεύετε νὰ εὐρεθῶσιν ἐνταῦθα 300 ἄτομα, τὰ ὅποια νὰ θελήσωσι νὰ συμμετέξωσιν εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦ το ;

— Πιστεύομεν καὶ τὸ θεωροῦμεν ὡς βεβαιότατον, διότι ἐνταῦθα καὶ εὐγένεια ὑπάρχει καὶ πλοῦτος καὶ πρὸς τὴν πρόοδον τάσις. Ἄλλ' ἐν ἐναντία περιπτώσει, τὸ ὅποιον δυσκολευόμεθα πολὺ νὰ παραδεχθῶμεν, τότε δύνανται ν' ἀναπληρωθῶσι τὰ ἐλλείποντα ἐξωθεν. Ἐν τούτοις τὸ καλλίτερον θά ἦτο, ἂν εὐρίσκοντο ἐνταῦθα καὶ 300 τὰ ἄτομα.

Συμφέρει νὰ μὴ λησμονῆ τις τὸ τοῦ Διογένους « Τί, ὦ πλούσιοι τὸν χρυσὸν φυλάττετε : τί δὲ τιμωρεῖσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμενοι τοὺς τόκους καὶ τάλαντα ἐπὶ ταλάντοις συντιθέντες, οὕς χρῆ ἓνα ὄβολον ἔχοντας ἤκειν μετ' ὀλίγον ; » — Νομίζομεν ὅτι δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ Λουκιανὸς τοιαῦτα διδάσκων. Ἄλλα πῶς ἄλλως δύναται τις νὰ μεταχειρισθῆ τὸν πλοῦτον καλλίτερα, εἰμὴ καταναλίσκων αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ πλησίον ; Τίς δ' ἄλλος ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἔχει μεγαλειτέραν ἀνάγκην, εἰμὴ τὰ ὀρφανά ;

Ἔχει καλῶς ; ἀλλ' ἡμεῖς ἤδη εἴμεθα συνδρομηταὶ τοῦ ὀρφανοτροφείου καὶ δίδομεν ἄλλος ὀλίγα ἄλλος πολλά. Αὕτη πάλιν ἡ φορολογία τί θά ἦνε ;

— Αὐτὸ δὲν εἶνε φορολογία, ἀλλ' εἶνε παιγνίδιον, εἰς τὸ ὅποιον θά λάβωσι μέρος ὅσοι ἔχουν τὴν διάθεσιν νὰ παίζωσι παιγνίδια εὐγενῆ· ἐννοεῖται δὲ ὅτι οὐδεὶς τῶν κυρίων τούτων θά ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ λέγῃ ὅτι ἐπειδὴ εἶμαι συμπαίκτηρ τοῦ δεινοῦ παιγνιδίου, δὲν θέλω πλέον νὰ ἤμῃ συνδρομητὴς τοῦ ὀρφανοτροφείου. — Ὁ λέγων τοιαῦτα δὲν θά ἦνε δεκτὸς εἰς τὸ παιγνίδιον.

— Σὰς βεβαιῶ ὅτι τοῦτο εἶνε καλὴ δουλειά. Εἰς ὀκτῶ ἔτη καὶ τέσσαρας μῆνας ἢ εἰς 100 μῆνας, ἐὰν θελήσω νὰ μὴ λείψω καθ' ὅλον τὸ διάστημα ἀπὸ τὸ παιγνίδιον, θά δώσω ἐκ διαλειμμάτων λίρας πεντήκοντα· ἀλλ' ἐὰν ἔχω τὴν εὐτυχίαν πέντε φορὰς μόνον νὰ κερδήσω, θά κερδήσω λίρας διακοσίας, καὶ γνωρίζετε πόσον γλυκὺ εἶνε τὸ τοιοῦτον κέρδος. Ἄλλα μ' ὅλην τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν θά ἔχωμεν εἰς τοὺς ὅσους θά ἐνεργῶσι τὰ τοῦ παιγνιδίου τούτου, ἄρ' ἔτι δὲν θά εὐρεθῆ ποτέ τις τῶν συμ-

παικτόρων, ὅστις νὰ παραπονεθῆ ὅτι ἡ πράξις αὕτη δὲν γίνεται μὲ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην εὐθύτητα ;

— Διὰ νὰ λείψῃ πᾶν τοιοῦτον παράπονον, εἶνε καλὸν νὰ ἐγχειρίζωνται οἱ τριακόσιοι κλήροι εἰς ἐπιτροπὴν δωδεκαμελῆ, διὰ κληρώσεως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκκυβεύσεως μεταξὺ τῶν 300 συμπαικτόρων ἐκλεγομένην.

Ἄφου δὲ ἀναγνωσθῶσιν οἱ ἐγγεγραμμένοι ἀριθμοὶ εἰς ἐπήκοον ὄλων, τότε νὰ διπλῶννται καὶ νὰ ρίπτωνται εἰς τὴν κάλπην. Ἀκολουθῶς νὰ ἀνακατόνωνται καὶ νὰ προσκαλῆται ὁ παῖς, ὁ ὁποῖος θά ἐξάγῃ ἓνα τῶν τριακοσίων κλήρων.

— Ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ λάβω μέρος εἰς τὸ παιγνίδιον τοῦτο, διότι καὶ χρήματα ἐὰν δὲν κερδήσω, θά κερδήσω ὅμως τὴν ἠθικὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ὅτι θά συντελέσω εἰς τὸ ν' ἀνεγερθῆ οἶκος διὰ τὰ ἄστεγα ὀρφανά. Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, ἂν καὶ δὲν ἦσαν χριστιανοί, ἐντούτοις ἔλεγον « Ἄστεγον εἰς οἶκον δέξαι. » Ἄλλα τί ὀφείλω νὰ κάμω, ἵνα συγκαταλεχθῶ καὶ ἐγὼ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν εὐγενῶν τούτων συμπαικτόρων ;

— Ἡ Ἐφορία τοῦ ὀρφανοτροφείου θά θελήσῃ, πιστεύομεν, ὥστε δι' ἑνὸς τῶν εἰσπρακτόρων αὐτοῦ νὰ περιέλθῃ κατάλογος, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου νὰ σημειωθῶσιν ὅλοι ὅσοι εὐχαριστοῦνται νὰ συμπαίξωσι τὸ παιγνίδιον. Λοιπὸν δὲν ἔχετε εἰμὴ νὰ ἐγγραφῆτε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τούτου τοῦ καταλόγου, ὅστις θά ἦνε τοιοῦτος :

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

τῶν 300 συμπαικτόρων τοῦ διὰ τοὺς φιλανθρώπους
Εὐγενοῦς παιγνιδίου.

Αὔξων ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον.	Συνοικία	Ἀριθμὸς οἰκίας.
1			
2			
3			
—			
300			

Ἄφου συμπληρωθῆ ὁ ἀριθμός, τότε ὁ αὐτὸς εἰσπράκτωρ θὰ παρουσιάσῃ πρὸς ὑμᾶς τὴν ἀπαιτουμένην ἀπόδειξιν παραλαβῆς, τὴν ὁποίαν λαμβάνοντες θὰ δίδετε τὴν ἡμίσειαν λίραν σας· τὴν δὲ τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ μηνός, καθ' ὃν ἐπληρώσατε, ὥραν 11 π.μ. μετὰβητε εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον ἵνα παρευρεθῆτε εἰς τὴν ἐκκύβευσιν.

— Ἡ ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν θὰ λαμβάνω, ὁποῖα τις ἄρα γε θὰ ᾔνει ;

— Ὁ εἰσπράκτωρ θὰ παρουσιάσῃ εἰς ὑμᾶς τριακόσια χαρτία— ἅ θὰ ᾔσθε ὁ πρῶτος πρὸς ὃν θὰ παρουσιασθῆ— ἢ διακόσια ἐννεήκοντα ἐννέα, ἃν θὰ ᾔσθε ὁ δεύτερος. καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐπὶ τῶν χαρτίων τούτων θ' ἀναγινώσκωνται αἱ λέξεις : εὐ γ εν ε ς πα ι γ ν ἰ δ ι ο ν ὑ π ἐ ρ ἀ ν ε γ ἑ ρ σ ε ω ς ὀ ρ φ α ν ο τ ρ ο φ ε ἰ ο υ ἐ ν Σ μ ὕ ρ ν η, ἀ ξ ἰ α ἡ μ ἰ σ ε ι α λ ἰ ρ α ὀ θ ω μ α ν ἰ κ ῆ, ἀ ρ ἡ 1 ἢ 2 ἢ 300· θὰ φέρωσι δὲ ἕκαστον τὴν σφραγίδα τοῦ ὄρφανοτροφείου. Ὄττε σεῖς θὰ ἐκλέγετε ἕνα ἀριθμόν, οἷονδῆποτε θέλετε, κρατεῖτε τὸ χαρτίον τὸ φέρον τὸν ἀριθμόν αὐτὸν καὶ δίδετε τὴν ἡμίσειαν λίραν σας.

— Τὰ κατ' ἐμὲ ἀνυπομόνως ἀναμένω πότε θὰ μοὶ παρουσιασθῆ ὁ κατάλογος.

— Δὲν μένει εἰμὴ ἢ καθ' ὅλα δραστηρία καὶ τῆ ἀληθείᾳ φιλόρφανος τοῦ ὄρφανοτροφείου Ἐφορία νὰ ἐγκρίνη τὸ πρᾶγμα καὶ ἐνεργήσῃ τὰ περαιτέρω, διότι εἰς μόνην αὐτὴν ἐναπόκεινται ταῦτα.

Οἱ μετὰ τὸν θάνατον φίλοι.

Πατὴρ τις ἐδιηγῆθη ἡμέραν τινὰ εἰς τὰ τέκνα του τὴν ἀκόλουθον ἱστορίαν.

« Ὁ διοικητὴς νήσου τινός προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὅπως δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεώς του. Οἱ στενότεροι φίλοι του, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀναθέσει ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην του, ἀφῆκαν αὐτὸν ἄναχωρήσῃ χωρὶς νὰ δεῖξουν τὴν παραμικρὰν ἐναντιότητα οὔτε τὴν ἐλαχίστην οὐσαρέσκειαν. Ἄλλοι, πρὸς τοὺς ὁποίους εἶχεν ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐλπίδας, τὸν ἠκολούθησαν μόνον μέχρι τοῦ πλοίου. Μερικοί, ἐκ μέρους τῶν ὁποίων δὲν ἤλπιζε τόσῃ ἀφοσίωσιν, τὸν ἠκολούθησαν καθ' ὅλον τὸ ταξιδεῖόν του μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ θρό-

νου τοῦ βασιλέως καὶ μεσιτεύσαντες ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπέσυρον τὴν εὐνοίαν τοῦ ἡγεμόνος.

Ὁ ἄνθρωπος, ἐξηκολούθησεν ὁ πατήρ, κατέχει ἐπίσης εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τριῶν εἰδῶν φίλους.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μανθάνει νὰ γνωρίζῃ αὐτοὺς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν μέλλει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον τοῦτον, ἵνα παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ δώσῃ λόγον τῶν πράξεών του.

Οἱ πρῶτοι τῶν φίλων του, δηλαδὴ τὰ χρήματα καὶ τὰ ἐπίγεια καλά, τὸν ἐγκαταλείπουν παντελῶς τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου. Οἱ δεύτεροι, δηλαδὴ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γνώριμοι, τὸν συνοδεύουν μόνον μέχρι τοῦ τάφου. Οἱ τρίτοι, δηλαδὴ τὰ καλά ἔργα, τὸν ἀκολουθοῦν εἰς τὰ ταξείδια τῆς αἰωνιότητος καὶ συνηγοροῦντες ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τοῦ Ὑψίστου ἀπολαμβάνουν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν χάριν καὶ τὴν εὐσπλαγγίαν.

Ὡ ! πόσον μωρὸς εἶνε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ὅστις ἀμελεῖ τοιούτους καλοὺς καὶ πιστοὺς φίλους ! »

Ἡ ἐλεημοσύνη

Εἶχε βρέξει ὅλην τὴν ἡμέραν, ἦτο θέρος, ἦτο Κυριακὴ. Ὁ ἐξώστης ἦτο καταβρεγμένος, ἡ ὁδὸς ὑγρὰ καὶ ὁ περίπατος ἀπηγορευμένος διὰ τοὺς παῖδας.

Αἴφνης Ἄρτεμις, ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κωνσταντίνου, ἡ ὁποία ἔβλεπεν ἔξω διὰ τῶν ὑέλων μεγάλου παραθύρου, διεῖδεν ἐν τῷ βάθει λευκοῦ νέφους τὴν χρυσὴν στεφάνην νέας σελήνης, καὶ

— « Ὡ ! ἰδὲ, μαμμά, τὴν σελήνην πόσον λαμπρὰ εἶνε ! » εἶπε. « Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι εἶνε ἀστραπή, ἡ ὁποία στέκει ! »

— « Θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἐξέλθῃ τώρα » ἀπεκρίθη μετὰ ζωηρότητος καὶ ταχύτητος ὁ ἀδελφὸς τῆς, « διότι ὁ ἡρόμος εἶνε καθαρὸς, καθαρώτατος. »

— « Εἶνε πολὺ ἀργά, » εἶπεν ἡ μήτηρ των.

— « Πῶς ! μαμμά, οὔτε ἕως τοῦ ζαχροπλάστου ; »

— « Τῷ ὄντι, ἀπεκρίθη ἐκείνη μειδιῶσα, « εἶνε ἐδῶ ἀντικρὺ μας. Λάβε, Κωνσταντίνε, αὐτὸ τὸ ὠραῖον πενταράκι καὶ ὕπαγε νὰ ἴδωμεν τί ὠραῖον πρᾶγμα εἴμπορεῖ νὰ σοὶ δώσῃ. »

— « Ένα πλακούντα τόσον ! μαμμά, » εἶπε καὶ ἐσχημάτισε κύκλον μὲ τὰς δύο του χεῖρας.

Ἔτρεξε, καταβαίνων ἀνὰ τρεῖς τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακας, ἡ δὲ ἀδελφή του τὸν παρηκολούθησε μὲ χαρὰν καὶ μὲ τρόμον μέχρι τῆς θύρας, ἔνθα ἐπερίμεινε, ὅπως τις περιμένει τὸν ἀδελφόν του καὶ ἕνα πλακούντα.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπανῆλθεν, ἀλλὰ μὲ χεῖρας κενάς· ἐνῶ δ' ἡ Ἄρτεμις καὶ αὐτὸς ἐκρυφομίλουν, ἰστάμενοι κάτω πλησίον τῆς κλίμακας καὶ μὴ τολμῶντες ν' ἀνέλθωσι χωρὶς νὰ κρατῶσι τὸν νόστιμον δεῖπνον των, ἡ μήτηρ ἔκυψεν ἄνωθεν τῆς κιγκλίδος, δι' ἧς ἦτο κεκλεισμένη ἡ κλίμαξ, ἐτοίμη νὰ σφίγῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὸν υἱόν της, διότι ἰδοὺ τί εἶχεν ἰδεῖ ἐκ τοῦ μεγάλου παραθύρου τοῦ ἐξώστου.

Πτωχὸς τις ἔστεικεν ἐνώπιον τῆς θύρας τοῦ ζαχαροπλαστείου. Ἦτο γέρων, καὶ τυφλός Κρῖμα ! ὅλοι οἱ πλακούντες ἐχάθησαν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ φιλελεήμονος παιδός, ἐστάθη ἐμπρὸς του, στρέψας τὴν ράχιν πρὸς τὸν μειδιῶντα ζαχαροπλάστην, καὶ βλέπων ὅτι ὁ πτωχὸς δὲν εἶχεν ὀφθαλμοὺς ἵνα ἐννοήσῃ τοὺς ἰδικούς του, τῷ ἔχωσεν ἐλαφρῶς εἰς τὴν χεῖρα τὸ νόμισμά του καὶ εἶπε·

— « Πρόσεξε, κύριε πτωχέ ! τὸ νόμισμα τοῦτο ἀξίζει ἕνα πλακούντα πέντε γροσίων ! »

Ὁ πτωχὸς τυφλὸς ἐσκίρτησεν ὑπὸ χαρᾶς.

Ἡ μήτηρ τοῦ Κωνσταντίνου ἠθάνθη βιβραγμένους τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶχεν ἐννοήσῃ τὴν ἀμηχανίαν, εἰς ἣν εὐρίσκοντο οἱ παῖδες, ἐπιστρέψαντες ἄνευ πλακούντος, ἐσιώπησε παντελῶς. Ἐδείπνησαν ἄνευ γλυκίσματος καὶ κατεκλίνθησαν πολὺ περισσότερον εὐχαριστημένοι παρ' ἄλλοτε, διότι ὁ δεῖπνος των εἶχε καρυκευθῆ ὑπὸ μιᾶς καλῆς πράξεως.

Τῇ ἐπαύριον ὥραῖος ἥλιος ἐφώτιζε τὸν ἐξώστην. Τὸ πρόγευμα ἠτοιμάσθη· περικυκλοῦσι τὴν τράπεζαν· τὰ παρατεθέντα ὅλα ἦσαν νόστιμα, διότι ἐπείνων. Ἀλλὰ πόσον ὑπερηύξησε καὶ ἡ ἐκπληξὶς καὶ ἡ ὄρεξις των ! δύο ὑπερμεγεθεῖς πλακούντες σίφνης παρουσιάζονται, ὡς νὰ ἔπεσαν ἀπὸ τὸν οὐρανόν, ζεστοί, εὐοσμοὶ καὶ πολὺ ὥραῖοι.

« ὦ ! ἀπὸ ποῦ ; ἀπὸ ποῦ ἦλθαν μαμμά ; »

« Ὁ καλὸς πτωχὸς σοὶ τοὺς στέλλει, υἱέ μου » εἶπεν ἡ μήτηρ μειδιῶσα· « δὲν ἤξεύρεις πόσον ὁ πτωχὸς εἶνε πλούσιος εἰς τὰς προσευχὰς του ! διότι ὁ Θεὸς ἀναδέχεται νὰ πληρώσῃ ἀντὶ ἐκείνου.

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ὁ προσβληθεὶς Δερβίσης.

Ὁ εὐνοούμενος σουλτάνου τινὸς ἔρριψε μίαν πέτραν εἰς πτωχὸν δερβίσην, ὅστις τῷ ἐζήτηε ἐλεημοσύνην. Ὁ προσβληθεὶς δερβίσης δὲν ἐτόλμησε νὰ παραπονεθῆ, πλὴν λαθὼν τὴν πέτραν ἰδιετήρησεν αὐτήν. Τάχιον ἢ βράδιον, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, θὰ εὐρῶ τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐκδικηθῶ κατὰ τοῦ ὑπερηφάνου καὶ σκληροῦ τούτου ἀνθρώπου. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς ἤκουσεν ἡμέραν τινὰ κραυγὰς καὶ καγχασμοὺς εἰς τοὺς δρόμους, καὶ ἐρωτήσας ἔμαθεν ὅτι ὁ ἴδιος εὐνοούμενος εἶχε δυστυχήσει, καὶ ὅτι ὁ σουλτάνος οἰεταξέ νὰ τὸν ἀναβιάσῃ εἰς κάμηλον, ἐκθέτοντες αὐτὸν εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ λαοῦ. Ὁ δερβίσης τρέχει ἐν τῷ ἄμα διὰ νὰ ρίψῃ καὶ αὐτὸς τὴν πέτραν, ἣν εἶχε διατηρήσει, ἀλλὰ μεταμεληθεὶς καθ' ὁδὸν ἔρριψεν αὐτήν εἰς πηγάδιον καὶ εἶπε « τῶρα ἐννοῶ ὅτι ἡ ἐκδίκησις εἶνε ἴδιον ποταποῦ ἀνδρὸς καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξασκῶμεν αὐτὴν ἐναντίον οὐδενός· καθότι, ἐὰν ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν ἦνε ἰσχυρὸς, θὰ ἦτο ἀφροσύνη καὶ μωρία· ἐὰν δὲ ἦνε δυστυχὴς, θὰ ἦτο χαμέρπεια καὶ σκληρότης. »

Ὁ καλὸς δερβίσης εἶχε δίκαιον νὰ πράττῃ οὕτω· ἀλλ' ὁπότεν ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν δὲν ἦνε οὔτε ἰσχυρὸς οὔτε δυστυχὴς, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχει οὔτε μωρία οὔτε χαμέρπεια νὰ ἐκδικηθῶμεν, δυνάμεθα τότε ν' ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸν κακὸν ἀντὶ κακοῦ ; οὐχὶ βεβαίως· ἡ ἐκδίκησις οὐδέποτε ἐπιτρέπεται καὶ εἶνε πάντοτε ἄδικος καὶ ἀγενής.

Ὁ ἀποχωρισμὸς

(ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Εἰς τὴν ζωὴν ταύτην βεβαίως ὑπάρχουσι πολλοὶ πόνοι καὶ πολλὰὶ θλίψεις, ἀλλὰ πικρότερος καὶ σκληρότερος ὄλων εἶνε ὁ χωρισμὸς

προσώπων, τὰ ὅποια ἀγαπῶμεν καὶ τὰ ὅποια μᾶς ἀγαπῶσι. Πόσον εὐτυχεῖς εἰσιν ἐκεῖνοι, διὰ τοὺς ὁποίους χύνονται δάκρυα ζωηρᾶς λύπης, ὅταν ἀναχωρῶσι! Τὰ δάκρυα ταῦτα εἰσὶ δι' αὐτοὺς ἐνδείξεις ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης καὶ δεικνύουσιν αὐτοῖς ὅτι εἰσὶν ἄξιοι ν' ἀγαπῶνται.

Νέοι ἀναγνώσται, προσπαθήσατε διὰ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν ἀρετῶν σας νὰ κερδήσητε τὴν ἀγάπην ἐκείνων, οἵτινες σᾶς γνωρίζουν, ὥστε ἐὰν μίαν ἡμέραν ἢ εἰμαρμένη σᾶς χωρίσῃ αὐτῶν, τὰ δάκρυα καὶ ἡ λύπη των νὰ σᾶς δείξωσιν ὅτι εἰσθε ἄξιοι τῆς ἀγάπης τῶν ὁμοίων σας.

Ὅλα τὰ θλιβερὰ συμβεβηκότα, τὰ ὅποια τινὲς ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἀνύπαρκτον τύχην, εἰσὶν ἀπόρροια τῶν μυστικῶν καὶ ἀνεξερευνήτων τῆς Θεῆς Προνοίας σκοπῶν, ἥτις δι' αὐτῶν ἐξαχνίζει τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς.

Τὸ ἐκ τῆς ἀκάνθης ρόδον

(ἐκ τοῦ Γαλλ. κοῦ).

Ὡ σεῖς, οἵτινες εὐχέσθε νὰ ἐξορισθῶσιν ἀπὸ τὴν γῆν ὅλοι οἱ πόνοι καὶ αἱ θλίψεις, πόσον ὀλίγον γνωρίζετε τὴν ἀνθρώπινον καρδίαν; Τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς αἰσθήματα γεννῶνται πολλάκις ἐξ αὐτῶν τῶν δυστυχιῶν.

Αἱ πολυτιμότεραι ἡμέραι πρὸς τελειοποίησιν ἡμῶν εἶνε αἱ ἡμέραι τῆς δυστυχίας καὶ τῶν μεγάλων θλίψεων. Ἄς δεχώμεθα λοιπὸν τοὺς πόρους ὡς δῶρον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἄς ὑψόνωμεν τὰ ὄμματά τῆς ὑπομονῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Κύριον, τοῦ ὁποῦ ἡ ὑπερτάτη σοφία ἀρέσκειται νὰ μᾶς καλῇ πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις δι' ἀκανθώδους ὁδοῦ.

Πόσα εὐσεβῆ αἰσθήματα δὲν θ' ἀνεπτύσσοντο ποτὲ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἂν ἦτο πάντοτε εὐτυχῆς καὶ ἥτυχος! Αἱ δυστυχίαι μορφόνουσι τὴν ψυχὴν καὶ προσεγγίζουσιν αὐτὴν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια.

Ἡ ἀπροσδόκητος σωτηρία

Ἐν Φιλαδελφείᾳ τῆς Ἀμερικῆς ὁ ταμίας μεγάλου τινὸς ἐμπορικῆς καταστήματος ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ εἰσπράξῃ ἐκ τῆς ἐκεῖ τραπέζης 50,000 ταλήρων· ἐπανερχόμενος ὁμῶς εἰς τὸ γραφεῖον παρατηρεῖ ὅτι τὰ χρήματα δὲν ὑπῆρχον πλέον ἐν τῷ θύλακί του. — Οἱ προϊστάμενοι συνέλαβον κατὰ τῆς τιμιότητος αὐτοῦ εὐλόγους ὑποψίας, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσωσιν οὔτε ὅτι ἐξέπεσε τῶν χειρῶν του ἡ ὀγκώδης δέσμη, οὔτε ὅτι τὸν ἀφῆρέθη αὐτὴ κρύφα καθ' ὁδόν. Ὁ ταμίας, συνειδὼς τὴν ἀθρότητα του, ἀλλὰ μὴ δυναμένος νὰ τὴν ἀποδείξῃ, βουλεύεται νὰ γείνη αὐτόχειρ. Πρὶν ἢ προβῆ εἰς τὴν φοβερὰν πράξιν, ποιεῖται καὶ τὴν τελευταίαν ἀπόπειραν καταχωρίζων εἰς πάσας τὰς ἐφημερίδας τὴν ἐξῆς δήλωσιν «Ἐγὼ ὁ ταμίας τοῦ... καταστήματος ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς τραπέζης εἰς τὸ γραφεῖόν μου ἀπώλεσα καθ' ὁδόν 50,000 τάλ. εἰς τραπεζ. γραμμάτια. Ἐὰν μὴ τὰ εὔρω, βουλεύομαι νὰ θέσω τέλος εἰς τὴν ζωὴν μου μὴ ἀνεχόμενος τὴν ἰδέαν ὅτι διὰ παντὸς θὰ ἦμαι ὑποπτος ἐπὶ κλοπῇ. Μετὰ πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς σήμερον, περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐὰν μὴ ἀποδοθῇ μοι τὸ ὑπεξαίρεθὲν ποσόν, θὰ θανατωθῶ διὰ πιστολίου. Χίλια τάληρα, ἰσόβιον φιλίαν καὶ ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην ὑπισχνούμαι εἰς τὸν τίμιον ἄνδρα, ὅστις κομίσῃ μοι τὸ ἀντικὸν εἰς τὸν προϊστάμενόν μου ἀργύριον». Τὴν δήλωσιν ταύτην ἐπανελάμβανε καθ' ἑκάστην ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ· μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ἐδημοσίευσεν τὰδε «αὔριον κατὰ τὴν δωδεκάτην ὥραν δὲν θὰ συγκαταλέγωμαι εἰς τοὺς ζῶντας». Ἐκαστος δυνατὸς νὰ φαντασθῇ ὅποιαν φοβερὰν νύκτα διῆλθεν ὁ δυστυχῆς. Ἐφθασε τέλος ἡ Κυριακὴ καὶ ἐσήμανεν ἡ ἐνδεκάτη ὥρα. Ξένος τις κραεῖ τὴν θύραν τοῦ ταμίου, ὃς τις ἀνοίγει αὐτήν· ὁ ἄγνωστος βλέπει ἐπὶ τῆς τραπέζης μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ταμίου καὶ ἐν ρεβόλβερ. «Ἐρχεσαι ἴσως ἵνα μου σώσης τὴν ζωὴν;» — «Ναί· δὲν εὔρον τὸ χαρτοφυλάκιόν σου· ἔδωκα ὁμῶς τοῖς προϊσταμένοις σου ἐγγύησιν περὶ τῶν 50,000 ταλήρων ὑποσχόμενος ὅτι θὰ τοῖς τελῶ τακτικὸν τόκον 5 τοῖς 100 κατ' ἔτος ἕως οὗ ἐπέλθῃ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν θὰ δυναθῆς σὺ νὰ ἀποτίσης τὸ χρεὸς σου. Ταῦτα ὁμῶς πράττω, ἐὰν καὶ

σὺ μοι δώσης μίαν βεβαίαν ὑπόσχεσιν». «Περὶ τίνος;» «Ἐγὼ ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας σου ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἔτη· σοὶ προσφέρω μισθὸν ἀδρόν, οἶκημα, τροφήν καὶ εἴ τι ἄλλο ἐπιθυμεῖς». — «Τὸ δέχομαι». Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ὁ ἀγνωστος ἀπῆλθε μετὰ τοῦ γραμματέως του εἰς Καλιφορνίαν ἔνθα ἤνοιξε κατάστημα, ἐξ οὗ ἐπορίσθη κέρδη πάμπολλα διὰ τῆς πιστότητος καὶ φιλοπονίας τοῦ γραμματέως. Ὁ Κύριος τοῦ καταστήματος τούτου ἐτελεύτησε πέρυσι καταλιπὼν τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας του εἰς τὸν πιστὸν συνεργάτην του πρὸς δὲ καὶ 50,000 ταλήρων ἀποζημίωσιν. Οὗτος εἶχεν εὖρειπραγματοκῶς τὰ ἀπολεσθέντα χρήματα.

Ἡ μάμμη τῶν βασιλισσῶν Μαρίας καὶ Ἀννης.

Κατὰ τὰς ταραχάς, αἵτινες συνέβαινον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ Καρόλου Α', ἡ θυγάτηρ ἀγρότου τινός, ἀπολέσαντος ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ ζῶν καὶ περιουσίαν, κατέβη εἰς Λονδῖνον ἵνα πορισθῇ τὰ πρὸς τὸν βίον ὡς ὑπηρέτις· μόλις ἤγε τὸ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος καὶ εἶχεν ἔσοχον καλλονήν· ἦτο ὁμοῦ πάντῃ ἀπειρος καὶ ἀνίκανος μηδὲν ἄλλο ἐπισταμένη ἢ τὸ ξυλοτομεῖν καὶ καλλιιεργεῖν τοὺς ἀγρούς. Χήρα πτωχὴ καὶ φιλεύσπλαγχος, οἰκτεῖρασα τὴν ὄρφανήν, ἐχορήγησεν αὐτῇ κατάλυμα καὶ θερμῶς τὴν συνέστησε γείτονι ζυθοποιῷ, ὃς τις κατ' ἀρχὰς δις τῆς ἡμέρας ἔστειλε δι' αὐτῆς τὸν ζῆλον εἰς τοὺς ἐν τῇ γειτονίᾳ ἐντολεῖς του· ἀκολούθως τὴν παρέλαβε τακτικὴν ὑπηρέτιδα ἐν τῷ ζυθοποιῷ του. Ἡ ὄρφανὴ νέα, ἅμα ἀποβαλοῦσα τὰ πρῶτα ῥάκη, ἐράνη ἀσυγκρίτως ὠραιότερα ἢ πρότερον καὶ ἐφείλκυσε τῶν ξένων τὴν προσοχήν· πολλῶν δὲ μᾶλλον ἐθαύμασε τὴν καλλονὴν καὶ τὴν τιμιότητά της· αὐτὸς ὁ ζυθοποιός, ὃς τις, ἀπόχρητος ὢν καὶ ἄπαις, ἐβουλεύθη ἐπὶ τέλους νὰ τὴν νυμφεύθῃ. Ἡ νέα σύζυγός του ἐδείχθη ἀξία τῆς ἐκλογῆς του. Τρία ἔτη ὕστερον ἐτελεύτησεν ὁ ἀνὴρ καταλιπὼν εἰς ἄτεκνον καὶ τρυφερὰν συμβίαν τὴν πελώριον περιουσίαν του. Μετὰ πολλῆς δραστηριότητος ἐξηκολούθησεν αὐτὴ τὸ ἔργον τοῦ ἀνδρός της· ἐπειδὴ ὁμοῦς πολλαὶ ἀντιστάσεις ἐγένοντο αὐτῇ ἐν τῷ ζητήματι τῆς κληρονομίας, ἐδέησε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐπιστήμου νομομαθοῦς Ὑδς, ὃς τις εἶχεν ἄλλοτε συντάξει καὶ τὴν διαθήκην τοῦ μακαρίτου. Ὁ Κ. Ὑδς θελχθεὶς ὑπὸ τῶν ὀρε-

τῶν καὶ τῶν χαρίτων τῆς νέας χήρας, ποθήσας δὲ καὶ τὸν πολὺν πλοῦτόν της, τὴν ἐνυμφεύθη. Προβιβασθεὶς βαθμηδὸν ἀπὸ τῶν κατωτάτων εἰς τὰ ἀνώτατα πολιτικὰ ἀξιώματα ἐτελεύτησεν ὡς λόρδος Κλάρενδων, καταλιπὼν θυγάτριον ὄπερ ὕστερον ἠγάπησε καὶ ἐνυμφεύθη ὁ τῆς Ἀγγλίας Βασιλεὺς Ἰάκωβος ὁ Α'. Τοιοῦτω τρόπῳ ἡ πρώην ἐπαῖτις ἀπεδείχθη μήτηρ ἀνάστης καὶ μάμμη τῶν δύο βασιλισσῶν, Μαρίας καὶ Ἀννης.

Κειμήλια

Κατὰ τὴν ἀγγλικὴν ἐφημερίδα «Κόσμον τῶν Θευμάτων» διάφορα λείψανα μεγάλων ἀνδρῶν ἐπωλήθησαν ἀντιἀδροτάτης τιμῆς. Τῷ 1816 βαθύπλοτος λόρδος προσενεγκῶν 730 λίρας στερλίας ἠγόρασεν ἓνα ὀδόντα τοῦ Νεύτωνος, καὶ τὸν ἔθηκεν ἀντὶ ἀδάμαντος ἐν τῷ δακτυλίῳ του. Ἄλλος ἠγόρασε τῷ 1725 τὸ προσευχητᾶριον τοῦ δυστυχοῦς βασιλέως Καρόλου Α' ἀντὶ 100 γυινεῶν. Τῷ 1835 ἐπωλήθη ἐν Παρισίοις ἀντὶ 1920 φράγκων ὁ πῖλος ὃν ἐφόρει ὁ Ναπολέων κατὰ τὴν ἐν Ἐυλάου μάχην. Τὸν ἐλεφάντινον θρόνον, ὃν ἡ πόλις Λυβέκη ἐδωρήσατο τῷ Γουστάβῳ Βάζα ἠγόρασε Σουηδός τις ἀντὶ 58,000 φιορινίων. Τῷ 1825 εὐρέθη ἐν Παρισίοις ἀνὴρ ὅστις προστήνεγκε 564,000 φράγκων ἵνα ἀποκτήσῃ τὸ ἱμάτιον ὄπερ ἐφόρει ὁ Κάρολος ΙΒ' κατὰ τὴν ἐν Πουλτάβα μάχην. Οἱ δύο κάλαμοι, δι' ὧν συνετάχθη ἡ ἐν Ἀμιανῷ συνθήκη, ἐπωλήθησαν ἀντὶ 500 φράγκων, οἱ δὲ κάλαμοι, δι' ὧν συνυπεγράφη ἡ ἐν Παρισίοις συνθήκη τοῦ 1856, ἐδωρήθησαν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Εὐγενίᾳ. Ἡ φενάκη τοῦ ἐπὶ εὐτραπελείαις περιωνύμου συγγραφέως Στέρνε ἐπωλήθη ἐν Λονδίῳ ἀντὶ 200 γυινεῶν, τοῦ φιλοσόφου Καντίου ἀντὶ 200 φράγκων, ἡ βακτηρία τοῦ Βολταίρου ἀντὶ 500 φρ, ὁ ἐπενδύτης τοῦ Ρουσσῶ ἀντὶ 950 καὶ τὸ ἀργυροῦν ὠρολόγιόν του ἀντὶ 500 φρ.

Γάμοι τῶν Σινῶν

Ἰδιόρρυθμοι ὡς ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ὑπάρχουσιν οἱ Σῖναι καὶ ἐν τοῖς γάμοις. Οἱ Μανδαρίνοι καὶ οἱ εὐποροὶ νυμφεύουσι τοὺς

μὲν υἱοὺς των ἅμα συμπληρώσαντας τὸ ἑβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των, τὰς δὲ θυγατέρας των ἅμα εἰσελθούσας εἰς τὸ τρισκαιδέκατον. Οἱ πτωχότεροι νυμφεύονται ὁπόταν κατορθώσωσι νὰ συλλέξωσι τὰ ἀπαιτούμενα χρήματα εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς νύμφης καὶ εἰς τὰ δαπανήματα τοῦ γάμου. Πολλάκις ὁ πένης πατήρ λαμβάνων ἐκ τοῦ ὄρφανοτροφείου τὸ πρῶτον τυχὸν κοράσιον, παραδίδει αὐτὸ τῇ ἰδίᾳ συζύγῳ ἵνα τὸ ἀναθρέψῃ καὶ τὸ προορίζῃ. ὡς μελλόνυμφον τοῦ υἱοῦ του. Οὕτω καταφαίνεται ἡ φειδῶ καὶ ἡ πρόνοια ἐφ' ἡτυνήθως διαπρέπουσιν οἱ Σῖναι, διότι πρῶτον μὲν ἐξοικονομεῖται τὸ ἀργύριον ἀπὸ οὗ ἔμελλε ν' ἀγορασθῇ ἄλλως ἢ νύμφη, εἶτα δὲ ἀνατρέφεται ἡ κόρη ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ συμμορφοῦται ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων πρὸς τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς οἰκογενείας· τελευταῖον, ἐὰν ἀποδειχθῇ αὕτη δύσκολος, δύστροπος καὶ ἀπειθῆς ἀποπέμπεται παραχρῆμα τῆς οἰκίας ἄνευ τοῦ θορύβου καὶ τῶν σκανδάλων, ἅτινα συμβαίνουσιν ὁσάκις ἔγγαμος ἦδη ἡ γυνὴ ἀποπέμπεται εἰς τὴν πατρῶαν οἰκίαν τῆς.

Ἡ εὐτυχία

Πρὸ πολλῶν αἰώνων οἱ ἄνθρωποι φαντάζονται τὴν εὐτυχίαν ὡς μέγαν λίθον πολυτίμον, ὁ ὁποῖος εἶνε ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ, καὶ ὁ ὁποῖος ζητεῖται πάντοτε ἄνευ ἐλπίδος. Ἄλλ' ὄχι· ἡ εὐτυχία εἶνε μωσαϊκὸν συγκείμενον ἐξ ἀπειρῶν μικρῶν λίθων, οἱ ὁποῖοι καθ' ἑαυτοὺς μὲν μικρὰν ἔχουσι τὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἐνούμενοι ὁμοῦ καλλιτέχνως, ἀποτελοῦσι χάριν σύνολον. Ὅταν κατορθώσῃ τις νὰ ἐκτιμήσῃ τὰς στιγμιαίας ἀπολαύσεις, ἅς ὁ οὐρανὸς ἀποστέλλει εἰς πάντας, ἡ ζωὴ καθίσταται εὐχάριστος. Διὰ τί νὰ ἀτενίζωμεν πάντοτε μακρὰν πρὸς τὸν ὀρίζοντα, ὃν κατοικοῦμεν; κατ' ἐμὲ ἡ αἰτία δι' ἣν δὲν εὐρίσκομεν τὴν εὐτυχίαν εἶνε ἴσως διότι τὴν ζητοῦμεν.

Αἰμιλία Γεραρδίνοῦ.

Τὸ καθήκον

Ἡ ἐκπλήρωσις καθήκοντος καταλείπει πολλάκις εἰς τὴν ψυχὴν αἰσθημά τι παρόμοιον μὲ τὴν τύψιν τοῦ συνειδότος, προερχόμενον ἀπὸ τὸν φόβον μήπως δὲν ἦτο ἀρκετὸν ὅ,τι ἐπράξαμεν.

Μεγαλεῖον καὶ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν γινώσκει εἰς ποίαν τάξιν νὰ καταταχθῇ. Εἶνε ὁρατῶς ἀποπλανημένος, αἰσθάνεται ὁμοῦ ἐν ἑαυτῷ λείψανα κατα-

στάσεως εὐτυχοῦς, ἐξ ἧς ἐξέπεσε καὶ ἦν δὲν δύνάται νὰ ἀνακτήσῃ· ζητεῖ αὐτὴν μετ' ἀνησυχίας, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας εἰς ἀδιόδευτα σκότη.

Τοῦτο εἶνε ἡ πηγὴ τῶν μαχῶν τῶν φιλοσόφων, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν ἐπροσπάθησαν παντὶ σθένει νὰ ἀνυψώσωσι τὸν ἄνθρωπον, ἀνακαλύπτοντες τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ νὰ ταπεινώσωσιν αὐτόν, παρουσιάζοντες τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ· τὸ δὲ παραδοξότερον εἶνε τοῦτο, ὅτι οἱ μὲν μεταχειρίζονται τοὺς λόγους τῶν δὲ ἵνα βεβαιώσωσι τὴν ἐαυτῶν γνώμην· διότι ἡ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου συμπεραίνεται ἐκ τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ, καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ πάλιν ἐκ τῆς ἀθλιότητος αὐτοῦ. Οὕτω οἱ μὲν τοσοῦτον καλῶς ἐσυμπέραναν τὴν ἀθλιότητα, καθ' ὅσον ἔλαβον ὡς ἀπόδειξιν αὐτῆς τὸ μεγαλεῖον· οἱ δὲ ἐσυμπέραναν τὸ μεγαλεῖον μετὰ τοσοῦτον περισσοτέρας ἰσχύος, καθ' ὅσον ἐξήγαγον αὐτὸ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀθλιότητος. Πᾶν ὅ,τι ἠδυνήθησαν νὰ εἴπωσιν ἐκεῖνοι, διὰ νὰ ἀποδείξωσι τὸ μεγαλεῖον, τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς ὄργανον εἰς τοὺς ἄλλους, ὅπως συμπεράνωσι τὴν ἀθλιότητα, διότι κατὰ τοσοῦτον ἀθλιώτερος γίνεται καθ' ὅσον ὑψηλότερα πίπτει· οἱ δὲ ἄλλοι τοῦναντίον ὑψώθησαν οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ δι' ἀτελευτήτου κύκλου, βεβαίῳ ὄντος ὅτι ὅσον περισσύτερον εἶνε φωτισμένοι οἱ ἄνθρωποι, τοσοῦτον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνακαλύπτουσιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀθλιότητα καὶ μεγαλεῖον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ ἄνθρωπος γινώσκει ὅτι εἶνε δυστυχῆς. Λοιπὸν εἶναι δυστυχῆς, διότι τὸ γινώσκει· ἀλλ' εἶνε πολὺ μέγας, διότι γινώσκει ὅτι εἶνε δυστυχῆς. Λοιπὸν ὁποῖα χίμαιρα εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος! ὁποῖον χάος, ὁποῖα ἀντίφασσις! Κριτῆς ὄλων τῶν πραγμάτων, ἔξαναμωραμένος σκώληξ τῆς γῆς, μεσεγγυητῆς τοῦ ἀληθοῦς, σωρὸς ἀβεβαιότητων, δόξα καὶ σκύβαλον τοῦ παντός. Ἐὰν καυχᾶται, ταπεινῶ αὐτόν· ἐὰν ταπεινῶται, ἐπαίρω αὐτόν καὶ ἀντιφάσκω πάντοτε. μέχρις οὗ καταλάβῃ ὅτι εἶνε τέρας ἀκατανόητον.

PASCAL.

Λύκος καὶ Γέρανος.

Εἰς λιτὸν προβάτου γεῦμα ἐνῶ βιάζετο ὁ λύκος,
ὅστοῦν φράττει τὸν λαιμόν του κατὰ πλάτος κατὰ μήκος,
Κ' ἔτρεχε παντοῦ νὰ εὔρη ἱατρὸν νὰ τὸ ἐλκύσῃ,
ὑποσχόμενος μεγάλα πῶς θὰ τὸν φιλοδωρήσῃ·
Πλὴν 'ς τὴν ὄψιν αὐτοῦ μόνον ἔφρευγον κατεσπυρισμένως
κ' ἐκινδύνευεν ὁ λύκος ν' ἀποθάν' ἀποπνιγμένος·

Ὁ δὲ Γέρανος νομίσας εὐκαιρίαν νὰ πλουτήσῃ,
ἀκριβὰ μετὰ τοῦ λύκου ἔσπευσε νὰ συμφωνήσῃ. . . :
Εἰς τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου γενναϊόδωρος ἐκεῖνος
παρεδέχθη τὰς προτάσεις καὶ τοῦ τᾶδε καὶ τοῦ δεῖνος·
Καὶ ὁ γέρανος βυθίσας τὸ στενὸν αὐτοῦ κεφάλι
ἀπὸ τὸν λαμὸν τοῦ λύκου τὸ ὄστον εὐθύς ἐκβάλλει,
Κ' ἐπιχαίρων διὰ τόσῃν Ἰατροῦ ἐπιτυχίαν
τὴν ἀπόδοσιν ἐζήτει τῆς ἀνταμοιβῆς ταχεῖαν.
'Ἄλλ' ὁ Λύκος λοξοβλέπων τὴν Κύρ ἐξοχότητά του,
μὴ σεβόμενος τοὺς ὄρκους καὶ τὰ στίλβοντα πτερά του,
'Ἐξοχότατε, τοῦ λέγει, εἶν' ἀνταμοιβὴ μεγάλη
ὅτι ἀπὸ στόμα Λύκου σῶον ἐκβαλλες κεφάλι. . . :

Λύσις τοῦ 8ου αἰνίγματος

(Ἐν ᾧ ἡ λ. σχέδια γραπτέα σχέδια).

Στόμα.

Αἶνιγμα 9ον

"Ἄψυχον εἶμαι, μάρμαρον κρῦον,
Κινητὸν μνήμα, ζωὴν ἐγκλειῖον·
'Ἄλλ' ἂν καὶ ἄψυχον μὲ νομίζῃς,
"Ἐχω μητέρα, καθὼς γνωρίζεις·
Δὲν ἔχω σάρκα. Ἄν μὲ κτυπήσῃς,
"Ἰδῶρ θὰ ρεύσῃ κ' αἷμα ἐπίσης.
'Ἐκ τάφου ἔχει ἀναπηδήσει.
'Ἐκείνη ἦτις μ' ἔχει γεννήσει.
Καὶ μολαταῦτα δὲν κάμνω βῆμα,
'Ἄλλὰ τοῦ ζῶντος ὑπάρχω μνήμα.
"Ἄν ποτε μ' ἔφαγες μὲ ἠξεύρεις
Καὶ εἶνε εὐκόλον νὰ μὲ εὕρῃς.

Παροράματα

Ἐν σελ. 504 στιχ. 7 ἀντί: 'Ἄλλὰ οὐδὲ ὁ ἥλιος κτλ—τοῦ πρὸς Βορρᾶν πάλιν, γράψον: 'Ἄλλὰ καὶ ὁ ἥλιος κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο φαίνεται ὄχι μόνον ὅτι μένει ὀπίσω τῶν ἄλλων ἀστέρων, ἀλλὰ καὶ ὅτι προχωρεῖ μὲν ἀπὸ τῆς 9ης Δεκεμβρίου πρὸς Βορρᾶν, ἐπιστρέφει δὲ ἀπὸ τῆς 9ης Ἰουνίου πρὸς Νότον, κτλ.

Ἐν τῇ αὐτῇ σελ. στιχ. 27 ἀντί: ἄνωτέρα γρ. δευτέρα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 515).

Τῇ ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἐν Λονδίῳ ἡ ἐκ μέρους τῆς Φιλιπποτολικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἑταιρίας προσφωνήσις, ἦτοι τὴν 13)25 Φεβρουαρίου, ὁ Ἱεράρχης προσκληθεὶς παρὰ τοῦ λόρδου Hope, γαμβροῦ τοῦ μαρκεσίου Salisburg, μετέβη εἰς τὸ ἐξοχικὸν παλάτιον αὐτοῦ, ἐνθα τῷ εἶχε παρασκευασθῆ πολυτελέστατον δεῖπνον. Ἡ ἐκ μέρους τοῦ λόρδου Hope φιλοφρόνησις ὀφείλει νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθόσον δι' αὐτῆς ἀποδεικνύεται ὅτι ὡς πρὸς τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας συμπάθειαν καὶ τὰ δύο μεγάλα κόμματα τῆς Ἀγγλίας συμφωνοῦσι πληρέστατα· διότι ἀφοῦ ὁ ἀρχηγὸς τῶν φιλελευθέρων, ὁ Γλάδστων, ἔσπευσε νὰ ξενίσῃ καὶ πᾶσαν περιποίησιν νὰ παράσχῃ πρὸς τὸν Ἑλληνα Ἱεράρχην, ἐπελήφθη τῆς εὐκαιρίας εἰς τῶν πρώτων ἀρχηγῶν τοῦ ἐναντίου κόμματος νὰ πράξῃ τὸ αὐτό. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ πρὸς τὴν ἑνωτικὴν αἵσθησιν ἀνεπλήρητον ἀκμαῖον καὶ ζωηρὸν ἄμα τῇ ἐμφανίσει ἐνὸς λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἡ πολιτεία, τὰ κόμματα, ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ λαὸς ἀυθόρμητοι ἐπεδαψίλευσαν πολυειδεῖς τιμὰς εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἱεραρχίας καὶ ἐξέφρασαν ζωηρότατά τὰς ἐνωτικὰς αὐτῶν τάσεις. Αἱ προπόσεις αὐτῶν ζωηρὸν καὶ ἀκμαῖον ἀποπνεύουσι τὸ πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Πλάτωνος, Ἀθανασίου καὶ Χρυσοστόμου αἵσθημα, αἱ δὲ προσφωνήσεις ἐξάιρουσι τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, ἣτις ὑπερηφάνως ἀνισταῖ εἰς τὰς ἀλαζόνας τοῦ ποντίφικου διαταγᾶς διέσωσε τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ ἐξυμνοῦσι τὴν γλώσσαν, δι' ἧς ἐπέξετάθη ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἐδημιουργήθησαν ἐθνικαὶ Ἐκκλησίαι.

Κατόπιν ὁ κ. Λυκούργος ἐπεσκέφθη τὴν οἰκίαν τοῦ ἐπιφανοῦς πρωθυπουργοῦ κ. Γλάδστωνος. Ἀτυχῶς ὁ κ. Γλάδστων ὄν ἦτον ἐκεῖ, ἀλλ' ἡ Κυρία αὐτοῦ τὸν ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα, καταβᾶσα, ὅτε ἀπήρχετο, μέχρι τῆς κάτω θύρας μετὰ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων. Ὁ κ. Γλάδστων ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ μαθὼν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπιστήμου ξένου, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐκφράζων

τὴν μεγάλην του λύπην ἐπὶ τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ ἐν ὧρα καθ' ἣν ὁ Ἑλλήν Ἱεράρχης μετέβη εἰς ἐπίσκεψίν του. Ἡ ἐπιτολὴ τοῦ κ. Γλάδστωνος εἶνε σικουδικιστάτη δι' ὅσα γράφει περὶ τῆς προσεγγίσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν καὶ περιποιητικωτάτη πρὸς τὸν κ. Λυκοῦργον. Τὴν εἰς Ἀγγλίαν μετάβασιν τοῦ Ἑλλήνου Ποιμενάρχου ὁ κ. Γλάδστων θεωρεῖ ὡς πρόξενον πλείστου καλοῦ εἰς ἀμφοτέρους τὰς ἐκκλησίας.

Μετὰ ταῦτα ἔδωκε δεῖπνον μεγαλοπρεπέστατον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑλλήνου Ποιμενάρχου ὁ περιφημὸς μεταξὺ τῶν Ἀγγλων Ἱεραρχῶν, ὁ Ἐπίσκοπος Οὐίλντερ. Εἰς τὸ δεῖπνον αὐτὸ προσεκληθήσαν ἄλλα τε πολλὰ καὶ ἐπίσημα πρόσωπα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔβλεπέ τις τὸν περινούστατον πρωθυπουργὸν Γλάδστωνα καὶ τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν Κλαρενδῶνα καὶ αὐτὸν τὸν Ἀρχικαγκελάριον, τουτέστι τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς τῶν λόρδων. Οἱ δύο τελευταῖοι, ὡς φαίνεται, εὐηρεστήθησαν λίαν ἐκ τῆς γνωριμίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐπιδειξάντες κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου φιλοφροσύνην ἀξιοθαύμαστον. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἡμερῶν ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Λουκᾶ Ζίφου, παρὰ τῷ ὁποίῳ κατέλειεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος.

Τῇ 6)18 Μαρτίου ὁ Ἱεράρχης Λυκοῦργος ἔλαθε πρόσκλησιν παρὰ τοῦ κορυφαίου τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κανταβουρίας, ἵνα ἐπισκεφθῇ αὐτόν. Ὁ κ. Λυκοῦργος ἔσπευσε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸ ὑψίστον τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ πρόσωπον, ὃ περ ἤδη ἀσθενοῦν οἰκουρεῖ, ὅτε ὁ Ἑλλήν Ἱεράρχης εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὁ Ἀγγλὸς Ἱεράρχης ἔστατο φέρων τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν καὶ ὑπεδέχθη αὐτόν φιλοφρονέστατα. Μετὰ τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἐν πολυτίμῳ αὐτοῦ ναῖσκον, ἐνθα ἐψάλη δοξολογία. Ἀκολουθῶς ὠδήγησε τὸν ξένον αὐτοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ τῷ προσέφερεν ὡς δῶρον τὴν εἰκόνα του καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφήν ἐν Ἀγγλικανῇ μεταφράσει. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἐξόχων ἀδερῶν συνδιάλεξις ὑπῆρξε σπουδαία καὶ περὶ μέγιστα περιεστράφη. Τὸ ὄνομα τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐξακεῖ ἀπερίγραπτον γοητεῖαν ἐπὶ τοῦ Κανταβουρίας καὶ ἐπισπάται τὸν βιβλὸν αὐτοῦ σεβασμὸν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβουρίας ἐξέφρατε τὴν μεγίστην τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπιθυμίαν

τοῦ νὰ καταβληθῶσιν ἑκατέρωθεν προσπάθειαι ὅπως ἐπέλθῃ, ἂν οὐχὶ ἔνωσις ἐντελής, τοῦλάχιστον μία προσέγγισις τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Πρὸς τὰς εὐχὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ Ἀγγλοῦ Ἱεραρχοῦ ὁ ἡμέτερος Λυκοῦργος ἀπήντησε τὰ εἰκότα, ἀλλ' ἀπέφυγε νὰ εἰσέλθῃ εἰς εὐρύτεραν ἀνάπτυξιν τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου, διότι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβουρίας ὑπὸ τῆς αὐτῆς εἴχε καταληφθῆ συγκινήσεως, ὥστε ὁ ἱατρὸς παρευρισκόμενος καθ' ἅπασαν τὴν συνδι-λεξιν τῷ εἶπε ν' ἀποσυρθῇ ἵνα μὴ συμβῆ τι ἐκ τῆς συγκινήσεως. Εἰς τὴν ἐπιτολὴν τοῦ ἱατροῦ ὑπακούσας ἀμέσως ἐτηκώθη, ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου, ἐξέφρασε τὴν ἄμετρον αὐτοῦ εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῇ γνωριμίᾳ, ἔδωκε παραγγελίας τινὰς διὰ τὸν Πατριάρχην ἡμῶν καὶ ὑπεχώρησεν εἰς τὴν κλίνην λίαν συγκεκλινημένος. Ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ, γυνὴ περικαλλῆς καὶ ἀνατροφῆς ὑψηλῆς, ὠδήγησε τὸν κ. Λυκοῦργον εἰς τὸ ἐστιχτόριον. Ἐνθα ἦτο δαψιλὲς πρόγευμα ἡτοιμασμένον καὶ ἱκανοὶ καὶ ἐπίσημοι ὁμοτράπεζοι ἐκάθηντο.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐν Λονδίῳ ἔγινεν εἰς αὐτόν νέα προσφώνησις μεγαλοπρεπῆς ἐκ μέρους τοῦ κεντρικοῦ κλάδου τῆς πρὸς ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν εταιρίας ἐν τινὶ μεγάλῃ αἰθούσῃ. Ὑπὲρ τὰ 200 πρόσωπα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων περιωπῆς ὑψηλῆς παρευρίσκοντο ἐκεῖ. Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος Ποιμενάρχης εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, πάντες οἱ ἐκεῖ παρευρισκόμενοι ἐκλίβαν γόνυ καὶ κεφαλὴν. Θρόνος μεγαλοπρεπῆς ὑψώθη ἐνθα ἔμελλε νὰ σταθῇ ὁ κ. Λυκοῦργος· ὅτε δὲ ἀνέβη τὸν θρόνον ἐν μέσῳ ἡσυχίας καὶ τάξεως. ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἀπήγγειλε τὴν προσφώνησιν, εἰς ἣν ἀνταπήντησε τὰ εἰκότα. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀντιφωνήσεως ὁ Ἑλλήν Ἱεράρχης ἔδωκε τὴν εὐλογίαν εἰς τοὺς παρεστῶτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων παρευρίσκοντο πολλοὶ λόρδοι καὶ ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα· οὗτοι δι' ἔσπευσαν νὰ κλίβωσι καὶ πάλιν γόνυ καὶ κεφαλὴν. Εἶτα ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐρχόμενοι, μηδὲ τῶν κυριῶν ἐξαιρουμένων, ἠσπάζοντο τὴν δεξιάν αὐτοῦ καὶ ἀπήρχοντο εἰς τὰ ἴδια.

Τῇ 9)21 πρὸς τὸ ἐσπέρας, εἰς τῶν ἐν Λονδίῳ βαθυπλοῦτων ὁμογενῶν, οὗτινος τὸ ὄνομα ἐνδόξως συνδέεται μετὰ τῆς ὄλης Ἑλλάδος, ὁ κύριος Μεταξᾶς, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ἀοιδίμου Ἀνδρέου Με-

ταξᾶ, πρὸ ἐτῶν ἤδη τριάκοντα ἐν Ἀγγλίᾳ διαμένων καὶ μετ' Ἀγγλίδος γάμφω συνηνωμένος, ἔδωκε πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Λυκούργου πολυτελέστατον δεῖπνον καὶ μεγαλοπρεπέστατον εἰς ἐν τῶν μεγαλειτέρων καὶ λαμπροτέρων τοῦ Λονδίνου ξενοδοχείων. Εἰς τὸ δεῖπνον τοῦτο προσεκλήθησαν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πρόσωπα, πάντες οἱ ἐν Λονδίῳ Ἕλληνας μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν, πολλοὶ Ἄγγλοι ὀνομαστοί, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ λόρδος Δέρβης ἢ Στάνλεϋ, πρῶτην ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ Δεᾶκ Στάνλεϋ, ὅστις ἐξεφώνησε τὸν περίφημον ἐκεῖνον λόγον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ πλείστοι ἄλλοι ἐπίσημοι: λόρδοι, στρατηγοί, δικασταὶ κλπ. Ἡ δαπάνη τοῦ δεῖπνου ἀνέβη εἰς πεντακοσίας λίρας Ἀγγλικάς.

Πόσοι ἄρᾳ γε ἀκούσαντες τοῦτο δὲν θὰ εἴπωσι τὸ τοῦ Ἰούδα « πρὸς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη ; » Καὶ ὅμως ἠξεύρετε τί ὁ ξενίζων ἀπεκρίθη εἰς τὸν κ. Λυκούργον, ὅτε τῷ ἕκαμην τὴν παρστήρησιν πρὸς τί νὰ κάμῃ τόσῃ δαπάνῃ; « Τριάκοντα ἔτη περίπου μένω ἐν Ἀγγλίᾳ προσέθηκε σφόδρα συγκεκινημένος, καὶ ὅμως οὐδέποτε εἶδον τὸ ἔθνος μου νὰ τιμηθῇ τόσον ὅσον ἤδη ἐνεκα τῆς παρουσίας ὑμῶν, πανιερώτατε—τριάκοντα ἤδη ἐνιαυτοὶ παρῆλθον ἀφ' οὔτου κατοικῶ ἐν Λονδίῳ καὶ οὐδέποτε εἶδον τοὺς Ἕλληνας σύμπαντας ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἠνωμένους καὶ ἀδελφικῶς συνδεδεμένους, ὅσον τώρα εἰς τὴν παρουσίαν σου· οὐδέποτε εἶδον τὸν γενικὸν τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ὀρθοδοξίας. Ἡ ὑμετέρα ἐμφάνισις ἐγαλθάνισε τὰ Ἀγγλικὰ πνεύματα καὶ ἤδη μετὰ ὑπερηφάνιας ἀναγινώσκω τὰ ἐγκώμια τοῦ Ἀγγλικοῦ τύπου ὑπὲρ τε τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ὀρθοδοξίας, ἣτις πολλοὺς διὰ τὴν ἀλήθειαν ὑποστᾶσα κινδύνους καὶ ἀγῶνας, διέμεινεν ἀναλλοίωτος ἕκ τε τῆς ἐπηρείας τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων. Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν νὰ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον ἐτίμησεν ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον τοῦτον ; δὲν ἔπρεπε νὰ δαπανήσω μικρόν τι ποσὸν ὑπὲρ τοῦ προσώπου ἐκεῖνου, ὅπερ συνήνωσε τὸν ἑλληνισμὸν καὶ ἐξῆρε τὸ φρόνημα αὐτοῦ ; Ἐγὼ πολλοὺς ἐκ τῶν ἐνταῦθα παρακαθημένων Ἑλλήνων οὐδόλως ἐγνώριζον προλαβόντως καὶ ἤδη ἐκ τῆς παρουσίας ὑμῶν θεωρῶ ἐνταῦθα τοσοῦτους ἀδελφούς. Ὑπάρχουσι στιγμᾶί εἰς τὸν βίον τῶν ἐτόμων, καθ' ἃς ἡ

καρδίᾳ πλήρης ἐνθουσιασμοῦ καὶ συγκινήσεως εἶνε πρόθυμος νὰ θυσίασῃ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς· καὶ δι' ἐμὲ μία τῶν στιγμῶν τούτων εἶνε ἡ περίστασις τῆς ἐνταῦθα παρουσίας ὑμῶν, ἣτις ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ τιμηθῇ τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ὀρθοδοξία καὶ νὰ συνενώσῃ ἀδελφικῶς τὸν ἐνταῦθα ἑλληνισμὸν. »

Οὕτως ἐξεφράσθη ἐν τέκνον τοῦ ἑλληνισμοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν ἀγάπη πληροῖ τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Τῇ 18)30 Μαρτίου ἡ Α. Σ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Λυκούργος ἐγκατέλιπε τὴν μεγάλην πόλιν τοῦ Λονδίνου· τὴν ὑστάτην τῆς ἐν αὐτῇ διαμονῆς του ἡμέραν διῆλθεν ἐφ' ἀμάξης διαφόρους τῶν Ἀγγλων καὶ ὁμογενῶν οἰκίας, παραδίδων κατὰ τὸ εἰωθὸς τὸ ἐπισκεπτήριον τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, χωρὶς νὰ ἐξέρχεται τῆς ἀμάξης. Ὅτε διῆλθε κάτωθεν τῆς οἰκίας τοῦ πρωθυπουργοῦ Γλάδστωνος, συνεκροστεῖτο ἐν αὐτῇ συμβούλιον ὑπουργικὸν περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν Ἰρλανδικοῦ ζητήματος. Εὐθύς ἅμα ὁ κ. Γλάδστων ἔλαβε τὸ ἐπισκεπτήριον τοῦ κ. Λυκούργου, ἐγείρεται καὶ ἀσκεπῆς κατέρχεται μέχρι τῆς ἀμάξης. Ὁ Λυκούργος εἰς τὴν θέαν τοῦ πρωθυπουργοῦ ἐξέρχεται τῆς ἀμάξης συγκεκινημένος.

— Ἐσοχώτατε, εἶπε πρὸς αὐτὸν, τοῦτο ἦτο παρὰ πολὺ.

— Ἀναχωρεῖς, ἀκριβέ μου Ἀρχιεπίσκοπε, ἀπήντησεν ἀμέσως ὁ κ. Γλάδστων· ἐπεύχομαί σοι καλὸν κατευόδιον καὶ κέποιθα ὅτι δὲν θέλεις λησμονήσει τὴν Ἀγγλίαν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου τῷ ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του, ἐπιλέγων ὅτι ἡ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἀγάπη θέλει μείναι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ζωηρὰ καὶ ἀνεξίτηλος διὰ παντὸς τοῦ θίου αὐτοῦ. Τότε ὁ κ. Γλάδστων λαβὼν τὴν δεξιάν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου ἠσπάσθη αὐτὴν οὗτος ὁ ἐπέθηκε φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ περιπύστου πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἀμέσως ἔλαβε τὴν κλίμακα τοῦ μεγάρου καὶ ἀπαιχαιρέτα, ἐπισείων τὴν κεφαλὴν, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἀναχωροῦντα ἐφ' ἀμάξης.

(ἀκολουθεῖ).

Χελιδών.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο ὑπάγεται ἐπίσης εἰς τὴν τάξιν τῶν Στρουθιδῶν (ἴδε σελ. 383) καὶ ἀριθμοῦνται 37 εἶδη αὐτοῦ, τῶν ὁποίων ὁμοως κυριώτερα εἶνε τέσσαρα : αἱ χελιδόνες τῆς ἐστίας, αἱ χελιδόνες τῶν παραθύρων, αἱ ὁποῖαι λέγονται καὶ ὄρεπανίδες (τὰ πετροχελιδόνα), αἱ βραχυσκελεῖς, καὶ αἱ ποτάμια χελιδόνες.

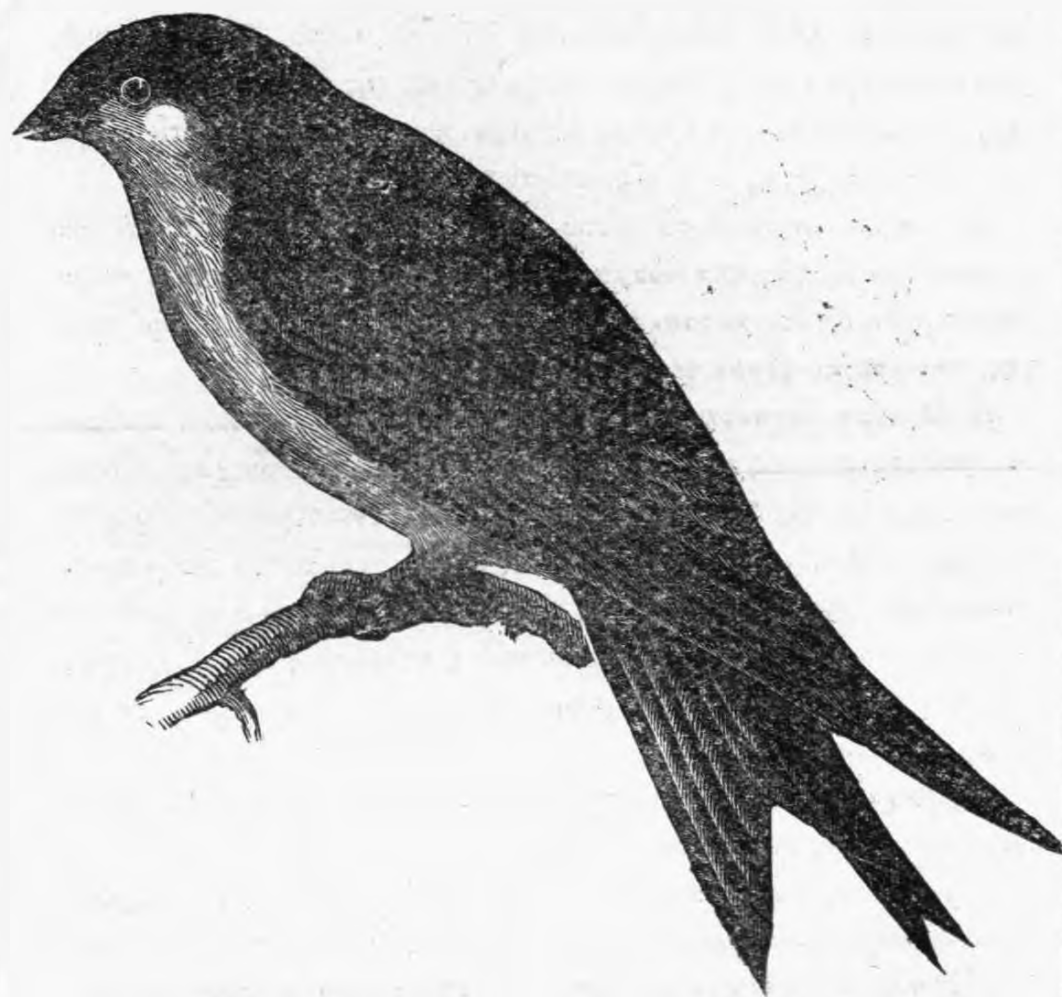
Αἱ πρῶται ὠιομάσθησαν οὕτω, διότι ἀγαπῶσι νὰ κτίζωσι τὰς φωλεάς των εἰς τὰς κηποδόχους. Ἔχουσι τὸν λαιμὸν καστανόχρουν· παρετηρήθη δὲ ὅτι κατασκευάζουσι τὴν φωλεάν των ὑπὲρ ἄνω ἐκείνης, τὴν ὁποίαν εἶχαν τὸ παρελθὸν ἔτος.

Αἱ δευτέραι λέγονται χελιδόνες τῶν παραθύρων, διότι κτίζουσι τὰς φωλεάς των εἰς τὰς γωνίας αὐτῶν ἢ ὑπὸ τὰς ἐξοχὰς τῶν οἰκιῶν (διὰ τῆς λέξεως « ἐξοχαί » ἐνὸς οἴκου ἐννοοῦμεν τὸ μέρος τῆς στέγης, τὸ ὁποῖον ἐξέρχεται τοῦ τοίχου). Αὗται ἔχουσι τὸν λαιμὸν καὶ τὴν κοιλίαν λευκά, τὴν κεφαλὴν, τὴν ράχιν, τὰς πτέρυγας καὶ τὴν οὐρὰν στιλβωτὰ καὶ μαῦρα, τοὺς δὲ πόδας πτερωτοὺς μέχρις ὀνύχων, καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὴν αὐτὴν φωλεάν, τὴν ὁποίαν εἶχαν ἀφήσει τὸ φθινόπωρον.

Αἱ βραχυσκελεῖς ἔχουσι βραχέα (κοντὰ) τὰ σκέλη, καὶ ἐμφωλεύουσιν εἰς τρύπας τοίχων καὶ βράχων.

Αἱ χελιδόνες κάμνουσι ταξίδια ἐκτεταμένα καὶ μ' ὅλα ταῦτα διὰ τινος περιέργου ἐστιγμάτος ἡξεύρου· κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ νὰ εὕρωσι τοὺς τόπους, ὅπου εἶχαν φωλεύσει, καὶ ἐπανέρχονται πάντοτε εἰς ἐκεῖνους. Ἐβεβαιώθησαν περὶ τούτου, θέσαντες εἰς τὸ σκέλος πολλῶν χελιδόνων μικρὰς μεταξίνους κλωστὰς εἰς ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητός των. Παρχειμάζουσι δὲ τινες τούτων σωρηδὸν εἰς τὰς πεδιάδας, ἀποναρκοῦμεναι εἰς τὰ κοιλώματα τῶν δένδρων, εἰς τοὺς παλαιοὺς τοίχους ἢ καὶ ἐντὸς τοῦ νεροῦ.

Κατασκευάζουσι τὴν πρώτην φωλεάν των πλησίον ἐκείνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγεννήθησαν. Περίφημός τις φυσιολόγος Ἴταλὸς τοῦ τελευταίου αἰῶνος, ὁ Σπαλαντζάνης, παρετήρησεν ἐπὶ δεκαοκταετία, κατὰ συνέθειαν τὰ αὐτὰ ζεύγη ἐπανερχόμενα εἰς τὰς ἀρχαίας φωλεάς των καὶ χωρὶς σχεδὸν νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς ἐπισκευὴν αὐτῶν.

Αἱ χελιδόνες διευθύνονται μὲ τρόπον περιέργου εἰς τὸν τόπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔφυγε μεγάλης ν' ἀπομακρυνθῶσιν· ἀναβάνουσι δηλ. κατ' ἀρχὰς ὑψηλότατα, ὡς διὰ νὰ ἐρευνηθῶσι δῆθεν τὸν τόπον, καὶ μετὰ ταῦτα διευθύνονται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ὁ Σπαλαντζάνης ἐπανελάβε μετ' ἐπιτυχίας τὸ πείραμα τοῦτο πολλάκις καὶ εἶδεν ἓν ζεύγος ποταμίων χελιδόνων, τὰς ὁποίας εἶχε μεταφέρει εἰς τὸ Μιλάνον, νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς διάστημα δεκατριῶν λεπτῶν πλησίον τῶν νεογενῶν του, ἰγκαταλειφθέντων ἐν Παβία. Λέγεται ὅτι ἡ

ταχύτης των είναι 70—80 μίλια τὴν ὥραν. Αὐταὶ ποτὲ δὲν κουράζονται, ἀλλὰ πετοῦν περίξ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκονται τὰ ἔντομα μὲ τὰ ὁποῖα τρέφονται.

Ἐν ταῖς πόλεσι βλέπει τις πλείστας φωλεὰς ὄρεπανίδων. Αἱ φωλεαὶ αὗται εἶνε κτισμέναι ἀπὸ μικρὰ τεμάχια πηλοῦ, τὰ ὁποῖα ἡ ὄρεπανὶς προσκολλᾷ μετὰ μεγάλης τέχνης ἀκριβῶς ὅπως κτίζομεν οἶκον ἀπὸ πλίνθους· ἔχουσι μίαν στέγην καὶ μίαν μικρὰν τρύπαν, ἣτις χρησιμεύει ὡς θύρα, καὶ εἶνε ἐστρωμέναι μὲ χόρτα, μὲ πτερὰ καὶ μὲ μαλακὰς τρίχας μλλίου.

Αναφέρεται ἀστεία τις ἱστορία περὶ δύο ὄρεπανίδων, ἡ ἐξῆς. Ἄνοιξιν εἶνα ἐπιστρέψασαι αἱ δύο αὗται ὄρεπανίδες εἰ τὴν παλαιὰν φωλεάν των, εὔρον αὐτὴν κατεχομένην ὑπὸ ἐνὸς σπουργίτιου (σπουργίτου). Ἠρχίσαν λοιπὸν νὰ τὸν διώκωσιν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐτσυμποῦσεν αὐτάς καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἀφήσῃ τὴν φωλεάν. Αἱ ὄρεπανίδες προσεκάλεσαν ἀπὸ τὰς συντρόφους των εἰς βοήθειάν των, ἀλλ' ἂν καὶ ἐπροσπάθησαν πολὺ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κάμωσι τὸν σπουργίτην νὰ παραμερίσῃ. Ἐπὶ τέλος ἐφυγαν καὶ ὁ σπουργίτης ἐνόμισεν ὅτι τὸν ἄφησαν νὰ χαρῆ τὴν φωλεάν ἡσύχως. Ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐπανῆλθον περὶ τὰς ἑκατὸν ὄρεπανίδας, αἱ ὁποῖαι ὄλαι ἐκράτουν ἐκάστη ἀνὰ ἓν τεμάχιον πηλοῦ εἰς τὸ ράμφος των. Ἀμέσως ἤρχισαν τὴν ἐργασίαν καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐτοίχισαν τὴν θύραν τῆς φωλεᾶς μὲ τὸν πηλὸν οὕτως, ὥστε ὁ πτωχὸς σπουργίτης μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ, ἀπέθανε βεβαίως ἀπὸ ἔλλειψιν τροφῆς καὶ ἀέρος.

Ἡ χελιδὼν ἐπινάθει δις τοῦ ἔτους 4—7 ἀπὸ κάθε φορᾶν· καὶ ἀγαπᾷ νὰ συζῆ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Αἱ ἀρσενικαὶ κελαδοῦν μὲ λεπτόν τινα καὶ τερπνὸν συριγγλόν· εἶνε δὲ πτηνὰ καθαρῶτατα καὶ δὲν ὑποφέρουσιν οὔτε τὴν ἐλαχίστην ἀκαθαρσίαν εἰς τὴν φωλεάν των.

Ὁ Πυθαγόρας.

(Συνέχεια. Ἴδε σελ. 552)

Ἀπὸ τῶν ὀμιλιῶν τούτων ἐν βραχεῖ διεδόθη ἡ φήμη τοῦ Πυθαγόρου εἰς ὅλην τὴν πόλιν καὶ τὰ περίξ αὐτῆς, ὥστε ὅτε μετ' ὀλίγον καθιδρύθη ἡ σχολὴ αὐτοῦ, συνέρρεον πολλοὶ πολλαχόθεν ἐκ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων ὄχι μόνον νέοι φιλομαθεῖς καταταττόμενοι μαθηταί, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑσπέρας ἐφοίτων εἰς ἀκρόασιν αὐτοῦ καὶ ἄν-

δρες ἡλικιωμένοι καὶ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι πολλοὶ ἐγγῶροι τε καὶ ξένοι, ἐν οἷς καὶ ἡγεμόνες καὶ ἄρχοντες καὶ ἀπὸ πόλεων μὴ Ἑλληνικῶν. Τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν τοῦ ἦσαν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δύο εἰδῶν· οἱ μὲν ἦσαν οἱ καθ' αὐτὸ μαθηταί, ὀνομαζόμενοι μαθηματικοὶ καὶ φυσικοί, οἱ δὲ ἦσαν ἀκροαταὶ ἀπλῶς, οἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, οἵτινες ἐδιδάσκοντο ἠθικὴν καὶ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς καὶ τῆς μετὰ θάνατον ἀμοιβῆς κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ τῆς μετεμψυχώσεως σύστημα.

Ἡ σχολὴ τοῦ ὠκοδομήθη ἐν ἐκτεταμένῳ οἰκοπέδῳ, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐχαρίσθη ἐπὶ τούτῳ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Συβαριτῶν. Τὸ σχέδιον τῆς οἰκοδομῆς ἦτο ἀπλούστατον ὡς ἐξῆς· ἐν τῷ κέντρῳ ὑπῆρχεν αἴθουσα ἐκτεταμένη καὶ εὐρύχωρος διὰ τὰς ἀκροάσεις, περίξ δὲ αὐτῆς ἦσαν ὠκοδομημένα ἱκανὰ ὄωμάτια καὶ ἐστιατόρια· συνεκατόφκει δὲ καὶ συνέζη ὁ Πυθαγόρας μετὰ τῶν μαθητῶν του. Τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν ὑπῆρχε κοινὸν ταμεῖον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν προσερχομένων μοθητῶν κατέβαλλεν ὅ,τι ἐδύνατο· τὴν διαχείρησιν δὲ τῶν χρημάτων εἶχεν εἰς τῶν μαθητῶν, ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐκλεγόμενος· αὐτὸς δ' ἐπετήρει μόνον. Τὰ πάντα ἔτεινον ν' ἀδελφοποιήσουν τοὺς μαθητάς. Ἡ διδασκαλία του δὲ σκοπὸν εἶχεν ἐν ἀρμονίᾳ νὰ μορφώσῃ καὶ νοῦν καὶ καρδίαν καὶ βούλησιν, ὅπερ τῇ ἀληθείᾳ πρέπει νὰ ἦνε πάσης ὀρθῆς παιδείσεως καὶ μορφώσεως ὁ κανὼν, ἰσχύων ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν παντὶ αἰῶνι· διότι ὁ ἄνθρωπος εἶνε καὶ λογικὸν καὶ αἰσθητικὸν καὶ ἠθικὸν ὄν καὶ πρέπει νὰ ὀδηγηθῆ εἰς τὸ ἀληθές, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, τὰ ὁποῖα ὁμοῦ εἶνε τρεῖς ὑποστάσεις τῆς μιᾶς θεότητος. Πῶς δὲ ἐφρόντιζεν ἀρμονικῶς νὰ μορφώσῃ τοὺς μαθητάς του, κατόπιν θὰ ἴδωμεν. Δὲν ἐδέχετο ὅμως εἰς τὴν χορείαν τῶν μαθητῶν τὸν τυχόντα· οὐδ' εἰς πάντα ἐδίδασκε τὴν ἐπιστήμην· πολὺ ὀρθά· διότι κατὰ τὸ ρητὸν ἐκεῖνο πολλοὶ μὲν νὰ ρθηκοφόροι, παῦροι δὲ Βάκχοι οὐ πᾶς ἄξιος τῆς ἐπιστήμης. Διὸ πρὶν νὰ παραδεχθῆ τινα νέον ἐξέταζε τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ ἐπιμελῶς· ἐπαρατήρει δὲ τοὺς τρόπους καὶ τὴν διαγωγὴν ἐκάστου προσερχομένου, ὅπως εἰκάσῃ ἐντεῦθεν περὶ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων· ἐζήτει ἔπειτα πληροφορίαν πῶς ἐφέροντο πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς συγγενεῖς των, ἂν γελῶσι πλέον τοῦ συνήθους, ἂν εἶνε φλύαροι ἢ σιγηλοί, θυμῶδεις ἢ φιλό-

δοξοί, ὁποῖους φίλους ἔχουν καὶ πῶς διάγουν μετ' αὐτῶν, πῶς κατατρέβουν τὸν κειρὸν τῶν καὶ μὲ τί μάλιστα εὐχαριστοῦνται ἢ δυσχεροῦνται· τελευταῖον ἐπληροφροεῖτο περὶ τοῦ μνημονικοῦ τῶν καὶ τῆς προσοχῆς καὶ ἂν μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας προστήρχοντο εἰς τὰ μαθήματα.

Μετὰ τὰς τοιαύτας ἐρεύνας καὶ πληροφροίας ἐγένετο ὁ νέος δεκτός, ἂν εἶχε τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα· καὶ ὁμοῦς ἔπρεπεν ἀκόμη πέντε ὁλόκληρα ἔτη νὰ δοκιμασθῆ ἔντος τῆς Σχολῆς· συνήθως ἀπὸ τοῦ 12—17 ἔτους τῆς ἡλικίας. Ἦσκειτο δὲ μάλιστα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς τὴν πειθαρχίαν, τὴν αἰδημοσύνην, τὴν εὐκοσμίαν καὶ τὴν εὐταξίαν· εἰ δὲ τις τῶν ὑπὸ δοκιμασίαν τούτων μαθητῶν δὲν εὐδοκίμει ἢ δὲν ἀντεῖχεν εἰς τὴν αὐστηρότητα τῆς παιδαγωγίας, ἀπεπέμπετο τῆς Σχολῆς· τῷ ἀπεδίδοντο δὲ ὅσα εἶχε καταβάλλει χρήματα μετὰ τῶν τόκων, καὶ ἀνεγείρετο ἐπ' αὐτῷ ἐν τῇ Σχολῇ κενοτάριον, ἐφ' ᾧ ἐστήνετο ἐπιτύμβιος λίθος.

Κατὰ τὰ πρῶτα τρία ἔτη τῆς μαθητείας ἐχρεώστουν οἱ μαθηταὶ νὰ συνειθίζωσιν εἰς τὴν σιωπὴν, δοκιμαζόμενοι ἐνταύτῳ, ἂν εἶνε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ τῶν, ἂν ἔχουν καλὸν μνημονικόν, ἂν εἶνε φιλομαθεῖς.

Δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐρωτῶσιν οὐδ' ἂν εἶχον ἀπορίας, ἀλλ' ἐν σιωπῇ ἀκροαζόμενοι νὰ προσέχωσιν. Μετὰ τοῦ διδασκάλου διόλου δὲν συνανεστρέφοντο, οὐδ' ἔθλεπον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐν κειρῷ τῆς παραδόσεως· διότι ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τῶν ὁμιλίων αὐτῶν διὰ παραπετάσματος. Οἱ τοιοῦτοι μαθηταὶ ἐλέγοντο ἐξωτερικοί. Οἱ ἐξωτερικοὶ οὗτοι εὐδοκίμως περατώσαντες τὴν σειράν τῆς πενταετίας, ἐγένοντο δεκτοὶ μετ' ἀπίρου ἀγαλλιότητος εἰς τὴν χορείαν τῶν λεγομένων ἐσωτερικῶν μαθητῶν. Οὗτοι ἤρχιζον ἤδη τὴν κυρίως ἐπιστημονικὴν σπουδὴν. Καὶ πρῶτον ἐδίδοντο εἰς αὐτοὺς ἐρωτήματα πρὸς σκέψιν καὶ ἰδίαν ἐργασίαν καὶ ἐρευναν. Τοιαῦτα χάριν παραδείγματος. Τί εἶνε νῆσο; τῶν μακάρων; (ἡλιος καὶ σελήνη). Τί τὸ σοφώτατον; (μέτρον καὶ ἀριθμός). Τί τὸ κάλλιστον; (ἁρμονία). Τί τὸ ἰσχυρότατον; (ὁ νοῦς), κτλ.

Ἦσκοντο δὲ περὶ τὰ θρησκευτικὰ ἐπιμελῶς. Ἀνυπόδητος ἔπρεπεν ὁ μαθητῆς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἱερόν καὶ νὰ θυσιάσῃ· ἕκαιον δὲ λιβανωτὸν πρῶτῷ, μεσημβρίας καὶ ἐσπέρας. Τὰ ἐνδύματα ὄλων καὶ μαθητῶν καὶ διδασκάλων ἦσαν λευκὰ καὶ καθαρὰ ἐκ λινοῦ.

Αἱ θεωρίαι τοῦ Πυθαγόρου αἱ παιδαγωγικαὶ ἦσαν αὗται. Ἡ ἁρμονία τῆς ψυχῆς ἦτο κατ' αὐτὸν ἡ ἀρετὴ, ἡ δὲ τοῦ σώματος ἁρμονία ἡ υἰεία. Εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ σώματος ἀνέφερεν ὄλων τῶν σωματικῶν δυνάμεων τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν γυμναστικὴν ἐν γένει, ἣτις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον κύριον καὶ ἄρχοντα τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ σώματος· ἡ δὲ νόσος, ἔλεγεν, εἶνε τῆς ἁρμονίας τοῦ σώματος διατάραξις, ἣν πρέπει ν' ἀποφύγη τις διὰ καταλήλου καὶ ὀρθῆς διαίτης. Προσεῖχε δὲ ἐπιμελῶς εἰς τὴν κατὰ φύσιν διαίταν. Διὸ καθεκαστὴν διέταττε λουτρὰ πηγαῖα καὶ θαλάσσια. Ἀπηγόρευεν ἀπὸ τῶν ἐσωτερικῶν τὸ κρέας καὶ τὸν οἶνον· ἀπὸ δὲ τῶν ἐξωτερικῶν καθ' ἡμέρας τινὰς μόνον τοῦ ἑαυτοῦ, οἷτινες καὶ ἤσθιον συνήθως κρέας τοῦ θύματος ὡς καθαρὸν· ἀπηγορεύοντο ὁμοῦς εἰς πάντας ὀστρακοδέσματα, ἰχθυῖές τινες, καὶ τινα ὄσπρια.

Τῶν πρὸς ἀρετὴν καὶ υἰείαν μαθημάτων κυριωτάτην ἐθεώρει τὴν μουσικὴν. Ἡ μουσικὴ, ἔλεγεν, ἐνόει τὴν ἁρμονίαν τοῦ σύμπαντος καὶ ἐκφράζει αὐτὴν· καὶ ἐκφράζουσα αὐτὴν ἐντυπώνει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ἐντυπώνουσα παράγει ἐν τῷ θίῳ τὴν ἑαυτῆς ἀντήχτησιν, ὁηλονότι ἁρμονικὰς τὰς πράξεις καὶ ἐναρέτους. Νομίζων δὲ αὐτὴν κυριώτατον τῆς ἀνατροφῆς μέσον, μετεχειρίζετο καὶ πρὸς περιστολὴν τῶν παθῶν καὶ ἐξάψεων καὶ πρὸς καθαρὸν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς αἰσθήσεως ἐξευγένισιν. Ἐπίστευεν ὅτι διὰ καταλήλου μελωδίας καὶ ἁρμονίας οἰονδήποτε αἴσθημα καὶ οἰονδήποτε τοῦ πνεύματος διαθέσιν καὶ ποιότητα, οἶον ταπεινότητα, δειλίαν, πικρίαν, μῖτος, καὶ τὰ τοιαῦτα, δύναται τις εἰς τὸ ἀντίθετον νὰ μετατρέψῃ· ἀλλὰ καὶ τοῦ σώματος τὰς ἀσθενείας ὡς τὰς τοῦ πνεύματος ἐφρόνει ὅτι ἐδύνατό τις διὰ τῆς μουσικῆς νὰ θεραπεύσῃ· ὁμοῦς δὲ οἰασδήποτε μουσικῆς. Ὅθεν ἦσαν ὠρισμένα ἐν τῇ Σχολῇ αὐτοῦ ἄσματα ἁρμόδια πρὸς τὰ διάφορα τῆς καρδίας πάθη καὶ καταστάσεις, τὴν θλίψιν, τὴν τύψιν τοῦ συνειδότος, τὸν θυμὸν, τὰς ὀρμὰς καὶ ἐπιθυμίας καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρὸ τοῦ ὕπνου δὲ ἐσπέρας ἐκαθαρίζοντο οἱ μαθηταὶ δι' ἄσματων προσφῶρων ἀπὸ τῆς ἡμέρας τὰ πάθη· πρωίας δὲ ἤδον ὠσάκτως ὠδὰς καὶ ὕμνους. Τῶν μουσικῶν ὀργάνων ἐμεταχειρίζοντο τὴν λύραν μόνον καὶ τὴν κιθάραν· ὁ δὲ αὐλὸς ὡς παθητικὸς ἀπηγορεύετο,

Τῆς ἐπιστημονικῆς σπουδῆς βίσιν ἀπετέλουν τὰ μαθηματικά, τὰ ὅποια ἦσαν κατ' αὐτὸν ἡ εὐγενεστέρη ἐπιστήμη. Διὰ τῶν ἀριθμῶν ἔχουν, ἔλεγεν, ὅλα τὰ δημιουργήματα τὴν ἑαυτῶν μορφήν, ὄντα ἐνταύτῳ σύμβολα ἰδεῶν· ὁ ἀριθμὸς εἶνε τὸ ἀρχικὸν στοιχείον ἀπάντων τῶν πραγμάτων, τοῦ σύμπαντος, τῆς κινήσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ τῶν ὀργανικῶν ὄντων. Ἀπῆτει λοιπὸν, καὶ ὀρθῶς, δι' αὐτῶν νὰ προπαρασκευασθῆ πᾶς τις εἰς τὰς ἄλλας ὑψηλοτέρας ἐπιστήμας, τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, εἴτε θεωρίαν τῆς φύσεως. Πόσον εἰργάσθη ὑπὲρ τῶν μαθηματικῶν ὁ Πυθαγόρας εἶνε γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων μας ἀπὸ τὴν ἐκ αὐτοῦ πινάκακα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἄλλ' αὐτοῦ πρὸς τούτοις ἐφευρέσεις εἶνε ὁ Πυθαγορικὸς κανὼν, τὸ μονόχορδον, τὸ πρὸς μέτρησιν τῶν μουσικῶν διαστημάτων, εἰς ὃ ἀναφέρονται αἱ τρεῖς φωναὶ ἀνεκάλυψε δὲ ὡς λέγουσι τοῦτο, κατὰ τύχην ἐμβὰς εἰς τι σιδηρουργεῖον καὶ ἀκούσας τρία σφυρία συγχρόνως ἐπικρουόμενα, καὶ τέλος ἡ λύρα τοῦ Πυθ. λεγομένη μ' ὀκτὼ χορδαίς.

Κατὰ τὴν ὁποίαν εἶχε θεωρίαν τῶν ἀριθμῶν ὀνομάζει: τὸ μὲν πνεῦμα μονάδα, τὴν δὲ ὕλην δυάδα κτλ. Συνεδέετο δὲ μετὰ τῆς σπουδῆς τῶν μαθηματικῶν ἢ τῶν ποιητῶν ἀνάγνωσις, ἰδίως δὲ τῶν γνωμικῶν.

Μετὰ τὴν γυμνασιακὴν οὕτως εἰπεῖν ἐκπαίδευσιν προὔβιθάζετο ὁ μαθητὴς εἰς ὑψηλότερον κύκλον μαθημάτων, εἰς τὴν λατρείαν λεγομένην τοῦ Διονύσου καὶ τὰ ὀρφικὰ μυστήρια. Τὰ μυστήρια ταῦτα ἀνεφέροντο εἰς τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν καὶ τὴν ἐν τῷ Ἄϊδι διαμονήν· ἐντεῦθεν ἤρχιζε πλέον ἢ θεολογικὴ ὡς εἰπεῖν ἐπιστήμη. Τῆς ἐπιστήμης ταύτης βᾶσις ἦτον ὅτι μία δύναμις ὑπάρχει, εἰς Θεός, πρώτη ἀρχὴ τῆς ὑπάρξεως, πηγὴ τῆς αἰωνίως ρεούσης δημιουργίας· ὅτι σῶμα μὲν τῆς θεότητος εἶνε τὸ σύμπαν, ὃ αὕτη ζωογονεῖ καὶ ἐμψυχώνει, αὕτη ὁμοιον· μέρη δὲ τῆς ἀρχικῆς τοῦ Θεοῦ ἐννοίας πρῶτον ὁ αἰθήρ, ἢ μονάς, ἢ ἐνότης, διότι ἢ θεότης αὕτη καθ' ἑαυτὴν ἐν ἀδιαίρετον τυγχάνει οὕτα, τὸ πνεῦμα, ἢ ἀρχὴ τοῦ παντός, πανταχοῦ παρόν, ὡς πληροῦν τὸν ἄπειρον χῶρον, καὶ ἢ βούλησις. Δεύτερον ἀρχικὸν ὄν ἢ ἀρχικὴ οὐσία, ἢ δυάς, ἦν ἔλεγε καὶ παθητικὸν μέρος, ὡς δεχόμενον τὴν ἐπενέργειαν τοῦ πνεύματος, καὶ ὕδωρ

μεμιγμένον μετὰ μορίων καὶ ὡς ἀτμός τις παχὺς πληροῦν τὸν ἄπειρον χῶρον. Τρίτον ἢ ἄπειρος τοῦ χρόνου ροή, καὶ τέταρτον ἢ ἀνάγκη, τὸ χάος, ὃ ἄπειρος χῶρος ὃ περικαλύπτων τὴν πᾶσαν τοῦ κόσμου σφαιραν καὶ ἔξωθεν περικλείων αὐτήν. Αὗται αἱ τέσσαρες τῆς θεότητος οὐσίαι ἀπετέλουν κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Πυθαγόρου τὴν ἱεράν τετρακτύν, ἣτις ὡς τετραπλασιότης περιλάμβανε τὸ πνεῦμα, τὴν ἀρχικὴν ὕλην, τὸν ἄπειρον χρόνον καὶ τὸν ἄπειρον χῶρον, ἐξ ὧν ἐγεννήθη κατ' αὐτὸν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ.

Τὴν δὲ ἀρμονίαν τῆς μουσικῆς ἐπεξέτεινε καὶ εἰς τῶν οὐρανίων σωμάτων τὰς κινήσεις καὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν τὴν ἀκούομεν διότι τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀντιλαμβανόμεθα κινήσιν ἀπ' ἀρχῆς τῆς γεννήσεώς μας, ὡς περ οἱ διατρίβοντες εἰς σιδηρουργεῖον, ὥστε ἀδυνατοῦμεν νὰ διακρίνωμεν τὴν ὑπαρξιν αὐτῆς τῆς οὐρανοῦ ἀρμονίας, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιθέτου ἡρεμίας. Καθὼς πᾶν σῶμα ταχέως κινούμενον παράγει ἤχον τινα, οὕτω καὶ τὰ οὐράνια σῶματα τὰ περὶ τὸ κεντρικὸν πῦρ φερόμενα ἀνάγκη, ἔλεγε νὰ γεννῶσι σειρὰν τόνων, οἵτινες ὁμοῦ σχηματίζουσι τὴν διαπασῶν, ἦτοι τὴν ἀρμονίαν.

Παρέβαλλε τοὺς ἑπτὰ τότε γνωστοὺς πλανήτας μὲ τὰς ἑπτὰ φωνὰς τῆς μουσικῆς κλίμακος, τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ἀποστήματα πρὸς τῶν φωνῶν τὰ διαστήματα.

Τοιαύτη τις ἦτο ἢ περὶ φύσεως θεωρία αὐτοῦ. — Περὶ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἔλεγεν ὅτι εἶνε οὐρανοῦ καταγωγῆς καὶ θεῖον γένος, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀνήκουσιν εἰς τὰ πνεύματα, τὰ κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ἀπὸ τοῦ αἰθέρος παραχθέντα, ὅτι κατώκουν μὲν τὸν οὐρανόν, πρὸς τιμωρίαν δὲ ἀπεροίφθησαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔγειναν ἄνθρωποι, ὅπως αὐθις μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς διατριβὴν καὶ συμπλήρωσιν τῆς τῶν ψυχῶν περιπλανήσεως ἐπανέλθωσιν εἰς οὐρανόν. Ὁ ἄνθρωπος, ἔλεγε, σύγκειται ἐκ σώματος, ψυχῆς καὶ πνεύματος· ὅτι τὸ πνεῦμα ἐξ οὐρανοῦ ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ ἅμα γεννηθέντος, ὅτι αὐτὸ μόνον γινώσκει, σκέπτεται καὶ διανοεῖται. ἐπειδὴ κατάγεται ἀπὸ τοῦ αἰθέρος, ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ πνεύματος· διὸ καὶ ζῆ αὐτὸ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σὺν αὐτῷ ἠνωμένου σώματος, ἐπειδὴ ὑπάρχει καὶ πρὸ τῆς ἐνταύθα ζωῆς. Τὸ σῶμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν, ἢ δὲ ψυχὴ ἐν αὐτῷ κατεκλείσθη ὡς ἐν τάφῳ διὰ πραχθεῖσαν ἀμαρτί-

αν πρὸ τῆς γένου ὑπάρξεώς της ἔχει ὁμως σπουδαιότητα διότι ἄνευ αὐτοῦ δὲν ἐδύνατο νὰ μεταχειρισθῆ τὰ πρὸς τὴν γνῶσιν ἀναγκαιότατα αἰσθητήρια.

Περὶ τοῦ νεογεννήτου ἔλεγεν ὅτι εἶνε σφόδρα ἀτελής καὶ φύσει ἰγώιστικόν, καὶ πρέπει δι' ἀδιαλείπτου ἀνατροφῆς καὶ ἐπιμελείας καθ' ὅλον τὸν βίον ἐξακολουθούσης ν' ἀπελευθερωθῆ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν ἐμφύτων ἐλλείψεων καὶ ἀτεχνειῶν, καὶ ἀνυψωθῆ εἰς καθαρότητα τῆς καρδίας καὶ τοῦ αἰσθητήματος. Ἐπὶ τούτῳ πρέπει, ἔλεγε, νὰ συνειθίζωμεν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν μετριότητα περὶ τὴν τροφήν, τὴν ὕπνον, τὴν ὁμιλίαν, εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους εὐνοίαν καὶ ἐπὶ πᾶσι νὰ ἐπιμελώμεθα τὴν βίαιαν πνευματικὴν ἡμῶν μόρφωσιν.

Ἡ δὲ παιδεία καὶ σοφία ἄλλον δύνανται νὰ ἔχη σκοπὸν ἀνώτατον εἰμὴ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα διὰ τῆς διδασκαλίας ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν ὀρέξεων καὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ ν' ἄγῃ αὐτὸ εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ὁμοιωτητα καὶ καταστροφή ἄξιον νὰ εἰσέλθῃ ποτὲ εἰς τὴν ὁμήγουρον τῶν Θεῶν. Σκοπὸς τοῦ παντός ὡς καὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἡ ἁρμονία. Ἡ ἁρμονία τῶν οὐρανίων σωμάτων πρέπει καὶ εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ν' ἀντιγῆ. Διὸ σφείλει ὁ ἄνθρωπος ὄχι μόνον ἐκυτὸν νὰ γνωρίζῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν θέαν τοῦ κάλλους τοῦ οὐρανοῦ ν' ἀνυψωθῆ.

Ἐρρῶνει ὁ Πυθαγόρας ὅτι ὅταν ὁ θάνατος χωρίσῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, αἰωρεῖται αὕτη ἐν τῇ τοῦ σώματος μορφῇ εἰς τὸν αἴρα, καὶ ἐκεῖθεν ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ὀδηγεῖται εἰς τὸν Ἄϊδον, καὶ ἐὰν μὲν ἦνε καθαρὰ, ἐκεῖθεν ἀνάγεται εἰς τὴν χώραν τοῦ φωτός καὶ τῆς τάξεως, εἰς τὸν ἀήρατον κόσμον, τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐὰν δὲ μὴ ἦνε κεκαθαυμένη, τότε ὑπὸ τῶν Ἑρινύων συνδέεται εἰς νέα αὐτῆς δεσμά. Τοιαύτη τις ἦτον ἡ περὶ μετεμψυχώσεως πολυθρύλητος αὐτοῦ δοξασία, ἣν εἶχον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

Ὁ σύγχρονος καὶ συμπολίτης τοῦ Πυθαγόρου Ξενοφάνης ἀναφέρει ὅτι διηγήθησάν τινες αὐτῷ ὅτι ἰδὼν ποτὲ ὁ Πυθαγόρας καθ' ἑδὸν τυπτόμενον κύναι, ἀναγνωρίσας αὐτόν, Πάύσατε, ἐρώνησεν καὶ μὴ

τύπτετε αὐτὸν πλέον, διότι εἶνε ἡ ψυχὴ φίλου τινός· τὸν ἀναγνωρίζω ἐκ τῆς φωνῆς.

Περὶ ἑαυτοῦ ἐπίστευε κατὰ τὸν Ἡρακλείδην τὸν Παντικόν, ὅτι πρῶτον ὑπῆρξεν Αἰθαλιδῆς, κήρυξ τῶν Ἀργοναυτῶν, εἶτα Εὐφορβος, Ἑρμότιμος καὶ τελευταῖον Πύρρος τις ἀλιεὺς τῆς Δήλου.

Πᾶσαν πρωίαν διεσκέπτοντο οἱ μαθηταὶ τοῦ τί ὄφειλον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας νὰ πράξωσι· τὴν δὲ ἐσπέραν ἀνελογίζοντο τί ἔπραξαν, τί ἔσφαλαν, καὶ τί δέον δὲν ἔπραξαν· «Πῆ παρέθην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

Ἐξεγείροντο τοῦ ὕπνου ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου καὶ ἤρχιζον μὲ προτευχῆν· εἶτα ἀνεγίνωσκον στίχους τινὰς τοῦ Ὀμήρου καὶ ἀλλῶν ποιητῶν· κατόπιν ἤδον μελωδίαν τινά. Μετὰ ταῦτα ἐνησχολοῦντο εἰς σπουδαίας ἐργασίας· καὶ μετὰ μικρὰν ἀνάπαυαν εἰστέρχοντο εἰς συνδιαλέξεις καὶ εἰς περίπατον, ἀπὸ δὲ τοῦ περιπάτου μετὰ μικρὰν σωματικὴν γύμνασιν ἐγευματίζον. Τοῦτο ἦν τὸ πρόγραμμα τῶν. Μετὰ μεσημβρίαν ἐτέλουν θρησκευτικὰς τελετάς, ἐλούοντο, συνδιελέγοντο καὶ εἴ τι ἄλλο. Συνεβίου δὲ διατελοῦντες πρὸς ἀλλήλους ἐν ἄκρα φιλίᾳ καὶ ἀδελφότητι.

Ἐἴκοσιν ἔτη διεβίωσεν οὕτω ὁ Πυθαγόρας μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ διδασκάλων ἐν τῷ ἐξοχικῷ αὐτοῦ καθιδρύματι ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ ἁρμονίᾳ. Τὸ δὲ πρὸς αὐτὸν σέβας τῶν μαθητῶν τεκμηροῖ τὸ πολυθρύλητον αὐτοῦ εἶδος.

Ἄλλ' ἐπεὶδὴ ἡ Σχολὴ αὕτη καὶ ἡ ἐκπαίδευσίς περιωρίζετο εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῆς Κρότωνος καὶ τῶν πέριξ, ἀνακινούμενος ὁ λαὸς ὑπὸ ὀχλοκρατικῶν τάσεων δὲν ἐβράδυνε νὰ δυσαρεστῆται· γενομένης δὲ πολιτικῆς μεταβολῆς καὶ καταβληθείσης τῆς ἀληθοῦς ἀριστοκρατίας διελύθη καὶ ἡ Σχολὴ τοῦ Πυθαγόρου· αὐτὸς δὲ ἐξεδιώχθη. Ἀπέθανε δὲ κατόπιν εἰς βαθὺ γῆρας ἐτῶν 99, ἐντὸς ναοῦ τινός τῶν Μουσῶν.

Οὗτος ἐν συνόψει ὁ βίος τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός ἐκ πηγῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀξιοπίστων.

Τινὲς μὲν τῶν δοξασιῶν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν αἰώνων ἐξηλέγχθησαν ἀνυπόστατοι· ἔναι δὲ ἔχουν κῦρος δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα· μάλιστα δὲ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ περὶ ἀναπλάσεως καὶ παιδείσεως τῆς ἀνθρωπότη-

τος καὶ ὃν ὀρίζει ὡς Ἕλληνας ἐκείνων τῶν χρόνων προσωριμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Τῇ ἀληθείᾳ ἄγεται τις ἡμερολήπτως ἀποφανθῆ ὅτι ἡθεῖα Πρόνοια, ἢ τὸν κόσμον ἀοράτως διοικοῦσα, ἀνέδειξε τὴν Ἑλλάδα ἐν τοῖς ἐξόχοις αὐτῆς ἀνδράσιν ὡς ἄστρον φαεινόν, ἵνα καταυγάξῃ τὴν οἰκουμένην, πρόδρομον καὶ προάγγελον τῆς μεγάλης αὐτῆς βουλῆς, τοῦ Χριστιανισμοῦ, δι' οὗ πληροῦνται ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος οἱ μυχαίτατοι πόθοι τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.

Ἐχοντες λοιπὸν ἡμεῖς ἐκ συγγενείας καὶ καταγωγῆς τιμαλφοῦς ἔνθεν μὲν τὴν σοφίαν τῶν Ἑλλήνων, ἔνθεν δὲ τὴν μαρίαν τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ, ἦν καὶ ὁ μεγαλείτερος τῆς ἡμετέρας ἀρχαιότητος σοφὸς ἀπεφήνατο ἐν τῷ « ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα », χωρῶμεν εἰς τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὴν πρόοδον, ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ ὑψίστου πατρὸς ἐπικαλούμενοι μετὰ θερμῆς καρδίας τὴν θεῖαν ἀρωγὴν, ἧς ἄνευ ἐπιφαλεῖς αἱ ὁδοὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Περιεχόμενα.

- Ἄπριλιος.—2. Μελέτη.—3. Ἡ ὑπογονδρία ἢ ἡ κοιλὰς τοῦ Λωτερθρόνου (συνέχεια, τέλος).—4. Τινὰ περὶ Σύρου.—5. Ὁ ἠθικὸς κώδικς τοῦ Φραγκλίνου.—6. Ἡ διπλῆ κίνησις.—7. Ἀλέξανδρος Λυκούργος, Ἀρχιεπίσκοπος Σύρου, Τήνου, Μήλου (τελ. 503, 545 μετ' εἰκονογρ).—8. Ἀναγνωστῆριον « ἡ Σμύρνη »—9. Πυθαγόρας (σελ. 517, 552 μετ' εἰκονογραφίας).—10. Ἀερόλιθοι.—11. Ἡ ἀνισότης καὶ μέχρι τοῦ τάφου.—12. Ἐφευρέσεις.—13. Εὐγενὲς παιγνίδιον διὰ τοὺς φιλανθρωποὺς.—14. Οἱ μετὰ τὸν θάνατον φίλοι.—15. Ἡ ἐλεημοσύνη.—16. Ὁ προσβληθεὶς Δερβίσης.—17. Ὁ ἀποχωρισμός.—18. Τὸ ἐκ τῆς ἀκάνθης ῥόδον.—19. Ἡ ἀπροσδόκητος σωτηρία.—20. Ἡ μάμμη τῶν βασιλισσῶν Μαρίας καὶ Ἄννης.—21. Κειμήλια.—22. Γάμοι τῶν Σινῶν.—23. Ἡ εὐτυχία.—24. Τὸ καθῆκον.—25. Μεγαλεῖον καὶ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου.—26. Λύκος καὶ Γέρανος.—27. Λύσις τοῦ 8ου αἰνίγματος.—28. Αἶνιγμα 9ον.—29. Παροράματ.—30. Χελιδῶν (μετ' εἰκονογραφίας).